

BUDAPESTVIDÉKI TANKERÜLET.

1935—36. ISKOLAÉV.

A KECSKEMÉTI KEGYESRENDI RÓM. KAT. GIMNÁZIUM ÉRTESÍTŐJE.

KÖZZÉTETTE:
Dr. ORBÁN JÁNOS
IGAZGATÓ.

Hungária-nyomda és Lapkiadó Vállalat Keckesmét, 1936.

BUDAPESTVIDÉKI TANKERÜLET.

1935—36. ISKOLAÉV.

A KECSKEMÉTI KEGYESRENDI RÓM. KAT. GIMNÁZIUM ÉRTESÍTŐJE.

KÖZZÉTETTE:
Dr. ORBÁN JÁNOS
IGAZGATÓ.

10.158

A kecskeméti piarista gimnázium első tanárai és tanítványai (1715–1730).

Kecskemét a XVIII. század első felében nagy kiterjedésű mezőváros volt. 1701-ben a város határa, beleszámítva a bitangpusztákat is, megközelítette az ötven négyszögmérőföldet (kb. félmillió hold.)¹ Minden irányban tágas síkságon (Homokság, Kecskeméti pusztaság) fekszik, melyet körülbelül három-négy mérőföldnyire ritkásan nőtt cserjék borítanak. Szántók, kaszálók és legelők váltakoznak egymással. 1714-ben Bohn Eustách h. rendfőnök és kísérője, Zajkányi Lénárd, úgy találták, hogy a város terjedelmes, vagyonos jobbágygazdák lakják, s amely pénz dolgában, valamint számos pusztáján legelésző jószágát tekintve egyaránt gazdag. Maga a város egyfolytában tágas, de zsúfolt, még nincs terekre osztva.

Házai elég sűrűn épültek, de szabálytalanul és alacsonyak, jórészt kerítellenek, részben az anyagiak hiánya, részben pedig a gyakori háborús zavarok miatt. Csak a piac körül emeltek a század negyvenes éveiben a vagyonosabb polgárok kőházakat pincével együtt, de inkább csak imott-amott. A város nyolc tizedre oszlott, s az egyes tizedeket a tehelősebb polgárokról nevezték el. Egyik-másik tizedben négy- vagy ötszáz gazda is lakott, de nem mindegyik volt ilyen népes. Az 1739–40-ben dúló pestisben körülbelül hatezer lakos halt meg.² Az 1787. évi népszámlálás szerint a város lakossága 22.626 főnyi volt. A város vagyonságát mutatja, hogy Kecskemét egy vármegyének terhét (illetékek és fuvarozás) tudta viselni. Lakosai magyarok, de szivárogtak be más nemzetiségek is, s megmagyarosodtak. Szép számmal jöttek tótok különböző vidékről, lengyelekkel és sziléziakkal keverve; először csak munkát, megélhetést és fehér kenyeret kerestek, azután itt ragadtak. De telepedtek meg itt német kereskedők és iparosok is. A keleti szertartású görög (valószínűleg rác vagy makedo-oláh) kereskedők régi lakosai voltak a városnak.³ A lakosság vegyes vallású volt, és a hivatalok viselésében arányosan osztoztak. A lakosok életviszonyai

¹ Madarassy L.: Nomád pásztorkodás a kecskeméti pusztaságon, Bp. 1912. 4. s. kk. lk., Lakos B.: K. gazdasági fejlődése, Bp. 1913. 4. p. A többire nézve ld. Historia Domus (1715–1809).

² 3959 katolikus és 2011 nem-katolikus. Egy XVIII. századbéli levélen olvasható széljegyzet, Archivum Franciscanorum.

³ Az 1726. évi püspöki Visitatio jegyzőkönyvéből, Arch. Parochiale, vö. Szokolay Hártó J.: Sz. Kecskemét város tört. ismertetése, Kecskemét, 1846. 142, 171, 176–78. p.

még a török idők után is nagyon egyszerűek voltak. Táplálkozásuk kezdetleges. Megelégedtek egy fazék hússal, melyet sóval ízesítettek. Ruházatukat a birkabőrből készült, bokáig érő ködmön (suba) alkotta, s nem igen volt különbség a gazdagabbak és a szegényebbek között. Csak a török hódoltság megszűnésével, majd a szatmári békével virradtak nyugodtabb napok a városra. Ennek következtében az anyagi jólét észrevehetően növekedni kezdett. A város kapuin túl fekvő szőlők széles sávban öveztek a várost, s állattenyésztése is virágzott. Műveltség és iskolázás dolgában azonban elmaradt volt a lakosság.

Kecskemét legrégebb iskolája kétségtelenül a plébánia-iskola volt. E szerint tehát egyidős vagy közel egyidős a Szent Miklósról nevezett plébánia-templommal, amelyről csak annyi biztos, hogy a XV. században már fennállott. ¹ Bizonyítja ezt Kalán Gergely ciszterciarendi főszentelt püspök 1487. márc. 31-én Kecskeméten kelt bizonyáglevele, melyben a püspök tanúsítja, hogy Apostaghi Kele Imrét a kecskeméti Szt. Miklós templomban szerpappá szentelte. ²

A kecskeméti plébániai iskoláról 1540-ig említés sem történik. Másrészt bizonyos, hogy a plébániai székhelyeken már a XIV. és XV. században országszerte voltak iskolák. ³ A török hódoltság idején beállott paphiány miatt valószínűleg megszűnt, illetőleg városi iskola lett, melynek tanítójáról a város vagy a protestantizmus elterjedése után a katolikus egyházközség gondoskodott. De plébániai iskola jellegét még a XVIII. században is tartotta. ⁴ Ezt az iskolát vették át a piaristák 1715-ben, miután a világi iskolamestert elbocsátották. 1724-ben a ferencrendiek is kaptak engedélyt a váci püspöki szentszéktől elemi iskola nyitására. ⁵

A katolikus leányok nevelés oktatását a Szt. Ferencrendhez tartozó harmadrendiek végezték, kiknek ezért rendes járandóságuk volt. ⁶

¹ Az bizonyos, hogy a város legrégebb pecsétje, mely Szt. Miklóst ábrázolja, már a templom fennállása idejében készült. Kérdéses azonban, hogy e pecsét föltétlenül XIII. századi eredetű-e. Érdemes lenne utána járni, hogy hogyan, mikor és kiknek révén jutott el Szt. Miklós tisztelele hazánkba, kik hozták Kecskemétre, s van-e valami alapja Rupp állításának, hogy a Szt. Miklós templom görög szertartású híveké volt, s a latinok K. várost eredeti görög nevén Aegopolisnak nevezték, s a város védőszentjeül is Szt. Miklóst fogadták el. (Helytörténel, I. 717. p.) Viszont a marosvári görög szerzetesekkel kapcsolatba hozni Szt. Miklós tiszteletét kissé levegőben lógó feltevés lenne.

² Békefi: A káptalani iskolák Magyarországon 1540-ig. Bp. 1910. 421-22. p.

³ Békefi: A népoktatás tört. Magyarországon 1540-ig, Bp. 1906. 24. p.

⁴ „Mivel pedig mi az Plébániához tartozandó iskolát fent titulált Váci Prépost és Vicárius Urunk elő kegyelme és mostani Plebános Tiszt. P. Athanasius Listó Atyánk elő kegyelme Consensusokból említett Tiszt. P. Piarista Uraiméknak engedték,...” Piarista gimn. 1876. évi Ért. 14. p. 1. jegyzet.

⁵ Historia Domus Francisc. Kecskemetiens.

⁶ Ad haec est schola puellarum, quae ab honestis matronis informantur. 1726. évi Visitatio Jkve.

A hitújítás elég korán utat talált Kecskemétre. 1564-ben a katolikusok és luteránusok megegyeznek egymás között az öreg kötemplom használatára nézve. A XVI. század végén (1599) már szervezett iskolája volt a kecskeméti eklézsiának. Ebbe illeszkedett bele a menekülő tolnai gimnázium. ¹ A kecskeméti protestánsok elemi és középfokú oktatása tehát a református kollégiumhoz kapcsolódik. A XVIII. században 2 lelkészük van. Ezek közül az egyiket humanissimus-nak nevezték. Ez tanítja a togátusokat és számos másokat humaniorára és bölcsesetre. ² 1746-ban a reformátusok arra kéri a város földesurát, Koháry András grófot, hogy a református leányiskola építésére jelöljön ki nekik telket. ³

A város református lakosai, mint látjuk, nemcsak elemi, hanem középfokú iskolával is rendelkeztek, míg a katolikusok a középfokú iskolát nélkülözték. Ezen a hiányon segített Koháry István gr. a piaristák bevezetésével Kecskemétre. ⁴

Iskolánk történetének gyermekkorával elválaszthatatlanul kapcsolódik össze *Majthényi Domonkos* (a *Matre Dei*) alakja. Ez a halkszavú, mindenkivel szemben kedves modorú és érdeklődő szerzetes, régi és előkelő család sarja, 1681. febr. 2-án született Novákon, Nyitra megyében. Atyja, Keseleőkeői Majthényi Ferenc, anyja, Majthényi Zsuzsanna, kiterjedt rokonsággal bírt. Házasságukat Isten hat gyermekkel áldotta meg: Péter, Lőrinc, Ferenc, Miklós, Bálint és Zsófia. A legidősebb fiú, Péter, 1698. okt. 12-én belépett a privigyei noviciátusba, s beöltözésekor kapta a Domonkos nevet. A két-éves próbaidő elteltével 1700. okt. 12-én ünnepélyes fogadalmat tett. A fogadalom előtt az őt illető örökségről testvérei javára lemondott. De arra kötelezte őket, hogy szülei halála esetén 100—100 forintot juttatnak a privigyei piarista rendháznak, a nevezett kollégium atyái pedig ennek fejében 200—200 misét tartoznak bemutatni elhunyt szüleiért. Mozgalmas életének kezdőpontja Nyitra volt. Itt kezdte meg bölcséleti tanulmányait és hivatása gyakorlását (1701—05). Anyanyelvén kívül jól tudott tótul is. Bojár Endre h. rendfőnök hamarosan felismerte az ifjú képességeit, ügyességét, s nem feledkezett meg Majthényi széleskörű ismerettségéről sem, melyet a rend érdekében okosan felhasznált, s gyakran maga mellé vette kísérőnek. 1701 novemberében a Bécsből visszatérő provinciálist Szentgyörgyről Nyitrára kíséri hivatalos látogatása alkalmával. ⁵ Résztvesz Bojárral együtt a vezérlő fejedelem Szécsényben tartott gyűlésén is a szentgyörgyi templom ügyében.

¹ A kecskeméti ref. reálginm. Ért. 1934. (Iskolánk multja).

² *Historia Domus* I. 52. p.

³ *Historia Domus* I. 209. p.

⁴ Ld. a dolgozat végén közölt repertóriumot. Vö. Páthy Károly: *Kecskemét közoktatásügye a multban és jelenben*. Kecskemét, 1899. c. összefoglaló és tájékoztató, de kiegészítésre és javításra szoruló munkáját.

⁵ Horváth S.: *Okmánytár a piaristák nyitrai kollégiumának történetéhez*. Nyitra, 1894. I. 33. p.

I. Lipót király halála után ugyanis a szentgyörgyi evangélikusok visszakövetelték a templomot, s a szécsényi gyűlés vissza is adta nekik. Ezzel azonban még nem intéződött el az ügy, mert a piaristák sem hagyták veszendőbe menni a templomot. 1706-ban Bojár Endrével és Germáni János Márton szentgyörgyi házfőnökkel együtt megjelenik a besztercebányai gyűlésen a nélkül, hogy a templom ügye eldőlt volna.¹ Az 1707. évi ónodi gyűlés azután megerősítette a piaristákat a templom birtokában. Majthényi Jonata Mártonnal (a Praesentatione B. M. V.) együtt képviselte a szentgyörgyi házat, amelynek 1706—1708-ig tagja volt.² Itt fejezte be a teológiát, s 1707 novemberében Szécsényi Pál kalocsai érsek Pozsonyban pappá szentelte. 1708-tól 1714-ig Nyitrán működik, tanít, vezeti a ház gazdasági ügyeit és hitoktató is.

Itt találkozók Koháry István gr. országbíróval, aki III. Károly koronázásáról visszatérőben megállapodik Nyitrán (1712. júl. 2.), s tudomására hozza Zajkányi (Demeter) Lénárd (a S. Eustachio) házfőnöknek, hogy Kecskeméten iskolát alapít, és annak vezetését a piaristákra bizza. Az 1714 januárjában Nyitrán szóbelileg kötött megállapodást jóváhagyta a generális is (jan. 15-e és 23-a között). Bohn Eustách h. rendfőnök azután Koháry felszólítására 1714 márciusában Zajkányi Lénárd és Bajtay István, Koháry jószágigazgatója, kíséretében Kecskemétre utazott, s az ő jelenlétükben Bajtay kijelölte az építendő kollégium telkét. Koháry ezután arra kérte a h. rendfőnököt, hogy a szept. 8-ra hirdetett országgyűlésre küldjön el egy rendtagot, aki már Kecskemétre van kijelölve, hogy annál könnyebben eszközölhesse a királyi jóváhagyást. Bohn Eustách Majthényi Domonkóst küldte a pozsonyi diétára, mert sok rokona és ismerőse volt az országgyűlés tagjai között. A királyi jóváhagyás ugyan a következő évig váratott magára, de ott időzése más fontos credmennyel járt. Volkra Ottó gr. veszprémi püspök u. is megírta Majthényivel az országgyűléshez intézett kérvényt a rend meghonosítása ügyében. A kérést maga a püspök terjesztette elő, és ki is eszközölte a rend bekebelezését.³

A uralkodó csak 1715. máj. 13-án erősítette meg Koháry alapítását. Bohn Eustách azonban nem várta ezt meg, hanem már 1715 január közepén Kecskemétre küldötte Majthényi Domonkóst, s melléje adta Kovácsovics Pált és Bieliczky Ágostont. Majthényi 1715 január 28-án indult el Nyitráról, s Érsekújváron keresztül Vácnak tartott. Itt csatlakozott hozzájuk Bajtay István is. A Kecskemétre érkező piaristákat az egész város nagy szívességgel fogadta, s a r. k. egyházközség a Mária-Társulat házát bocsájtotta rendelkezésükre. Ez azonban kicsiny volt ahhoz, hogy benne az iskolát megnyissák. Kérésükre tehát átadták nekik a plébániai iskolát, s hogy

¹ Szabó M.: A szentgyörgyi piarista kollégium története. Szeged, 1910. 43. p.

² Füredi J.: A szentgyörgyi ház és gymn. tört. Pozsony, 1897. 57—59. p.

³ Friedreich: Kácsor Keresztély élete, Bp. 1910. 51. p.

az ifjúságnak közelebb isteni Szolgálatra való alkalmassága az Iskolához lehessen, ugyanazon Plebániához tartozandó Dicsőséges Szt. Mihály Arkangyal kápolnáját is. Ugyanekkor a homoki Kis-Boldogasszony-kápolnát odaadták nekik addig, míg templomot építeni nem tudnak.¹

Majthényi nem vágott bele a kijelölt telken a rendház építésébe, bármennyire is biztatta erre Koháry. A háborús viszonyokat hozta fel okul. De forogtak fenn más nehézségek is. 1717-ben Zajkányi Lénárd helyettes rendfőnök megbízta Majthényit, hogy távollétében folytassa a pesti ház ügyében megkezdett tárgyalásokat.² A belgrádi győzelem után (1717. aug. 17.) néhány kecskeméti polgár kíséretében lent járt Belgrádban, s innen betegeskedve tért vissza. Mindez azonban nem akadályozta őt abban, hogy a kecskemétiiek egyes-bajos dolgainak elintézésére Csábrágra utazzék. Távollétében — 1718. márc. 19-én — tűz ütött ki a városban, s a piarista házat is nagyrészt elpusztította. Majthényi épen útban volt Csábrág felé, hogy „az felállítandó Residentialának való hely iránt“ Pater Rohl Péter, a szalvatoriánus ferencesek provinciálisja jelenlétében a kecskemétiékkal megegyezzen. Majthényi kifogást tett az 1714-ben kijelölt telek ellen, mert „hogy a víz és Toó miatt azon a helyen sem épületnek alkalmas fundamentumot vetni, sem pedig jó pénzért csináltatni nem lehet.“ Ekkor Csorba István bíró és a kecskemétiiek arra kötelezték magukat, hogy azon vizet (az u. n. Déllő tó vizét) máshová eresztik. Majthényi azonban kijelenti, hogy „olly okkal mindazonáltal, hogy ha az viz miá ugyancsak fundamentumot vetni nem lehetne, készebb leszek az városon kívül építtetni, minden rontása és elhanyagása nélkül az házaknak.“³

Meglörve tért vissza Csábrágról, s jún. 7-én meghalt. A ferencrendiek sírboltjában temették el. Requiescat in pace.

Iskolánkban 1715—1730-ig a következő igazgatók és tanárok működtek:

Kovácsovics (Pál) Pál (a S. Petro) a kecskeméti gimnázium első igazgatója. 1682. jan. 25-én született Nagy-Rippényben (Nyitra vm.) Tót anyanyelvű volt, de magyarul istudott. A retorika és aritmetika elvégzése után 1699. szept. 27-én Privigyén a rendbe lépett, s ugyanitt 1701. szept. 21-én fogadalmat tett. 1710-ben Erdődy László nyitrai püspök áldozópappá szentelte. Első ízben csak igen rövid ideig működött itt (1715. febr. 21-től nov. 26-ig). Augusztusban Bieliczkyvel együtt egy kisebb színdarabot adattott elő tanítványaival a tanulók és szülők nagy örömeére. Ez akkoriban nagy újság volt a kecskeméti polgárok előtt, s általános tetszést váltott ki. Novemberben Vácra távozott, hol 1717—1721-ig házfőnök és igazgató volt. Közben Zajkányi Lénárd rendfőnök megbízta őt a szegedi plébánia átvételével és vezetésével (1720. júl. 11—dec. 16). 1723-ban a nyitrai gimnázium

¹ Oklevéltár, 16. sz. K. r. gimn. 1896. évi Ért. 14 p.

² Takáts S.: A budapesti piarista kollégium tört. Bp. 1895. 31. p. 2. jegyz.

³ 1718. máj. 29. Kecsk. városi lt.

igazgatója, s az első magyar káptalanon a nyitrai ház képviselője volt. 1724. aug. 8-án Zabojnnyik Péter házfőnök és igazgató tisztségéről lemondott, s helyét Kovácsovics foglalta el (1724—26). Alig érkezett meg, máris nehézségekkel kellett megküzdenie. A plébániai iskolából ugyanis kilakoltatták a diákságot azzal az ürüggyel, hogy az iskola épülete igen rongált állapotban van (aug. 14). Az év végéig s az 1724—25. év elején a ház ebédlőjében tanították az ifjúságot. Az új rendház építkezése azonban már annyira haladt, hogy 1724. nov. 23-án átköltözhetek a rendház épületébe. 1726-ban ismét elhagyja Kecskemétet, s csak húsz egynéhány év múlva tér ide vissza. 1749-ben az írás mesterségére oktatja a kecskeméti ifjúságot, 1750-ben már csak a házra szorítkozik tevékenysége. 1750. szept. 22-én halt meg mint a provincia legidősebb tagja. Tanítványa, Demka Sándor, kegyelettel és szeretettel emlékezik meg volt tanárának gondos és lelkiismeretes működéséről.

Zabojnnyik (János) Péter (a S. Paulo) 1672. jún. 24-én született Lülén, Bars vármegyében. A retorika elvégzése után 1690. nov. 19-én öltözött be Privigyén. Fogadalomtéttele előtt (1692. szept. 19) a ráeső részt anyai nagybátyjára, Járossra, hagyta, anyai részéről pedig nővérei javára lemondott. 1697-ben Kollonits Lipót bíboros, esztergomi érsek pappá szentelte. 1700—1702-ig Nyitrán az ideiglenes rezidencia élén állott, amíg a syntaxist meg nem nyitották. Néhány évvel később ugyanitt házfőnök (1709—11) s 1708-ban igazgató is. Kecskemétre 1715. nov. 24-én jött. Jóindulatú, a szegények iránt jószívú és a szűkösből is adakozó, de beteges ember volt. Ezért 1724. aug. 8-án lemondott a házfőnökségről és igazgatóságról. A rendház építése ólomlábakon haladt az ő idejében. 1720. jún. 27-én helyezte el az alapkövet Berkes András váci nagyprépost nagy ünnepség kíséretében. Egy évig Privigyén h. újoncmester volt, majd veszprémi házfőnök. Itt halt meg 1726. márc. 22-én, és a Szt. Anna-kápolnában temették el.

Tagányi (János Márk) Béla (a S. Stephano Rege) 1681. febr. 2-án született a bars megyei Oszlán községben polgárcsaládból. Atyja Márk, anyja főlfalvi Lukaczovics Borbála volt. 1705. nov. 1-én öltözött be Privigyén, 1707-ben Nyitrán tett fogadalmat. Ez alkalommal összes javait anyjára hagyta, ennek halála után pedig nővérére, Annára, azzal a föltétellel, hogy jobb időben 12 rénes forintot ad a nyitrai kollégium könyvtárára. Magyarul és tótul egyaránt jól tudott. Bölcséleti és teológiai tanulmányait Szentgyörgyön és Nyitrán végezte el. 1713-ban szentelték pappá. A rend több iskolájában tanította a humaniorákat. Mint hitszónok működött Vácon, Privigyén és Debrecenben. Szónoklatai jó hírt szereztek neki, s gr. Károlyi Sándor rábízta fiának, Ferencnek, nevelését. Éles elméje és képzettsége, mellyel otthonosan mozgott mind a teológiában, mind pedig a bölcséletben, nagy tekintélyt biztosítottak Tagányinak. A nagykárolyi piarista háznak, melyet Károlyi Sándor gr. alapított, nyolc évig volt előjárója.

Kecskeméten két ízben működött: 1726. júl. 12-én iktatták be a házfőnökségbe, s 1728-ban átadta helyét Demka Sándornak; tőle vette át ismét 1736-ban, s a városban dúló pestis idején vezette a ház és gimnázium ügyeit. A dögvész a piaristák között is aratott. Két áldozópap és 2 laikus testvért ragadott el a halál, s végül egyedül maradt egy laikus testvérral, sőt ő is súlyosan megbetegedett. Itt a rendi bölcselethallgatókat és teológusokat tanította. 1743-ban asszisztens lett. 1749-ben Breznóbányára vonult nyugalomba, s itt halt meg 1760. május 1-én. Az irodalomnak és a könyvnek nagy barátja volt. 1724-ben Kassán nyomtatásban is megjelent az Úr-esténapi prédikációja.¹ Ez az első magyar munka, amelyet piarista írt.

A kecskeméti igazgatók és házfőnökök sorából élesen kiválik Demka Sándor markáns egyénisége és alkotó energiája. Kemény, igazából engedni nem akaró, harcos ember volt, aki a rend érdekeiért, a rendház anyagi és szellemi javaiért szívósan küzdött. Betegsége nem akadályozta meg abban, hogy célkitűzéseit szép szóval, kéréssel, diplomáciával, s ha kellett hajlíthatatlan akaraterővel el ne érje. Vállalkozó szellemének és alkotó tevékenységének eredményein keresztül, melyek még napjainkban sem egészen a múlté, egy fáradságos, munkás életnek mozaikja bontakozik ki előttünk.

Demka (István) Sándor (a Visitatione B. M. V.) 1691. aug. 20-án született a lipcsekeresztény Demcsénpusztán vagyonos és nemes családból. A Nyitra vármegyében is tekintélyes jószágot bíró családot Nyitra városában vagyon tekintetében a tehetősebb polgárok közé számították. Atyja, György, több ízben volt városbíró, anyja Mokos Ilona. Sándor atyánk tehát Nyitrán nevelkedett, és iskoláinak egy részét a piaristáknál végezte, ahol Kovácsovics Pál is tanította őt. Majd a nagyszombati akadémiát látogatta a bölcséletig bezárólag dicséretes előmenetellel. Gyakran hívták őt a Jézus-társaságába, róla azonban másként határozott az Úr. Minthogy oda semmiféle hajlam sem vonzotta, az államtudományi pályát választotta. Jogtanulásra adta fejét és — amint mondjuk — patvarista lett. Ebben az időben a mieink Nyitrán új alapításba fogtak, s ő azoknak nagy alázatosságán, türelmességén és szegénységén különösen épülve és velük bővebb ismeretségbe jutva, végül is szerényen az új rendbe való fölvételét kérte. Ezt igen könnyen elnyerte, s 1711. ápr. 23-án Privigyén a rendbe lépett. A noviciátus befejezése után, 1713. ápr. 23-án Nyitrán ünnepélyes fogadalmat tett. Előtte lemondott javairól testvérei: Katalin és József javára. Azt a telket, amelyen most a nyitrai konviktus és a rendház nagyobb része van, a tisztelendő (nyitrai) káptalan előtt ünnepélyes örökbevallással a nyitrai piarista atyáknak adta azzal a feltétellel, hogyha öccse is aláírja. Öccse, ki ekkor Nikolsbugban iskolázott, bátyjának szándékába szívesen beleegyezett, és aláírását adta. Később ő maga is a mi szegény rendünkbe lépett, és itt a

¹ Szinnyei: Magyar írók, 13. köt. 1222. p.

Gáspár (a S. Melchiore) nevet kapta, de elég korán (1738. márc. 10-én) elhalálozott.

A rettenthetetlen lelkületű, nagy okosságú és keményebb fegyelmet bíró Demka Sándor a mindennapi terhek elviselésére igen alkalmasnak látszott. Ezért előljárói 1712-ben nemcsak a tanításban vonták be, hanem a házgondnoksággal is megbízták. Ekkor találkozik először Koháry István gr. országbíróval, aki már ekkor tervebe vette a kecskeméti alapítást. 1716. ápr. 11-én Ghillány György felszentelt püspök pappá szentelte. Több éves nyitrai működése után (1712—13-tól 1716—17-ig) az új alapítású pesti gimnázium igazgatója lett. Itt u. is a retorika és poézis tanárára és ünnepi szónokra volt szükség (a letelepedés első idejében t. i. a piaristák működtek mint városi káplánok). Ennyi teher férfias elviselésére Demka Sándort találták a legalkalmasabbnak, ezért ráruházták a tanítást is, a hitszónoklást és házgondnokságot is. S hogy mindezt mily derekasan végezte a lelkek javára, az ifjúság előmenetelére s a ház gyarapodására, bizonyítják napjainkig az egész országban tiszteletben álló tanítványai. Bizonyítja ezt mind magyar, mind pedig latin nyelvű szónoklatainak híre, mely arról beszélt és beszél, hogy ő nemcsak versenyre kelt az ünnepelt pálosrendi szónokkal, P. Csúzy Pállal, hanem még a pálmát is elragadta előle.

Demka Sándort veleszületett képessége alkalmassá tette a kormányzásra. Ennélfogva 1721—22-ben rendfőnöke a szegedi ház és plébánia élére állította őt. Hogy itt minő buzgósággal, lelki éberséggel és bátorsággal töltötte be ezt a tisztelet, emlékéét az utókor hosszú sora fogja tisztelni. Kivitte u. is, hogy a sz. kir. város parochiáját kivették a csanádi püspök mindennemű joghatósága alól, és az esztergomi érsekségnek vetették alá.¹ Szegeden sikeresen diadalmaskodva a különféle nehézségeken a rendház alapjait lerakta. 1728-ban betegsége miatt batéves előljáróság után búcsút mondott Szegednek. Április 25-én Kubránszky László rendfőnökkel együtt Nyitrára, majd Privigyére ment, ahol Annach Pontaleon (a S. Maria) piarista gyógyszerész kezelte őt. Hat heti pihenés után visszatért Nyitrára, és itt arról értesült Szokolóczy Vencel házfőnök útján, hogy a rendfőnök a kevéssel előbb réktorizált kecskeméti ház és gimnázium vezetésével bízta meg.² Október 18-án tehát elindult Kecskemétre, hogy a megbízatásnak eleget tegyen.

Hogy Kecskeméten, a mi városunkban, mit tett, — mondja a kegyeletes megemlékezés írója, — ez a könyv (t. i. a Háztörténel), melyet mi folytatunk, tele van az ő tetteivel, munkájával, azután fáradhatatlan buzgóságával és bátor lelkületével, tele van a város és a legjobb atyáról meg-

¹ Pap János: A piaristák Szegeden (1720—1886), Uo.: 1886 és Oltványi P.: A szegedi plébánia és a t. piarista atyák krónikája. Ism. Magyar Sion 1887.

² Különbőség van a residentia és a domus rectorisata között (ma: domus non formata és d. formata.)

emlékező fiak. Majdnem 30 évig kormányozta ezt a házat, ha nem is mindig tekintélyével, de igazgatásával, oly nagy eredménnyel és sikerrel, hogy mindaz, amit látsz, kivéve a tőre néző nyugati szárnyat, az ő munkájának tarthatod. Ő kezdte építtetni a templomot az alaptól kezdve a tornyok befejezéséig, és felszerelte az összes belsősséggel, oltárokkal és a kirakott padlózattal, padokkal, szószékekkel, orgonával, egyházi ruhákkal, szentségtartóval, kelyhekkel és ciboriummal. Ő építette az északra néző szárnyat, továbbá a sekrestyét és az Oratóriumot. Az ő szerzeménye a kert, a malmok, a kerítés és ily nagy telek. Az ő iparkodásának gyümölcse a külső kert és a szőlők. Végül bármiféle állandó és tartós dolgot bír e ház, vagy azt, ami gyarapodásnak indult, akár kezdettől fogva, akár előregondoskodásból vagy legalább is hűséges megőrzés folytán, rossz akarattal lehet csak Demka Sándortól elvitatni. Hogy mennyire kedvelte őt a jeles emlékezelű méltóságos alapító, az országbíró, lapozd fel e könyvet (a Háztörténetel) és látni fogod, hogy okosságával, ügyességével, éberségével, meggondoltságával és iparkodásával annyira megnyerte Koháryt, hogy amit kért, könnyen kieszközölte, és viszont az erőseknek, bár törekvőknek mesterkedéseit és akadályait visszaverte, és gyakran szegényekre legyőzte.

Demkának sok nehézséget kellett leküzdenie, mely egyrészt közte és a városi magisztrátus között merült fel, másrészt a plébániát vezető ferencesek és a piaristák között állott be időnkint feszültség, főként akkor, amikor a plébánia jogairól volt szó.

A legélesebb küzdelem a rendház telke körül folyt. Koháry ugyanis 1714-ben egy 200 lépés hosszú és ugyanilyen széles telket méretett ki a piaristáknak. Amikor Demka házfőnök lett, úgy találta, hogy ez a telek a tovább terjeszkedésre kicsiny, másrészt az 1714-ben kijelölt telek határai is bizonytalanok. A városi magisztrátus ellene volt mindennemű terjeszkedésnek, sőt maga Koháry is azt írta Demkának: „Mens Fundatoris debet manere: ahoz valóképpost ott való Kegyelmetek Collegiumának elégséges fundussa ha szintén nem is volt in perfecto quadro. Kérem Kegyelmedet, azzal elégedgyék Kegyelmetek, s többre semmiképen ne bővicse.“

A telekügy azonban ezzel még nem került le a napirendről, s nagyjából csak 1733-ban rendeződött.¹

Mivel azonban ezek a dolgok már elég bőven meg vannak írva (a Háztörténetben), hátravan, hogy fáradságos munkájáért pihenést és jutalmat kapjon.

Demka 1737—39-ig Veszprémben, Vácon és másutt betegszabadságon volt. 1741-től egészen 1754-ig vezette újra helyel-közzel megszakítva a kecskeméti házat. 1748-ban Nemcsényi Adolf (a S. Benedicto) ösztönzésére, sőt egyenes fölslzólítására magára vállalta a ház történetének megírását

¹ A kecskeméti kegyesrendi ház történetében kerülnek majd részletesebb feldolgozásra a kecskeméti piarista templom és a piaristák birtokviszonyai cím alatt.

(historicus Foundationis Kecskemetiensis). Mint valami falusi ember, akinek nyakába pert akasztottak, följegyezte ennek a háznak alapítását, fejlődését és körülményeit (1712—1748. ig.) Ekkor már az ötvenedik évét taposta, s 1754. augusztus 30. án véglegesen átadta tisztségét utódjának, Szokolóczy Vencelnek. Nem annyira testi ereje hagyta őt cserben, hanem a szemevilága kezdett elhomályosodni, úgy annyira, hogy látásból nem ismerte meg az embert. 1755-ben Vácra ment, de előre érezte, hogy Kecskemét lesz földi életének utolsó állomása. Itt teljesen elveszítette látását, és hogy mily beletörődött lélekkel és mosolygó arccal viselte el ezt a csapást az atya. mutatja, hogy sohasem hallották őt így panaszkodni, sohasem árulta el, hogy visszakívánja szemevilágát.

Vakságában ily módon töltötte idejét: fölkel a többiekkel együtt, amint ez nálunk szokásban van, elvégezte az elmélkedést, majd kérte, hogy olvassanak fel neki lelkiolvasmányt. Végül a tornyok alatti, neki igen kedves Mária-kápolnába ment, s egy alacsony széken ülve három vagy több misét hallgatott. A gyónókat oly kitarással hallgatta meg, hogy télen elég gyakran 11 vagy 12 óráig foglalatoskodva e szent munkával megdermedve vezették vissza szobájába. Miután a szűkös étellel felűdítette magát, és a közös italon kívül különösen mitsem kért, állandóan a boldogságos Szűz Mária tizenkétszázéves koronáját imádkozgatta, és ismét lelkiolvasmányt olvasatott magának. Végül egyik vagy másik rendtársával, aki őt meglátogatta, folytatott rövid beszélgetéssel nem fecsérelte, hanem megtakarította az időt. Egy hangos szót vagy zokszót sem mondott czeekben az években, egyedül az Úrral, a bold. Szűzzel és a szentekkel szeretett társalogni. Testével semmit sem törődött, de már ebben a korban és testének nagyobb gyöngesége miatt enyhítette az önmagával szemben mostanáig gyakorolt kemény fegyelmet és önsanyargatást.

1760. március 16-a (Laetare vasárnap) előtt körülbelül öt vagy hat napon át a fojtogató hurut miatt rosszul érezte magát, és ágynak dőlt. Előre látta, hogy közeledik az utolsó küzdelem, azért magához hívatta állandó gyónatóját, Korecz Orbán atyát, s előtte újra meg újra általános gyónást végzett, és magához vette a szent Útravalót. Nagy gyöngeségében sem akarta, hogy ülve erősítsék meg a Legméltóságossal, s így szólt: Már rövid az én útam, csak egy kevéssé teljesítsék még e tagok kötelességüket Istennel szemben. Laetare vasárnapján megkérdezték őt, vajjon föl akarja-e venni az utolsó kenetet, azt válaszolta: Nincs még itt az ideje. Azt remélte u. is, hogy Szt. József ünnepén (márc. 19.) fog elköltözni. Gyónatója azonban látta, hogy erői észrevehetően csökkennek, és közeledik az agónia, ismét felajánlotta neki a szent kenet szentségét. Erre így szólt: Már teljesen ideje, bármit itél, amit a római katolikus szentegyház szertartása szerint alkalmazni kell, alkalmazza Tisztelendőséged. És azt kívánja, hogy az örökkévalóság nagy útjára erősítse meg őt a legméltóságosabb

Oltáriszentséggel. A professzor atya nem késlekedik. Elhozza a szt. kenetet, és ismét fölszólítja őt, akarja-e, hogy megkenje. Akarom. — így szól — miért bizonytalankodik? Azután a hit, remény és szeretet fölindítása után a jelenlevők sirása közben megkeni őt. Ő maga a szentség kiszolgáltatójával együtt mondotta a formát. A szentség fölvétele után egy kissé jobban érezte magát, de ez nem sokáig tartott, mert d. u. 3 óra felé rosszabbul lett. Ismét megjelent nála a pater professzor, és föladta neki az általános feloldozást, melyet XIV. Benedek pápa halálveszedelem idejére engedélyezett. Ez — úgylátszik — még fájdalmát is csillapította. Ettől kezdve nem beszélt, egyre a rózsafüzért imádkozta, a keresztet és a szt. ereklyét csókolgatva készült a halálra. Végül félhét körül commendatio animae-re csendített a harang azoknak, kik a kápolnában a házfönök szt. beszédét hallgatták. Azt mondták, hogy ő kevéssel annak befejezése után minden kínlás, a szokott haláltusa nélkül csendesen elhunyt. Az egész város odaseregélyése mellett helyezték örök nyugalomra a tőle elkészített helyre, a szent alapító (Calasanzi Szt. József) oltára alatt. Az utána való emberi vágyódás rendünkben is, a városban is és minden jobb emberben tovább él.

Ez a férfi valóban érdemeket szerzett magának, még pedig az elsők között, mind a házat, mind pedig a rendet illetőleg, melynek előmenetelére önmagát egészen föláldozta. Mint rendfönöki asszisztens, tanácsadó, újoncmester, házfönök, előljáró és gimnáziumi igazgató működött, mindenütt példaszerűen, okosan, bátran és dicséretesen. Legyen áldott emléke!

Demka Sándor egész életében a tett embere volt. Ha közben-közben tollat is forgatott, azt részben felsőbb ösztönzésre tette, vagy pedig lelke sugallatát követte. A kecskeméti Háztörténetet rendfönöke biztatására írta meg, Calasanzi Szt. József életírására kegyelete ösztönözte.¹

Bieliczky (János) Ágoston (a S. Leopoldo) 1693. nov. 23-án született Privigyén. Iskoláit szülővárosában végezte, majd a rendbe lépett 1711. nov. 15-én. Tótul és magyarul beszélt. Kecskeméten az alsó osztályok tanára volt. Az év végén (1715 novemberében) Szegedre távozott. Több helyen volt házfönök. Meghalt 1738. jan. 18-án Szegeden.

Roszinszky (György) Ambrus (a S. Joanne Nepomuceno) 1692. márc. 13-án született a trencsénmegyei Bán községben. 1708. ápr. 7-én Privigyén a rendbe lépett. Magyarul és tótul beszélt. 1710-ben ünnepélyes fogadalmat tett, s 1718-ban szentelték fel. 1715. nov. 24-én jött Kecskemétre, s 1715—16-ban a principia és aritmetika tanára, meg hitelemző volt. 1716. aug.-ban a principisták, részben a parvisták részvételével szindarabot adatott elő. 1730—35-ig szentgyörgyi, majd nyitrai házfönök és igazgató (1738—42.), Pálffy János gr. és Volkra Ottó János veszprémi püspök bizalmas embere, kinek tanácsát többször kikérték. Bölcséletben és teológiában járatos férfiú volt, s ezért a veszprémi püspök rábízta az erkölcsstan tanítását a

¹ Vinyas, Index Bio-Bibliographicus Sch. P. Vol. III. Roma, 1911. 36. p.

püspöki papnöveldeben. Veszprémben ismerte őt meg cseszneki Esterházy Imre gr., 1722—25-ig veszprémi püspök, majd esztergomi érsek, aki kanonoksággal kínálta meg, de Koszinszky szerénységből visszautasította. Jellemzi őt a rendi fiatalok iránti szeretet és gondos törődés. Betegsége sokszor akadályozta őt munkájában, melyet egyébként nagy odaadással és gondalvélte végzett. Nyitrai házfőnöksége után Rózsahegyre vonult vissza nyugalomba, s itt halt meg mint előljáró 1750. okt. 23-án. „Jelleme, élete annyira tiszteletreméltó volt, hogy a legszigorúbb bíráló sem talált volna benne megróni valót. Maga volt a jóság, a szeretet.“

Maróthy (János) József (a S. Philippo Nerio) 1691. máj. 14-én született Nagyszombatban. 1713. okt. 4-én lépett be a rendbe Privigyén. Tótul és magyarul tudott. 1716. jan. 18-án jött Kecskemétre, és itt a parvában tanított 1717. szeptember 12-ig. 1721. jún. 14-én Korponán halt meg mint hitszónok.

Sindler (József) Zsigmond (a S. Josepho) 1695. márc. 23-án született Privigyén nemes családból. Apja, András, résztvett a Thököly-felkelésben, majd kereskedő lett, és Privigyén telepedett meg. Fia, József, tanulmányai végeztével a rendbe lépett. 1714. okt. 21-én öltözött be Privigyén, s ugyanott tett fogadalmat 1716-ban. Magyarul és tótul beszélt. Működését Kecskeméten kezdte meg, ahol 1716—17 és 1717—18-ban a principia és aritmetika tanára volt. 1718—20-ig Veszprémben tanít. Innen Szentgyörgyre küldik a bölcsélet és teológia elvégzésére (1721—24). 1723-ban Nádasdy László gr. csanádi püspök pappá szentelte. 1726—27-ben veszprémi házfőnök és igazgató. Egy éves nyitrai működése után ismét visszatér Veszprémbe. 1730 től kezdve mint hitszónok működik több helyen: Szentgyörgyön, Korponán, Szegeden, Nyitrán. Rózsahegyén öt évig volt házfőnök és igazgató (1735—39). Váci házfőnöksége alatt (1740—45) épült fel a váci templom. Innen Szegedre megy előljárónak (1746). 1747—48-ban Breznóbányán újra visszatér a szószékhez, Rózsahegyén segédlelkész; 1750-ben a veszprémi ház és gimnázium élén áll. Ügyes és jó szónok ember. Privigyén, Breznóbányán őt bízzák meg a vasárnapi szt. beszédek mondásával (1751—53). Rózsahegy-i segédlelkészkedése után Kecskemétre tér megpihenni 1755-ben. Ezután Vác, Rózsahegy és Breznóbánya között oszlik meg életének utolsó évtizede. 1772. aug. 26-án halt meg Breznóbányán.

Demkovicz (Mihály) Placid (a S. Dominico) született 1768-ban Galgóczon (Nyitra vm.) Magyarul és tótul beszélt. 1714. okt. 21-én lépett a rendbe. 1718-ban a parva, 1719-ben a principia tanára volt. 1719 szeptemberében Pestre ment, hogy egészségét helyreállítsa. Innen Szentgyörgyre távozott, hogy bölcséleti tanulmányait elvégezze. Szervezete azonban nem tudott megbirkózni a betegséggel, s 1720. szept. 2-án meghalt Galgóczon.

Néveri (János) Bernát (a S. Joanne Nepomuceno) 1696-ban született a barsvármegyei Néver községben magyar nemes családból. Atyja, Ferenc, kapitány volt, anyja Tajnai Katalin. A retorika elvégzése után 1716. okt.

21-én Privigyén belépett a rendbe. Magyarul jól beszélt., tótul csak közepesen. Működését Kecskeméten kezdte meg, s 1718-tól 1720-ig tanított a parvában, a principiában s az aritmetikában. 1722—25-ig elvégezte Nyitrán a bölcséletet és a teológiát. Felszentelése (1725. május 31.) után mint hitszónok működik a tartomány több házában. Szegeden 1726 tól 1728 ig hitszónok, Kecskeméten a felsőbb osztályok tanára, 1730—31-ig Tokajban előljáró, 1732-ben a pesti ház gondnoka, Debrecenben 1733—35-ig hitszónok, 1736-ban Nagykárolyban ismét az iskolában működik. 1737-től 1739 júliusáig mádi, majd monoki segédlelkész, s innen okt.-ben Nyitrára megy. 1740-ben szt.-györgyi helyettes házfőnök. 1741-ben Kecskeméten, 1742—43-ban Veszprémben hitszónok. 1744—46-ig a váci házat vezeti, s 1747-ben Kecskemétre nyugalomba megy. 1751-ben üllői és romhányi segédlelkész. Egy éves szebeni pihenő után ismét hitszónok Kecskeméten (1753—54), majd Máramarosszigeten (1756—59) és Szegeden helyettes plébános (1760—62). Meghalt Kecskeméten 1766. dec. 31-én.

Ábrahámovits (István) Mihály (a S. Angelo Custode) 1684. nov. 10-én született Szekacsányban (Nyitra vm.) Mostohaapja Ábrahámovics János, anyja Bartovicz Anna volt. 1705. nov. 1-én lépett Privigyén a rendbe. Fogadalma előtt a ráeső részt mostohaapjára és anyjára ruházta át. Rendelkezett könyveiről is, melyeket anyai nagybátyjától, Bartovicz János számbokréti plébánostól, örökölt, vagy vett. Könyveit a nyitrai házra hagyta. A noviciátusba hozott könyvei között ott van az *Officium Rakoczianum* is. Anyanyelve tót volt, de tudott magyarul is. 1719—20-ban Néveri Bernát mellett mint kisegítő működött Kecskeméten. Ez idő alatt sokat fáradozott a rendház építési ügyében. Az iskolán kívül mint hitszónok, gyóntató tevékenykedett. Végre előljárói Vácra küldték, s gr. Althann Mihály Frigyes bíboros, váci püspök egy parochia vezetésével bízta meg őt. Egy évig vezette a parochiát, de 1730. nov. 16-án betegen tért vissza Vácra, s 25-én meghalt.

Sutt (Mátyás) Ignác (a S. Francisco Xaverio) 1698. jan. 18-án született Nyéken, Hont-vármegyében. 1719. szept. 24-én lépett a rendbe. Magyarul és tótul beszélt. 1722—23-ban tanított Kecskeméten. 1723. okt.-ban Privigyére ment a bölcsélet elvégzésére. Csöndes, szelid modoráért és kedvességéért nemcsak tanítványai szerették, de a városi polgárok előtt is közbecsülésben állott. A bölcséletben és a teológiában alapos tudással rendelkezett. Ezért Koháry István gr. 1731-ben rábízta unokáinak, Miklósnak és Ignácnak, tanítását és nevelését, s ezt a munkakört tíz éven át lelkiismeretesen betöltötte. Kedvelt embere volt Koháry András gr. hontmegyei főispánnak, s gyakran szószólója a város és a piaristák ügyes-bajos dolgainak. Ez alatt az idő alatt (1734-ben) jelent meg *Prinitias Poeticas* c. tankönyve Nagyszombatban. Egy utazás alkalmával Bécsben megbetegedett, s betegen tért vissza Szentgyörgyre. Itt halt meg 1738. júl. 24-én.

Simonyi (Ferdinánd) *Alajos* (a *Matre Dei*) 1700. okt. 1-én született Érsekújváron. Magyarul, németül és tótul egyformán jól beszélt. 1722. okt. 11-én öltözött be Privigyén. A piarista hivatást Kecskeméten kedvelte meg, ahol 1721–22-ben mint világi kiségitő tanított. Számos jönevű és később magas állást betöltő tanítványt nevelt, mint Bajtay Antal piarista rendfőnök és erdélyi püspököt és Orczy Lőrincet, a köllöt. 1749. augusztus 17-én halt meg Nyitrán.

Csáky (Mihály) *Rókus* (a *Jesu et Maria*) 1699. okt. 20-án született Nyéken (Hont-vm.) A retorika elvégzése után 1722–23-ban Sutt Ignác mellett tanított mint világi kiségitő. 1723. okt. 12-én Privigyén a rendbe lépett. Bölcséleti tanulmányait Kecskeméten végezte, s ezenkívül 1728–30-ig mint hitoktató is működött. Alapos bölcséleti és teológiai ismeretei miatt rábízta Nagykarolyban a bölcsélet tanítását. A győri egyházmegyei papnöveldében és Nyitrán a rendi fiataloknak teológiát adott elő. Majd mármaroszigeti előljáró lett, s a pestis idején mint jó pásztor maga is áldozata lett a ragálynak. 1742. szept. 8-án halt meg.

Franyó (János Pál) *Raymund* (a *S. Joanne Elemosinario*) 1699. jan. 24-én született Jászberényben. Apja, Mihály, jászkapitány volt, anyja Bosnyai Erzsébet. A nemes származású ifjú anyanyelvén kívül valami keveset tudott tótul is. 1720. okt. 3-án lépett a rendbe, 1722-ben fogadalmat tett, s 1728. szept. 24-én vette fel az egyházi rendet. Nagy készsége volt a szónoklásra, s körülbelül harminc éven át működött mint hitszónok. Vácon 1723-ban a parva, 1725-ben a syntaxis és grammatika tanára volt. Bölcséleti tanulmányait Veszprémben végzi el (1726–28), a teológiát Vácon és Szegeden (1729–31.) Négy évig tokaji előljáró (1732–36), majd nagyarányú lelkipásztori működést fejt ki: 1737–39-ig Kecskeméten, Veszprémben, 1740–41-ben, a pestis dühöngésekor, Vácon. 1742-ben a hévízi plébániát vezeti, majd Nagykarolyban, Debrecenben, Veszprémben (1745–46), Szegeden (1747–51), Mármaroszigeten (1752–54), Magyaróváron, Tokajban, Kecskeméten (1757, 1760–62), Szt. Annán (1758–59, 1763) és Szegeden (1764–67) működik. Muukásságának utolsó állomása Kecskemét volt. 1768–82-ig ünnepi szónok és házi lelkiatya. 1782. jún. 24-én halt meg.

Mártony (András) *Demeter* (a *S. Laurentio*) 1702. dec. 10-én született Zalaegerszegen. A kecskeméti gimnáziumban világi kiségitő volt, majd a rendbe lépett 1724. okt. 11-én Privigyén. 1726. szept. 29-én tett fogadalmat. 1727-ben a principia, 1729-ben a syntaxis és grammatika tanára volt. 1729–30-ban a hitelemzőt segíti munkájában. Fölszentelése után több helyen mint hitszónok tevékenykedett. 1727-ben *De Sancta Agatha sub Aureliano mortem subeunte*, 1728-ban *Desperata Victoria vel Antigonus ab Alexandro Potentis Pyrrhi Ducis Filio Trimphatus* címen színdarabot adat elő diákjaival. 1740. ápr. 20-án halt meg Szegeden.

Grum (János) *Paulin* (a *S. Disma*) 1704. jún. 25-én született Nyitrán.

Tótul és magyarul beszélt. 1721. október 9-én lépett a rendbe Privigyén. Kecskeméten 1724–25-ben a syntaxisták és grammatisták tanára volt. Az év folyamán három színdarabot adatott elő. December elején az *Industria Scholastica*, 1725 farsang végén *Victricia Bacchanalia* és az év végén *Colossus triumphalis* címűt, melyet Kohárynak ajánlott. 1741. ápr. 20-án Nagykárolyban halt meg.

Bobraniczky (Gáspár) *Rudolf* (a S. Anna) 1701. jan. 2-án született a lipótmegyei Bobrovník községben. 1721-ben lépett a rendbe. Tótul és magyarul tudott. 1725–26-ban a felsőbb osztályokat tanította Kecskeméten. 1739. márc. 21-én halt meg Breznóbányán mint hitszónok.

Deák (András) *Menyhért* (a S. Wenceslao) 1702. nov. 24-én született Jászberényben. 1721. nov. 9-én lépett a rendbe Privigyén. Kecskemétre 1725. nov. elején jött, s 1725–26-ban a principia tanára volt. Egy ideig bölcseletet is tanított. 1732. augusztus 18-án halt meg Szegeden mint a retorika tanára.

Zhorelitzky (Tóbiás) *Tóbiás* (a S. Rosalia) 1702. júl. 26-án született Szentbenedeken, Bars vármegyében. Atyja, György, anyja, Mátyásfi Anna, szt. benedekiek voltak. Egyszerű jobbágyszülők gyermeke, tót anyanyelvű, magyarul később is csak közepesen tudott. 1722. okt. 11-én lépett Privigyén a rendbe. Első állomáshelye Nyitra volt 1725-ben. Innen Veszprémbe megy. Kecskeméten 1726–27-ben a syntaxis és grammatika tanára. Itt végzi bölcseleti tanulmányait is. 1730. dec. 6-án Pozsonyban pappá szentelik. A teológia elvégzése után ismét visszatér Kecskemétre. 1734–35-ben az iskola igazgatója és a bölcselet tanára. Több helyen működött mint előljáró, igazgató és hitszónok (Breznóbánya, Privigye, Szeben, Rózsahegy, Szentgyörgy). 1776. jan. 16-án halt meg Szentgyörgyön.

Kocsis (József) *Frigyes* (a S. Placido) 1699. jún. 5-én született Szegeden polgár családból. Atyja, István, Szeged-városi bíró, anyja Hódy Anna. Magyarul és rácul beszélt. 1720. okt. 3-án öltözött be Privigyén. Működését szülővárosában kezdte (1723–25.). Bölcseleti tanulmányait Szentgyörgyön végezte, s 1727. okt. 15-én pappá szentelték. Kecskeméten több ízben tanított, de mindig csak rövid ideig. Szegeden két éven keresztül szerb (rác) hitszónok, de ebben a körben más helyen is működött. 1785. május 1-én halt meg Szentannán.

Oszlányi (János) *Ferdinánd* (a S. Emerico) 1705. jan. 23-án született a barsvármegyei Oszlánban. 1724. okt. 11-én öltözött be. Magyarul és tótul beszélt. 1726. szept. 29-én fogadalmat tett. 1728–29-ben a principia és parva tanára volt Kecskeméten. 1742. jún. 16-án halt meg Nagykárolyban, ahol a bölcseletet tanította.

Fiala (József) *Jakab* (a S. Felice) 1697. február 2-án született Rákoson, Abaúj vármegyében. 1714. okt. 21-én Privigyén a rendbe lépett. Magyarul

és tótul tudott. 1728—29-ben Kecskeméten a nagyobb Mária kongregáció vezetője volt. Breznóbányán halt meg 1733. okt. 1-én.

Marsoufszky (Miklós) *Jenő* (a S. Nicolao) 1705. okt. 21-én született a trencsénmegyei Marsófalván. Atyja, Ádám, trencsénmegyei megyeszéki ülnök. Anyja Piaček Katalin volt. Tótul és magyarul beszélt. 1724. okt. 11-én a privigyeyi noviciátusba lépett. Működését Korponán kezdte (1726—27). Innen Kecskemétre küldötték bölcseletre (1728—30). Itt egyben az alsó osztályokban tanít is. 1730-ban visszatér Korponára, majd Vácra elvégzi a teológiát (1732—33). 1733. nov.-ben ismét Kecskeméten találjuk őt. 1734-ben ugyanitt házgodnok. 1740-től kezdve Rózsahegy, Nyitrán, Privigyén és Szentgyörgyön házfőnök. Ez utóbbi helyen 12 évig dolgozik, s nevéhez fűződik az 1754-ben tűz által elpusztult szentgyörgyi ház felépítése. 1775. jan. 12-én halt meg Bitsén, s a parochiai templom kriptájában van eltemetve.

Parlay (Mihály) *Lőrinc* (a S. Valeriano) 1708. dec. 10-én született Galgócon, Nyitra vármegyében. Atyja, István, kapitány, anyja, Nyárai Katalin, érsekújváriak voltak. A nemes származású ifjú anyanyelvén kívül beszélt még tótul, németül és olaszul is. 1724. okt. 11-én öltözött be Privigyén, s 1726-ban tett fogadalmat. 1727—28-ban Szegeden tanított. 1729—30-ban Kecskeméten elvégzi a bölcseletet és Nyitrán a teológiát (1730—32). 1733. júl. 24-én pappá szentelik. Egy éves pesti működése után tábori papnak megy. 1734—36-ig a Hannoveri ezred lelkésze. 1737—38-ig Kubránszky László rendfőnök titkárja. De nem bírja ki a nyugalmasabb életet. 1739—58-ig ismét katonalelkész, először a Pest-megyei, majd a hg. Esterházy-ezredben. 1759-ben tér vissza Nyitrára nyugalomba. Meghalt 1762. ápr. 1-én.

Sóss (Mihály) *Ráfáel* (a S. Michaelis) 1697. júl. 11-én született Tapolcán, Zala megyében. 1719. szept. 24-én lépett a rendbe. 1725-ben lett áldozópap, s első miséjét nov. 19-én, Szt. Erzsébet napján, mondta a Szt. Miklósról nevezett plébánia templomban Kecskeméten. A bölcseletet és a teológiát jól értette. Városunkban 1729—30-ban a syntaxis és grammatika tanára volt. 1746. szept. 14-én halt meg Korponán.

Sándor (István) *Félix* (a Nativitate Domini) 1701. dec. 25-én született Szereden, Pozsony megyében. Magyarul és tótul tudott. 1720. okt. 25-én öltözött be. Bölcseletben és teológiában különösen is kivált. Veszprémben titkára és gyóntatója volt Bíró Márton kanonoknak, a későbbi püspököknek. Tanult és jámbor szerzetes volt. 1751. márc. 28-án halt meg Veszprémben.

Gyurikovics vagy *Jurovics* (Gábor) *Glycerius* (a Matre Dei) 1713. február 13-án született a barsvármegyei Szentbenedeken. Magyarul és tótul teljesen jól beszélt. 1727. okt. 12-én öltözött be Privigyén, 1729. okt. 16-án tett fogadalmat Korponán. Kecskeméten kezdte meg működését (1729—30.) Innen Veszprémbé, majd Nagykárolyba távozik a bölcselet végzésére. Vácra, Nyitrán és Kecskeméten végezte a teológiát, s 1736. nov. 4-én

Temesváron áldozópap lett. A bölcseletben való jártassága miatt Privigyén a humanioráknak (1738., 1741), Kecskeméten pedig a bölcselet tanára és igazgató volt (1744—45). Megfordult még Rózsahegyen, Szebenben és Debrecenben. 1770. aug. 23-án halt meg Szebenben.

Demján, később *Deményi* (László) *László* (a S. Nicolao) 1710. máj. 24-én született Rosvácson (Trencsén-vm.) Atyja, István, Trencsén város adószedője, anyja Prileczki Anna Róza volt. Anyanyelve tót volt, magyarul csak közepesen beszélt. Tanulmányait Trencsénben és Privigyén végezte. 1728. jan. 25-én Privigyén a rendbe lépett. 1730-ban Kecskeméten a principia, parva és aritmetika tanára volt. 1736-ban ugyanitt a teológia hallgatója, máj. 3-án fölszentelt pap. 1743-ban a bölcselet tanára és igazgató. Tanított még Nyitrán, Nagykárolyban, Vácon, Privigyén, Szegeden, Rózsahegyen és Korponán. Jeles szónok volt és majduem klasszikus latinsággal írt. Beszédei nyomtatásban is megjelentek: *Orationes*, elmékedései: *Sacrae et piae meditationes*, továbbá az ékesszólásról írt tankönyve: *Ars dicendi* és egy hőskölteménye *Szeged* címmel. Meghalt 1761. okt. 28-án Korponán.

1715—1730-ig az igazgatók és tanárok a következő időrendben működtek iskolánkban:

1715. Kovácsovics Pál igazgató, hitoktató; Bieliczky Ágoston az alsó osztály tanára.

1715—16. Zabojujnik Péter igazgató; Roszinszky Ambrus a principia és aritmetika tanára, hitoktató, Maróthy József a parva tanára és a Mária-társulat elnöke.

1716—17. Zabojujnik Péter igazgató; Maróthy József a parva tanára, hitoktató, Sindler Zsigmond a principia, az aritmetika és az írás tanára és P. Ádám (a Ssma Trinitate) kisegítő. 1716-ban jött Kecskemétre, de 1718-ban a h. rendfőnök magával vitte Privigyére, hogy innét hazájába, Lengyelországba, visszaküldje.

1717—18. Zabojujnik Péter igazgató; Sindler Zsigmond a principia és az aritmetika tanára, Demkovics Placid a parva tanára, a Mária-társulat elnöke és P. Ádám kisegítő (1718. febr.-ig).

1718—19. Zabojujnik Péter igazgató; Demkovics Placid a principia tanára, hitoktató, Néveri Bernát a parva és az aritmetika tanára.

1719—20. Zabojujnik Péter igazgató; Ábrahámovits Mihály kisegítő tanár, Néveri Bernát a principia és az aritmetika tanára, hitoktató, Lukács András világi, a parva tanára.

1720—21. Zabojujnik Péter igazgató; Néveri Bernát és Lukács András világi.

1721—22. Zabojujnik Péter igazgató; Sutt Ignác grammatikus, az aritmetika és principia tanára, hitoktató, Simonyi Ferdinánd világi, a parva tanára.

1722 – 23. Zabojnnyik Péter igazgató; Sutt Ignác grammatikus, a principia tanára, hitoktató, Csáky Mihály világi, a parva tanára.

1723 – 24. Zabojnnyik Péter igazgató; Franyó Rajmund a grammatika, principia tanára, Mártony András világi, a parva tanára.

1724 – 25. Kovácsovics Pál igazgató; Grum Paulin a syntaxis és grammatika tanára, a Mária-kongregáció elnöke, hitoktató, Belani Zachariás világi kiségitő, a parva tanára.

1725 – 26. Kovácsovics Pál igazgató; Bobraniczky Rudolf a syntaxis és grammatika tanára, a nagyobb Mária-kongregáció elnöke, Deák Menyhért a principia tanára, hitoktató, a kisebb Mária-kongregáció vezetője.

1726 – 27. Tagányi Béla igazgató; Zhorelitzky Tóbiás a syntaxis és grammatika tanára, Mártony Demeter a principia tanára.

1727 – 28. Tagányi Béla igazgató; Kocsis Frigyes a syntaxis és grammatika tanára, hitoktató, a nagyobb Mária-kongregáció elnöke, Oszlányi Ferdinánd a principia és parva tanára, a kisebb Mária-kongregáció vezetője.

1728 – 29. Demka Sándor igazgató; Mártony Demeter a syntaxis és grammatika, Marsovszky Jenő a principia és parva, Zhorelitzky Tóbiás az aritmetika tanára, Csáky Rókus hitoktató, Parlay Lőrinc a kisebb Mária-kongregáció vezetője.

1729 – 30. Demka Sándor igazgató; Sóss Ráfáel a syntaxis és grammatika, Sándor Félix a principia tanára és a nagyobb Mária-kongregáció elnöke, Zhoreliczky Tóbiás írástanító, Csáky Rókus hitoktató, helyettese Mártony Demeter, Parlay Lőrinc a kisebb Mária-kongregáció vezetője, Gyurikovics Glycerius a parva tanára és írástanító, Deményi László az aritmetika tanára és kiségitő a parvában. Néveri Bernát februártól aug. végéig itt tartózkodik. Szegedről jött, s Tokajra ment előljárónak.

Az intézet látogatottságára, a tanulók viszonyaira nézve az itt közölt statisztikai összeállítás ad felvilágosítást, s mutatja Kecskemét gimnáziumának kultúrhatását.

Az iskola benépesülésének visszatekintő kimutatása.

Iskolaév	Syllabizantes	Legentes	Minimistae	Declinistae	Comparatistae	Conjugatistae	Min. parvistae	Maj. parvistae	Principistae	Grammatistae	Syntaxistae	Aritmetistae	Poetae	Rhetores	Összesen:	Kecskeméti	Más vidéki	Jelöltlen
1715. febr. 21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	22	16	25
1715—16	—	32	7	13	9	13	16	8	20	—	—	—	—	—	118	36	47	35
1716—17	—	76	6	7	14	21	24	24	20	—	—	10	—	—	202	31	85	86
1717—18	—	69	10	17	14	14	34	25	15	—	—	14	—	—	212	32	107	73
1718—19	—	50	9	6	10	21	20	31	15	—	—	12	—	—	174	43	67	64
1719—20	—	71	4	11	9	14	22	24	25	—	—	—	—	—	180	40	68	72
1720—21	45	16	13	30	12	23	18	19	21	—	—	16	—	—	213	51	80	82
1721—22	21	29	14	18	22	28	17	18	20	—	—	—	—	—	137	58	63	66
1722—23	17	14	12	17	23	19	25	16	13	8	—	—	—	—	164	67	53	44
1723—24	28	10	14	15	17	21	17	18	14	18	—	—	—	—	172	69	46	57
1724—25	—	—	—	22	10	15	20	18	19	28	47	—	—	—	179	58	112	9
1725—26	—	20	40	—	12	23	28	13	15	16	45	—	—	—	212	23	63	126
1726—27	—	—	50	—	24	34	23	20	17	20	27	—	—	—	215	—	—	—
1727—28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	23	—	—	—	42 ¹	—	—	—
1728—29	—	8	7	12	12	16	14	20	21	9	32	10	—	—	161	56	40	65
1729—30	—	31	—	19	13	16	15	19	13	22	22	17	—	—	187	57	73	57

¹ Egy lap üresen maradt. A bejegyzés hiányzik. A valóságos létszám tehát több.

A kecskeméti tanulók megoszlása társadalmi helyzetük és nemzetiségük szerint:

É V	Létszám	Nemes	Nem nemes	Polgár	A létszámból			Jelö- letlen: (natio)
					Magyar	Tót	Egyéb	
1715/16	36 ¹	2	2	14	18	—	—	18
1716/17	31	—	1	10	12	—	—	19
1717/18	32	1	2	15	17	—	—	15
1718/19	43	1	2	39	41	1	—	1
1719/20	40	1	39	—	40	—	—	—
1720/21	51	1	44	6	51	—	—	—
1721/22	58	4	52	2	57	—	1 cigány	—
1722/23	67	4	62	1	67	—	—	—
1723/24	69	3	66	—	69	—	—	—
1724/25	59	1	6	2	54	—	—	5
1725/26 ²	23	2	—	13	23	—	—	—
1728/29	56	7	—	49	56	—	—	—
1729/30	58	6	—	51	58	—	—	—

¹ Jelöletlen maradt (status szerint) 1716-ban 18, 1717-ben 20, 1718-ban 14, 1719-ben 1, 1725-ben 50, 1726-ban 8, 1730-ban 1 tanuló.

² Az 1726/27. és 1727/28. években hiányoznak a bejegyzések.

A vidéki tanulók megoszlása hová valóságuk szerint:

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1916-30. ^{ig} összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)			
	ne- mes (ns)	ne- ne- mes (n. ns)	pol- gár (pg.)		ma- gyar (m.)	né- met (n.)	tót	rác
Nagy-Alföld								
<i>Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye:</i>								
Akasztó				3	3			
Almás (Tó-A.)	1	10		13 ¹	11			
Bátya	2	1		4	4			
Bicske (Tápió-B.)		7		7	7			
Buda	3		8	11	3	2		6
Czibakháza		2		2	2			
Ecser		1		1	1			
Gyömrő				1	1			
Hévíz		2		2	2			
Isaszeg		1		1	1			
Kalocsa	1	7	6	14	12 ²			2 ³
Káta	1	3		4	4			
Kiskáta		3		3	2		1	
Nagykáta	1	22		26 ⁴	24		1	
Püspökkáta		1		1	1			
Szentlőrinc-káta		4		4	3		1	
Szentmártonkáta		2		2	2			
Kóka		6		8 ⁴	7			
Szentkirály				1 ⁴				
Nagybócsa				2	2			
Ócsa		1		1				
Pest	1		8	9	7	2		
Püspökhátvan		1		1				
Ráckeve		1		2 ⁴	1			
Rékás (Zagyva-R.)		3		3	3			
Sári		2		2	2			
Silly (Tápió-S.)		7		7	7			
Szalk	1	1		2	2			
Szecső (Tápió-Sz.)		1		1	1			
Szele (Tápió-Sz.)	1	1		2	2			
Szentiván	1	1		2	2			

¹ Jelöletlen: 2.
² 2 rácul is beszél.
³ Beszéltek magyarul is.
⁴ Jelöletlen: 1.

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1716—30-ig összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)				
	Ns.	N. ns.	Pg.		M.	N.	Tót	Rác	Egyéb
Tó(t)szeg		1		2	2				
Tura		1		1	1				
Úri	1	20		23 ¹	21				
Vác	1	1	1	3	2		1		
Vatya			1	1	1				
Vecse (Duna-V.)		1		1			1		
Verseg		1		1	1				
Zsámbok		2		2	2				
<i>Jász-Nagykun-Szolnok vármegye:</i>									
Apáti (Jász-A.)	1	14		19 ²	19				
Árokszállás (Jász-Á.)		3		3	3				
Berény (Jász-B.)	1	6	7	14	14				
Csépa	1			1	1				
Fényszaru (Jász-F.)		2		7 ³	2				
Jákóhalma	1	1		2	2				
Jánoshida		9		9	9				
Ladány (Jász-L.)	1			1	1				
Püspöki (Tisza-P.)		1		1	1				
Szentgyörgy (Jászfelső Szgy.)		8		8	8				
Szentmárton (Kun-Sz.)		12		12	12				
Szolnok	4	16	12(6)	38	38				
(Al-) Sovány (Ványa)		1		1	1				
Várkony (Tisza-V.)	2	4		6	6				
<i>Csongrád vm:</i>									
Csongrád		6	8	16 ⁴	16				
Makó		1	3	5 ⁵	5				
Mindszent	2	10		12	12				
Szeged	5		12	24 ⁶	24				
Tápé				1	1				
Vásárhely (Hódmező-V.)				1					
<i>Bács-Bodrog vm:</i>									
Baja	1			2 ⁷	1				

1 Jelöletlen: 2.
2 Jelöletlen: 4.
3 Jelöletlen: 5.
4 Jelöletlen: 2.
5 Jelöletlen: 1.
6 Jelöletlen: 7.
7 Jelöletlen: 1.

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1716—30-ig összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)				
	Ns.	N.ns.	Pg.		M.	N.	Tót	Rác	Egyéb
Katymár	2			2				2	
Szabadka		3		3				3	
<i>Békés vm.:</i>									
Gyula		1		1	1				
<i>Temes vm.:</i>									
Moravicza			1	1					
Temesvár				1				1	
<i>Arad vm.:</i>									
Arad	6			8	2	4		2	
Solymos	1			1	1				
<i>Bihar vm.:</i>									
Nagyvárad		1		1	1				
Ényugati Felföld:									
<i>Nyitra vm.:</i>									
Ardanócz		1		1	1				
Gimes		1		1	1				
Nagy Jác	1			1	1				
Kér (Kis-K.)	1			1	1				
Lapás (Lampás)	1			1	1				
Ludány (Nyitra-L.)		1		1	1				
Novák (Nyitra-N.)	1	1		2				2 ¹	
Nyitra			2	2	2				
Privigye		2	1	3				3	
Szakolecza	1	1	1	3	1			2	
Ujvár (Érsek-U.)			1	2	2				
Ürmény	1			1	1				
Vesztenicz		1		1				1	
Nyitra vm. ált.		1		1				1	
<i>Trencsén vm.:</i>									
Mosztényecz		1		1				1	
Ribény		1		1				1	
Rozenkov	1			1	1				

¹ Egyikük magyarul is beszél.

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1716—30-ig összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)				
	Ns.	N. ns.	Pg.		M.	N.	Tót	Rác	Egyéb
<i>Árva várm.:</i>									
Árva		7	1	8	1		7		
Dubova		2		2			2		
Klin (Namesztó-k.)		1		1			1		
Lokca		2		2			2		
Nameszto	1	1		2			2		
Trsztena		2		2			2		
Zubrohlava		5	(5)	5			5		
<i>Liptó vm.:</i>		1		1			1		
<i>Szepes vm.:</i>									
Hadusfalva	1			1	1				
Körtvélfalva	1			1	1				
Szepes				1	1				
<i>Bars vm.:</i>									
Apáti		1		1			1		
Bélád	1			1	1				
Csatla				1	1				
Gesztőcz (-tőd)		1		1			1		
Kis-Krsztenye		1		1			1 ¹		
Jastraba	1			1			1		
Körmöcz (-bánya)			2	2			2		
Oszlán			1	2 ²			1		
Kis-Tapolcsány	1			1	1				
Szentbenedek	2		2	4	1		3 ³		
Szentkereszt		1		1			1		
Tepla (-fő)		1		1			1		
Verebély	1		1	2	2				
Bars. vm. ált.		1		1			1		
<i>Hont vm.:</i>									
Bernecze		1		1	1				
Csábrág	1			1	1				
Födémes		2		2	2				
Inám	3	2		5	5				
Kőkeszi	1			1	1				
Korpona	1	1	1	3	1		2		

¹ Magyarul is tud.

² Jelöletlen: 1.

³ Magyarul is beszélt közülük: 1 (Hangay György).

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1716—30-ig összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)					
	Ns.	N ns.	Pg.		M.	N.	Tót	Rác	Egyéb	
Nagyfalu (Ipoly-N.)	1			1	1					
Nyék (Ipoly-Ny.)		2		2	2					
Palást		2		2	2					
Terbegécz		1		1			1			
Vecze (Ipoly-V.)	1	1		2	2					
<i>Zólyom vm.:</i>										
Besztercze (-bánya)	1	2	1	4	1		3			
Breznó (-bánya)			1	1			1			
Gyetva (Dettva)		2		2			2			
Vigles		1		1			1			
<i>Nógrád vm.:</i>										
Becske		2		2	2					
Buják		2		2	2					
Csama		1		1	1					
Csitár		1	1	2	2					
Fülek	1			1	1					
Héhalom		1		1	1					
Kálló		1		1	1					
Karancs		1		1	1					
Lőrinczi		1		1	1					
Ludány		1		1	1					
Maros		1	1	2	1		1			
Megyer		1		1	1					
Szécsény	3	2	3	8	8					
<i>Heves vm.:</i>										
Derecske (Mátra-D.)		1		1	1					
Detk	1			1	1					
Eger	1	2	1	4	4					
Gyöngyös	4	3	5	13 ¹	13					
Pásztó		3		3	3					
Zaránk		1		1	1					
<i>Borsod vm.:</i>										
Bócs (Bölcös)		1		1	1					
Kövesd (Mező-K.)	1			1	1					

¹ Jelölletlen: 1.

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1716—30.ig összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)				
	Ns.	N. ns.	Pg.		M	N.	Tót	Rác	Egyéb
Dunántúl :									
<i>Sopron vm.:</i>									
Sircz (Lövdö)		1		1	1				
Sopron	1			1	1				
Széplak (Fertő-Sz.)			1	1	1				
<i>Vas vm.:</i>									
Barátfalva		1		1					1 ¹
Kám	1			1	1				
Körmönd		1		1	1				
Kőszeg		1		1	1				
Mura (ny) szombat	1			1	1				
Vasvár		1		1	1				
<i>Zala vm.:</i>									
Bonezodfölsde		1		1	1				
Egerszeg (Zala-E.)	2	1	3	6	6				
Szeptnek			1	1					1 ¹
<i>Veszprém vm.:</i>									
Doba			1	1	1				
Údvardi		1		1	1				
Veszprém		1		1	1				
<i>Székesfehérvár:</i>									
<i>Tolna vm.:</i>									
Földvár (Duna-F.)	1	6	2	10 ²	8	1			
<i>Pécs:</i>									
			2	2	2				
Kis Alföld:									
<i>Győr:</i>									
				1	1				
<i>Pozsony vm.:</i>									
Diószeg	1			1	1				
Gajár	1			1	1				

¹ Horvát.

² Jelöletlen: 1.

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1716—30-ig összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)				
	Ns.	N. ns.	Pg.		M.	N.	Tót	Rác	Egyéb
Galántha		1		1			1		
Mouor		1		1			1		
Pozsony	1			1		1			
Szakolecza		1		1			1		
<i>Komárom vm.:</i>									
Igmánd		1		1	1				
Komárom		2		2	2				
Esztergom		1		1	1				
Ékeleti Felföld:									
<i>Abanujvár (A.-Torna vm.):</i>	1			1	1				
<i>Sáros vm.:</i>									
Eperjes	1		1	2			2		
Kükömező		1		1	1				
Lászka		1		1	1				
Lapos (falva)		1		1			1		
Lipócz		1		1	1				
Paloesa	1			1	1				
Siroka	1			1	1				
<i>Zemplén vm.:</i>									
Tokaj		1		1	1				
Erdély:									
<i>Krassó-Szörény vm.:</i>									
Moldva (Új-M.)			1	1					1 ¹
<i>Küküllő vm.:</i>									
Alicsa (Alisch: Szöllös)	1			1		1 ²			
Erdély (ált.)				2	2 ³				
<i>Bécs</i>	2			2		2			
<i>Egyéb:</i>									
Benysof! (Tolna vm.)		1		1	1 ⁴				
Hetven! (Somogy vm.)	1			1	1				

¹ Oláh² Cseh—német.³ Az egyik székely.⁴ 1719-ben sziléziainak van bejegyezve.

Hová való (patria)	Társad. állapot (status)			1716–30-ig összesen	Nemzetiségi megoszlás (natio)				
	Ns.	N. ns.	Pg.		M.	N.	Tót	Rác	Egyéb
Jánosi ¹	1	1		2	2				
Patak ² (Pozsony vm.!)		1		1	1				
Rás (ex collu Kasiensi) ³		1		1	1				
<i>Jelöletlen maradt:</i>									
1716 ban:		2		3					
1720 ban:		1		1	1				
1721 ben:	5	1		7	3		3		
1722 ben:		2		2	2				
1723 ban:		1		1	1				
1724 ben:	1	2		3	2			1	
1725 ben:	1	4		10 ⁴	4		1		1 ⁵
1726 ban:		4		127	2		2		1 ⁶
1727-ben:				215					
1728 ban:				42					
1729 ben:	1			52	1				
1730-ban:				9					

¹ Cat. Juv.: 1730: Pest és Heves megyékben. Lipszkyben nem található egyik megyében sem.

² Az 1913. évi Helységnévtár szerint van Pozsony-megyében Szárazpatak elnevezésű kisközség. Lipszkyben nem fordul elő.

³ A C. J. legbizonytalanabb megjelölése. Rás v. Raás ld. Lipszkyben.

⁴ Ebből iskolakerülő csavargó: 4.

⁵ Görög.

⁶ Rutén.

Repertórium. A kecskeméti ház és gimnázium alapítására ld. Koháry-nak Bohn Eustáchhoz intézett leveleit. K. r. központi lt., Instrumentum Primaevum Foundationis ab anno 1715—58. és Historia Domus Kecskemeticensis 1712 tól usque ad annum 1809. Kézirat a kecskeméti k. r. ház levéltárában. — Koháry és a város, piaristák viszonyára nézve Koháry levelei és Protocollum ab anno 1708—13. Kézirat Kecskemét város levéltárában. — A többire nézve ld. Catalogus studiosae juventutis Sch. P. frequentantis 1715—1729/30., Primaevum, Historia Domus, Liber Suffragiorum I—IV. 1722—1852. Kézirat a kecsk. k. r. ház levéltárában. — Suffragia ab anno 1650—1753 és 1727—60. Kézirat a k. r. központi és a pesti k. r. ház levéltárában. — Kácsor: Viri doctrina illustres provinciae S. P. Hungariae. — Admissiones novitiorum, professiones et renuntiationes, Rullae. Kézirat a k. r. központi levéltárban. — Friedreich Endre: A pesti piarista gimnázium első tanárai 1717—27. A bpesti k. r. gimn. 1933/34. évi értesítője. Kácsor Keresztély élete. 1909. A veszprémi Szt. Anna-kápolna tört. 1724—1907. Prónai Antal: A kegyesrendiek magyarországi iskoláiban 1670—1778 előadott drámák jegyzéke. Irodalomtört. Közl. 1915. — Junker L.: A kecskeméti főgymn. tört. 1896—97. — Vékony István: Koháry István gr. élete, 38—64. lk. — Papp Gy.: Az intézet vázlatos története. Emlékfüzet. 1925. — A piaristák irodalmi működésére nézve ld. Szinyei József: Magyar írók élete és munkái, I—XIV. kötet, Bp. 1891—1913., Th. Vinyas: Index Bio-Bibliographus Scholarum Piarum, I—III. köt., Róma, 1908—1911., Csaplár Benedek: Révai Miklós élete, I—IV. köt. Bp. 1881—89.

Nyers Lajos dr.

I. Az iskola multja.

Intézetünk immár 222 éves multra tekinthet vissza. Alapítója Koháry István gr. országbíró volt. Egyike a magyar barokk korszak kiemelkedő egyéniségeinek, akik vallásuk és nemzetük művelése érdekében sokat tettek, és áldoztak. Koháry, akit iskolázottsága, műveltsége, közéleti szereplése és életének gazdag tapasztalatai széles látókörű emberré tettek, tudatában volt az iskolázás jelentőségének. De nemcsak ez vezette őt a kecskeméti iskola alapításában, hanem az is, hogy Kecskemét városának egyik, még pedig eléggé tekintélyes földesura volt. Kecskemét városa, melyet a felszabadító hadjárat és Rákóczi felkelése, főleg azonban a rációk pusztításai majdnem koldusbotra juttattak, nem volt abban a helyzetben, hogy a maga erejéből iskolát tudjon emelni és fenntartani. Koháry meleg érdeklődéssel kísérve a kecskeméti sorsát, maga veszi kezébe a kezdeményezést, és az iskolának a vezetését a piaristákra bizza (1714). Erre az elhatározására döntő hatással volt saját élménye: 1712-ben Nyitrán személyesen ismerte meg a piaristák nevelő munkásságát. Szándékát rövidesen valóra is váltotta, és 1715. február 21-én a piarista atyák meg is kezdték működésüket 63 tanulóval.

A város lakossága ünnepélyesen fogadta az első piaristákat, Keszeleőkői Majjhényi Domokos házfőnököt, Kovácsovies Pált, az iskola első igazgatóját és Bieliczky Ágoston tanítót. Ideiglenesen a Mária-Társulat házát bocsátották rendelkezésükre (ez a mai színház helyén volt). Innen járogattak el a valószínűleg nem messze fekvő elemi iskolába, melyet kérésükre a tanítás céljaira átengedtek nekik. Ugyanekkor a róm. kat. Egyház gondozásukra bízta a Szt. Mihály-kápolnát, mely közel esett az iskolához és ideiglenes lakóhelyükhöz is.

A következő évben (1716) megnyílt az első és a második osztály (cl. infima: declinistae, comparatistae, conjugatistae és minores parvistae; cl. media: majores parvistae és principistae), és a tanulók száma 118-ra emelkedett. Az egyre jobban növekvő tanulóifjúság számára azonban szűknek bizonyult az elemi iskola helyisége. Közben szerencsétlenség is érte őket, 1718-ban a tűz elpusztította ideiglenes lakásukat. Az iskola fejlődése szükségessé tette, hogy a piaristák vágya, saját házuk felépítése mihamarabb megkezdődjék, és oda költözhessenek. 1720-ban indult meg a ház építése, és 1724-ben már annyira előrehaladt, hogy átköltözhettek új otthonukba, a mai társház épületébe. Az iskola a társház földszinti szobáiban helyezkedett el, a piaristák pedig az emeleten laktak. Közben megnyílt a harmadik osztály (cl. syntaxistarum) is.

De a Szt. Mihály-kápolna is szűk volt a nagyszámú ifjúság és az odajáró hívők számára. Ezen a hiányon először úgy segítettek, hogy a

Az új gimnáziumi épület.

rendházban az alsó folyosó egy részét elzárták, és kápolnává alakították, de még ez is kicsiny volt. Szükségesnek mutatkozott tehát a templom felépítése is. 1729 Sz. Háromság vasárnapján tették le a piarista templom alapkövét, s 1735-ben készült el véglegesen. Ezzel a hívők és a piarista atyák régi vágya teljesült.

A piaristák lelkes és odaadó munkája következtében az iskola jóhírneve egyre jobban növekedett, s messze vidékről sereglettek Kecskemétre a tanulóifjak. Kecskemét így nemcsak a Duna—Tisza-köz katolikusságának lett művelődési középpontja, hanem a Felvidékről, a Dunántúlról, sőt a Nagy-Alföld keleti széléről is sokan felkeresték. A kis- és nagykunsági, jászági magyar fiúkkal együtt német polgárgyerekek, azután tót, rác, sőt elvéve horvát anyanyelvűek is szorgalmasan látogatták az iskolát. A diákság száma 1777-ig némi hullámzással állandóan növekedett. 1759-ben 480 tanulója volt az intézetnek. 1753-ban Rákóczy Miklós házfőnök a társház mellett megépítteti a ma „piarista konviktus“-nak nevezett épületrészt, s ily módon 1754-ben megnyitották a poétikai és retorikai osztályt is, és ezzel az intézet hatosztályos gimnázium lett. Bár a tanítás nyelve latin volt, mégis az iskola szerencsés fekvésénél fogva tiszta magyar környezetben a magyarosítás egyik legjelentősebb tényezője lett. A piarista rend is azért rendeli ide 1736-ban a hittudományt tanuló rendi növendékeket, hogy a magyar nyelvet minél jobban elsajátítsák. (1743-ig marad itt.) Itt működik 1731-től kezdve a rendi noviciátus is egészen 1849-ig. A rendfőnököknek is székhelyük volt Kecskemét 1730—32-ig.

A piaristák alapítójuk szándékának megfelelően először az elemi népoktatást veszik gondozásukba, s iskoláik csak lassan nőnek ki gimnáziumokká. A jezsuita rend eltörlése után azonban egyre nagyobb jelentőségre emelkednek, s átveszik a jezsuita iskolák egy részét is. Tanításukban alkalmazkodtak a gyakorlati élethez, s már a Ratio Educationis (1777) előtt az íráson kívül a hittant, a latin és német nyelvet, majd a földrajzot, görögöt, a római és a hazai történelmet rendes tárgyként tanították. A magyar nyelvet Cörver br. rendfőnök Methodus-a alapján már 1758-tól kezdve kötelezően tanították. A Ratio Educationis tanterve tehát semmi zökkenőt sem okozott az iskola munkájában. Annál nagyobb megrázkódtatással jártak a rendre s egyúttal az iskola működésére is II. József intézkedései. Az iskola hanyatlásnak indult, 1788-ban összesen 26 tanulója volt az intézetnek. A zavaros viszonyok között meglazult a diákság fegyelme is. Az 1806-ban kiadott Nova Ratio-ra várt az a feladat, hogy a megbolygatott iskolaügyet újra rendezze. Az egész országban egyre jobban erősödő nemzeti érzés sürgeti, hogy a magyar nyelvet is iktassák a rendes tárgyak közé. 1796-tól kezdve szerepel a magyar nyelv is a rendes tárgyak között.

A kecskeméti piarista iskola a Nova Ratio kiadásakor már ismét hatosztályos gimnázium (u. n. nagy gimnázium) volt, s a tanulók száma 280-ra

emelkedett. Időközben a ház és az iskola épülete annyira megrongálódott, hogy új épületről kellett immár gondoskodni. A kezdeményezés után azonban csak lassan indult meg az építkezés. 1825-ben fogtak hozzá a templom mellett az új épület felépítéséhez, s csak 1832-re készült el. Ekkor a róm. kat. Egyházközség vállalta magára annak fenntartását. Ily módon az iskola zavartalanul folytathatta működését. Az ifjúság száma átlagosan 300 körül mozgott. A békés munkát csak az 1848/49-es évek eseményei és küzdelmei szakították meg. Az iskolát Haynau kórháznak lefoglaltatta. 1849 szeptemberében ugyan visszaadták, de midőn októberben az iskolát megnyitották, már új, az osztrák terv (Entwurf) szerint kellett tanítaniok. Ez a terv minden előnye mellett is ellenszenves volt a piaristáknak, mert a német nyelvet erőszakolta rá az iskolákra, holott 1841-től kezdve már az összes tárgyat magyar nyelven tanították. A piarista gimnázium négyosztályos alginmázium lett, a tandíj és a beíratási díj fizetése pedig megapaszította a tanulók számát. Mindez az iskola fenntartását is kérdésessé tette. 1853-ban Demeter Alajos igazgató egyenesen azt a tervet vetette fel, alakítsák az iskolát reáliskolává, hogy továbbra is életképes maradjon. Ez ugyan nem történt meg, mert sokan voltak, akik nem az átalakítás, hanem a továbbfejlesztés mellett foglaltak állást, s azt javasolták, hogy főgimnáziummá kell kifejleszteni. Az erre vonatkozó tárgyalások a kat. Egyházközség és a rendfőnök között 1859-ben eredményre is vezettek. Csak az épülethiány okozott nagy gondot. Ezen újabb bővítéssel segítettek. 1860-ban fogtak hozzá a kibővítéshez, s a következő évben a váci püspök felszentelve átadta rendeltetésének. A fokozatosan fejlődő intézet azonban újabb építkezéseket tett szükségessé. 1888-ban megépítik a tornacsarnokot, 1893/94-ben pedig felépült az intézetnek a Horváth Cirill-utca felé eső része is. Így rakódott össze részekből a piaristák kecskeméti gimnáziuma, melyet ma már „öreg gimnázium” néven emlegetünk. A rend pedig azzal tett eleget a szerződés feltételeinek, hogy tanárokkal látta el az iskolát, és ideküldötte a gimnáziumba járó rendi növendékeket. A rend kisebb papnevelő intézete (u. n. stúdium) azóta is itt működött 1935-ig. Az intézetben 1862/63-ban volt az első érettségi vizsgálat, s ekkor alakult meg az önképzőkör is. A diákság szellemi életét ébrentartották, és fejlesztették a pályázatok, az ifjúsági könyvtár, ambícióját és öntevékenységet pedig az ifjúsági egyesületek.

Az 1883. évi középiskolai törvénnyel kapcsolatban a piaristák minden nehézség nélkül illeszkedtek be az új tantervbe s annak szellemébe az ősi örökség elfeledése nélkül. A világháború megrázkódtatásai, a forradalmak, majd a ránk szakadó trianoni béke és az ország megcsönkítése kemény életfeladatok elé állították a magyarságot, legfőképpen azonban az ifjúságot. Az új életcélok, a művelődési eszmény és a korszerű haladás összefoglalása tették kívánatosá az 1924. évi középiskolai reformot. Ennek

három típusú iskolája (gimnázium, reálgimnázium, reáliskola) közül intézetünk gimnázium lett.

Iskolánk fejlesztését és az iskolaépület kibővítését csak egyidőre oldották meg a múlt század 80–90-es éveinek építkezései. Az öreg gimnázium aránylag rövid idő múltán már nem felelt meg a modern iskolai épület követelményeinek. A szertári helységek elégteleneknek, a tantermek a jelentkező tanulók befogadására szűkeknek bizonyultak. Új, modern épület emelésére megindultak tehát a tervezgetések, amelyek 1911 óta öltöttek konkrétebb formát, majd a nagy gondolatokat és áldozatkészségeket magábanrejtő végleges terv alapján 1930. szept. 27-én meg is kezdődött az építkezés a piarista templommal és társházzal szembenfekvő régi reáliskola és a vele szomszédos telkeken dr., Hüttl Dezső műegyetemi tanár tervei alapján. A munka nagy lendülettel folyt 1931. évi augusztusig, amikor a pénzügyi nehézségek miatt bekövetkezett a hanyatlás, sőt — közel a teljes befejezés előtt — a két évig tartó pangás. Végre a magyar Kegyestanítórend főnöke, Sebes Ferenc dr. 1933. nyarán újra megindította a munkálatokat, s az épületet beköltözhetővé tette. 1933. dec. 4-én az új épületben meg is kezdődhetett a tanítás. A Kecskeméti Róm. Kat. Egyházközség és magyar Kegyestanítórend között 1935. évi június hó 21-én kelt szerződés jött létre; ennek alapján az intézet fenntartását 1934. évi szept. hó 1-től a Kecskeméti Róm. Kat. Egyházközségtől a magyar Kegyestanítórend vette át.

Iskolánk eddigi főigazgatói: farádi Vörös Antal (1776–85), báró Prónay Gábor főispán (1785–90), gróf Szapáry József főispán (1793–1822), Orgler József kanonok (1824–29), Adamkovics Mihály kanonok (1831–45). Az önkényuralom idején főfelügyelők voltak: Kovács Pál helytartótanácsi tisztviselő (1851–53), Haas Mihály prépost (1853–58), Halder Konrád kir. tanácsos (1858–67). A főigazgatóságok visszaállítását után iskoláink főigazgatói: Fesztl Károly kanonok (1862–66), Róder Alajos kanonok (1866–67), Lutter Nándor piarista (1867–1884). A budapestvidéki tankerületben iskoláink főigazgatói voltak: Say Móric (1884–85), Hóman Ottó (1885–96), Francics Norbert (1896–1904), Spitkó Lajos (1904–1914), Badics Ferenc dr. (1915–18), Madzsar Gusztáv (1919–27), Acsay István dr. (1927–32). 1932. évi július 1-től kezdődően a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter intézetünket a budapestvidéki tankerületből kivéve a szegedi tankerületbe osztotta be. Főigazgató: Kaufmann György dr. (1932–1935. jún. 28.), Kispárti János dr. (1935. jún. 28.–okt. 15.), 1935. okt. 15-től kezdődően az intézet visszakerült a budapestvidéki tankerületbe. Főigazgató: Kemenes Illés dr.

Iskolánk eddigi igazgatói: Kovácsovics Pál (1715), Zaboynik Péter (1715–24), Kovácsovics Pál (1724–26), Tagányi Béla (1726–28), Demka Sándor (1728–30), Alapy (Halápy) Konstantin (1730), Demka Sándor

¹ A megépítés történetét lásd az 1930/31. és 1931/32. iskolaévi intézeti Értesítőben.

(1730—33), Zhoretizky Tóbiás (1733—34), Oszlányi Ferdinánd (1734—35), Demka Sándor (1735—36), Tagányi Béla (1736—39), Demka Sándor (1739—41), Nozdrovitzky Szevér (1741—42), Deményi László (1742—43), Gyurovits Glicér (1743—44) Demka Sándor (1744—45), Rátay Egyed (1745—47), Demka Sándor (1747—48), Dorinetz Chr. János (1748—49), Prileczky Mihály (1749—50), Tarr András (1750—52), Pnyacsek Julián (1752—54), Szokolóczy Vendel (1754—56), Horváth Benedek (1756—57), Rákóczy Miklós (1757—58), Hulinyi Jónás (1758—59), Tarr András (1759—60), Léday Lénárd (1760—63), Kiss Adorján (1763—64), Lality Elek (1764—68), Diviaczky János (1768—69), Kázmér Demeter (1769—72), Holló Imre (1772—73), Némethy Lajos (1773—74), Butsi Sándor (1774—76), Koretz Orbán (1776—89), Kruzy Márton (1789—90), Szomy Lajos (1790—93), Pek Ágoston (1793—99), Visky Ágoston (1799—1802), Subányi György (1802—1803), Lippay József (1803—1807), Kiss Márton (1807—1808), Hulják Péter (1808—10), Hegyi József (1810—11), Dani Zsigmond (1811—32), Cserbay Lipót (1832—37), Katona Dénes dr. (1837—41), Schembera József (1841—44), Valentini János (1844—46), Szigly Gábor (1846—47), Demeter Alajos (1847—55), Cseh Ferenc dr. (1855—59) Suhajda Sándor dr. (1859—63), Polák Ede dr. (1863—83), Tóth Antal (1883—88), Pérger József (1888—97), Tóth György dr. (1897—1914), Brach József (1914—19), Simonides István (1919—23), Niklos János (1923—28), Csösz László (1928—31), Orbán János dr. (1931-től).

Az iskola egykori (elhunyt) tanárai közül a tudomány és irodalom terén kitűntek: Alapy Konstantin (író), Cseh Ferenc (filozófus), Czirbusz Géza (egy. tanár, földrajzi író), Horányi Elek (irodalomtörténetíró), Horváth Mihály (történetíró), Koppi Károly (egyet. tanár, történettudós), Kucserik Sándor (az utolsó latin költő), Laczkó Dezső (geológus), Nagy Alajos (pedagógus), Pintér Kálmán (író, a Vörösmarty-kultusz terjesztője), Pivár Ignác (a vakok orsz. intézetének volt igazgatója, gyógypedagógus), Polák Ede (természettudós), Simai Kristóf (akadémikus, színműíró), Szölgyémy János (tankönyvíró), Tóth György (pedagógus, filológus), Vajda Gyula (egyet. tanár, történettudós), Váry Gellért (filológus, író).

Iskolánk nevesebb tanítványai a mullban: Csemegi Károly (jogtudós, a büntető törvénykönyv szerkesztője), Garay Alajos (költő), Hornyik János (Kecskemét város történetírója), Horváth Döme (író), Horváth Cirill (akadémikus, egyet. tanár, filozófus, író), Kada Elek (író, Kecskemét nagynevű polgármestere), Katona József (a *Bánk-bán* szerzője), Klapka György (honvédtábornok), Madarassy László (hírlap- és jogi író), Szentkirályi László (szeptemvir), Szlemenits Pál (jogtudós) Tomcsányi Lajos (egyházi író), Váczy János (irodalomtörténetíró).

II. Adatok az intézet lefolyt 1935—36. iskolaévének történetéhez.

1. **Az iskolaév lefolyása.** A tanártestület alakuló értekezletét szeptember hó 2-án tartotta. A magánvizsgálatok, különbözeti- és pótvizsgálatok írásbeli részének ideje szept. hó 3. és 4. napjai, a szóbelié szept. hó 5. napja volt. A javítóvizsgálatok szept. hó 4-én folytak le. A tanulók beírása szeptember 6. és 7. napján történt. Az iskolaévet szeptember 9-én nyitottuk meg ünnepélyes Veni Sancte-val, elrendeltük az osztályokat, megismertettük a tanulókkal az intézet fegyelmi szabályait, majd ifjúságunk tisztelegve elvonult a nemzeti zászló előtt. Szeptember 10-én megkezdődtek az előadások, s a törvényes szüneteken kívül megszakítás nélkül folytak az év végéig. A befejező összefoglalásokat a VIII. osztályban május 11—14., az I—VII. osztályban pedig június hó 15—20. napjain tartottuk meg. Az iskolaévet június 25-én zártuk be. E napon ünnepélyes Te Deum volt, majd kiosztottuk a bizonyítványokat, a pályaművek díjait, a jutalmakat és segélyeket.

2. **Változások a tanártestületben.** Az 1935—36. iskolaévre a tanártestületben az a változás történt, hogy a magyar Kegyesitanítórend Főnöke *Fejes Tibor* hittanárt a debreceni, *Miháلكó Bélát* a tatai, *Preszeller Ferencet* a sátoraljaújhelyi kegyesrendi reálgimnáziumba helyezte, *Pozsgay Rezső dr.-t* pedig más irányú rendi elfoglaltsága miatt felmentette a tanítás alól. A szakarány szempontjából a tanártestületben tervezett változás miatt *Gerlőtei Jenő* világi okl. óraadó helyettes tanárt az intézetünkben való működés alól felmentette. *Pozsgay Rezső dr.* 16, *Miháلكó Béla* — megszakítással — 13, *Fejes Tibor* 3, *Gerlőtei Jenő* 2, *Preszeller Ferenc* 1. évig volt intézetünk tanára. E helyen is kartársi érzéssel veszünk tőlük búcsút, itt végzett munkájukért köszönetet mondunk, s kívánjuk, hogy új helyükön, illetőleg új munkakörükben is kísérje munkájukat Isten áldása.

A tanártestület új tagjai lettek: *Oláh Imre*, *Ongrádi József dr.* és *Tihanyi Tibor* okleveles kegyesrendi tanárok, továbbá *Duscher Nándor*, *Merva Vilmos* és *Szigetváry Ernő* világi okleveles óraadó helyettes tanárok.

Nyitrai Emil okl. óraadó testnevelési tanárt a magyar Kegyesitanítórend Főnöke helyettes tanárrá nevezte ki.

Címadományozás. A Kormányzó Úr Ö föméltósága *Schüssler Albertnek* a gimnáziumi igazgatói címet adományozta. Az a határozott érzésünk, hogy a kitüntetés a tanártestület széniorját, de az egyúttal fiatalos, derült kedélyű és az együttérző szeretve tisztelt kartársat, az ifjúság megértő, jóságos atyját, a donum paedagogicum teljes birtokában levő, ízig-vérig való tanárt érte, aki működésének 42. évében is pedánsan, de lélekkel, szinte szent buzgalommal, testi és szellemi erejének teljes integritásával teljesíti hivatását. Kartársaival együtt érezze e kitüntetést a kimagasló tanári érdemeknek a legfelsőbb helyről való elismerésének.

3. Hivatalos látogatások. *Kovács Sándor* főesperes, apátplébános, püspöki biztos úr az évvégi vallástani vizsgálatokon elnökölt.

Jámbor György dr. c. tanker. kir. főigazgató, tanügyi főtanácsos úr a tanker. kir. Főigazgató úr megbízásából 1935. évi nov. hó 6., 7. és 8. napján végzett hivatalos látogatást intézetünkben.

Petrich Béla dr. szakfelügyelő úr a nagym. V. K. Miniszter úr megbízásából 1936. évi márc. hó 6. és 7-én a modern nyelvek tanítási módját figyelte meg.

Az évvégi szóbeli érettségi vizsgálatokon *Sipőtz Pál* budapesti gyakorló gimnáziumi tanár úr a Kat. Középiskolai Tanács megbízásából mint elnök, *vitéz Fraknóy József* budapesti gyakorló gimnáziumi tanár úr a nagym. V. K. Miniszter úr megbízásából mint kormányképviselő vett részt.

Bohn Ferenc dr. tanügyi titkár úr febr. 13-án a testnevelési órákon jelent meg.

4. Vallás erkölcsi nevelés. A piarista iskolákban már több mint háromszáz esztendeje boncolják az ifjú lelkek problémáit, és keresik az utat, melyen legjobban meg lehet azokat közelíteni. Változnak az idők, s velük együtt az emberek szeme és lelke is. A piarista pedagógia mindig szem előtt tartja ezt az életigazságot, és egyre azt figyeli, hol kell módosulnia az idők követelményeihez. Nem könnyű feladat épen a fiúnevelés terén.

A híres afrikai utazó, Stanley, írja önéletrajzában: „A fiúk különös lények — ártatlanok, mint az angyalok, büszkék, mint a hercegek; bátrak, mint a hősök; hiúk, mint a pávák; makaesok, mint a szamarak; rakoncátlanok, mint a csikók, érzékenyek, mint a lányok.“ Ebbe a bonyolult világba eredményesen behatolni szép, de nehéz feladat. Talán nem fog frázisnak tetszeni, ha azt mondjuk, hogy a piarista pedagógia megtalálta az ide vezető utak varázskulcsát a jól értelmezett, minden gyöngeségtől és szentimentalizmustól megtisztított atyai szeretetben. Nem mondjuk, hogy úttörőnek akarja magát kikiáltani. Hiszen a tudós pedagógus, Gerson, már a XV. század elején hangoztatja: „Sicubi deest amor, quid proderit instructio.“ (De pueris ad Christum trahendis. Cons. IV.) Szeretet nélkül nincs eredményes tanítás! És még vagy ezernégyszáz évvel előbb a nemzetek apostola és nevelője, Szent Pál, nyilvánítja holttá a tanítói munkát: „si decem milia paedagogorum habetis, sed non multos patres.“ Tehát atyákra van szükség és atyai szeretetre. Ez az atyai szeretet pedig néha kénytelen kemény lenni, mert józan szemmel az életet nézi; ennek a nehéz harcaira nem lehet símogatással előkészíteni.

Sokszor félreértének, és gáncsolnak minket azért, hogy vallási nevelésünkben olyan nagy súlyt vetünk az ismeretek elsajátítására, és ezzel kapcsolatosan kénytelenek vagyunk mindazokat a módszereket és eszközöket alkalmazni, melyek a tanítással együttjárnak. Attól félnek, hogy elidegenítjük a fiúkat a vallástól.

A nélkül, hogy az érzelem pedagógiáját teljesen elvetnők, mégis meg kell állapítanunk, hogy nem tehetünk másként, mert egy kemény krisztusi parancs adja meg az irányt: „Elmenvén tanítsatok!” Ha ezt komolyan vesszük, márpedig úgy kell vennünk, akkor nem tehetünk mást, mint hogy lelkiismeretesen átadjuk az evangéliumi hittartalmat és pedig komoly tanítómunkával. Iparkodunk tekintettel lenni az egész emberre, mint a modern pedagógia megkívánja, de hátrányait is kénytelenek vagyunk viselni. Igaz, hogy normális lelkialkatú fiúknál ezek a hátrányos momentumok csaknem teljesen elenyésznek. Sőt be kell látnunk, hogy a vallási meggyőződés homokra épül, ha merő érzelmek, átélés, hangulatok és kellemes hittanóra- emlékek tartják. Csak világos fogalmak, határozott tételek, nyomos megokolások tudják megalapozni azt a férfias meggyőződést, mely állja a szenvedélyeknek, az életnek és az érzelmeknek harcait; s csak világosan kitűzött és megokolt célok lehetnek biztos életelvek. Ha a nagy tanultság nem állja útját bukásoknak és aposztáziáknak, az megint csak annak a katolikus igazságnak bizonyosága, hogy a vallási élet nemcsak tudáson fordul. De az is bizonyos, hogy rengeteg modern hajótörésnek hitben és erkölcsben főoka a tudatlanság, illetve a valóság mögött messze elmaradó hiányos és hibás ismeret Istenről, az ő gondviseléséről, Krisztusról, Egyházzal. (Schütz: Észinék és eszmények. 29.)

Oktató munkánkat ebben az évben is ez a szellem hatotta át. A szoros értelemben vett lecketémák mellett természetesen jutott idő egyéb aktuálisnak látszó kérdések felvetésére is.

Többször volt szó a papi hivatásról. A hittanár a felsőbb osztályokban részletesen ismertette a magyarországi szerzetesrendeket is. Intézetünk a lefolyt esztendőben több papnövendéket adott az Egyháznak. A papi hivatásra készülő fiúkkal a hittanár külön is megbeszélte a dolgot, és ellátta őket a szükségesnek látszó fölvilágosításokkal. Így aztán nem vaktában vágtak neki.

A négy szemközti beszélgetéseket illetőleg az indirekt módszert követtük. Ezt a magatartást hosszú tapasztalatok érlelték ki a piarista pedagógiában. Úgy láttuk ugyanis, hogy sokkal több reális eredménnyel jár, ha a gyereket a saját szíve és a maga problémája hozza el az iskolán kívül tanáraihoz. A hittanárnak volt rá gondolja, hogy ezt gyakran ajánlja, és ismételten hangsúlyozza, hogy a nap bizonyos szakában szívesen áll rendelkezésre. Nem volt hiábavaló, bár természetes, hogy a teljes bizalom kifejlődéséhez hosszabb idő szükséges. Megjegyezzük, hogy ebbe a munkába az intézet többi paptanára is belekapcsolódott.

Mint említettük, meggyőződésünk, hogy az életre kell nevelni az ifjúságot. Ennek megfelelően az exhortációs témákat úgy válogattuk meg, hogy azok a mai diák egy-egy problémájára adjanak eligazítást. A formában ügyeltünk arra, hogy ne zengzetes „szép szavak” legyenek azok, amiket

mondunk, és ne szónokló hangón elmondott kenetes prédikációk, hanem a diák lelkéhez sokkal jobban simuló, halk atyai intelmek. Ezért — amennyire a dolog természete engedte — szívesen beleszóltuk a humor szálait is. Részint a horatiusi „ridentem dicere verum“, részint Szalézi Szent Ferenc mondása lebegett szemünk előtt: „Egy csöpp mézzel több legyet lehet fogni, mint egy hordó ecettel.“

Mikor az időjárás megengedte, a templomban tartottunk szentbeszédet. Rendszerint a hittanár beszélt. Máskor az iskola termeiben három csoportra oszolva hallgatták a tanulók az exhortációt. Az I—II. osztályoknak Oláh Imre; a III—IV.-ben Nyers Lajos; a felső osztályosok előtt a hittanár beszélt. Így volt a húsvéti lelkigyakorlatok idején is. De több alkalommal és szívesen szóltak a fiúkhöz: Farkas Dénes, Molnár Sándor, Jeney János, Szilassy Ferenc és Ongrádi József tanár társak is. Ebben egyéb szempontok mellett az volt a vezérgondolat, hogy a fiúkra jó hatással van, ha nemcsak a hittanár hangját hallják, akire könnyen rámondhatják, hogy „beszél, mert ez a dolga“, hanem más szaktárgyú tanárukat is látják akár az őtárnál, akár az exhortációs emelvényen.

Ősszel és tavasszal reggelenként kötelező diákmise volt. Hetenkint egyszer a szentolvasót mondtuk közösen mise alatt. De fiaink akkor is tömegesen keresték föl reggelenként a templomot, mikor a kötelező hétköznapi misék elmaradtak. Ebben sok szülő járt elől jó példával.

A közös gyónás és áldozás az idei tanévben is öt alkalommal ismétlődött. E mellett csaknem általánossá vált a gyakori, sőt hetenkénti gyónás-áldozás, ami három-négy gyóntatót is foglalkoztatott egyszerre. A szülők példája is sokat tett. Igyekeztünk terjeszteni azt a gondolatot, hogy lehetőleg mindenkinek állandó lelki vezetője legyen. Ennek ugyanis nagy jelentősége van a lelki életre és a jellemfejlődésre.

A liturgikus szellemet sem hanyagoltuk el. Nagyon éreztük a városunkból eltávozott piarista kispapok hiányát az ünnepélyes miséknél. A lelemény és a fiúk lelkesedése itt is segített. Ministráns ruhákba öltözve asz-szisztáltak. A Nagytemplomban mint „Tarzicius-fiúk“ jelentek meg öskeresztény liturgikus öltözékekben. A Nemzeti Újság és Magazin 1936. febr. 16-i számában külön cikk és kép jelent meg róluk. A betanítást délutánonként a hittanár végezte.

A nagyheti szertartásokat is a fiúk segítségével rendeztük meg. De érdeklődő is sok volt közülük, főként nagycsütörtökön és nagypénteken. A szent-sírhoz annyi adoráló jelentkezett, hogy negyedóránként kellett váltani őket. De még így sem került sor mindenkire. A cserkészek diszörséget adtak.

A folyóiratok közül a Zászlónk és a Kis Hitterjesztő járt több példányszámban. A városunkat ért sok csapás az előfizetők számában is éreztette sajnálatos hatását.

Diákjaink színház- és mozi-látogatását gondosan ellenőriztük. Ha valami

vallásos tárgyú, s a mellett értékes darab került színre, fiaink figyelmét mindig fölhívtuk rá, és nem egyszer testületileg tekintettük meg.

Az elmondottakból eléggé kitűnik, hogy legalábbis igyekszünk azt a programot valósítani, amit Kalazancius atyánk szünet nélkül sürgetett: *Omnia ad maius pietatis incrementum!*

5. Hazafias nevelés. Ünnepségek. Iskolánk hagyományos eljárása mellett a jó honpolgárrá való nevelésben ezidén is a következő szempontok voltak: helyes tartalmú, erős nacionalizmusra való nevelés, a magyarságban rejlő szellemi és fizikai értékek tudatában a történeti hivatás és felelősség érzésének ápolása, a magyar egység gondolatának kiemelése, Széchenyi szellemében az önismeretre való nevelés s a munkás, cselekvő magyar kimintázása. Az a gondolat pedig, hogy az itt ezer esztendő óta államot alkotó magyar nemzet az új történeti helyzetbe sohasem törődhetik belc, a magyar irredenta gondolat alapja. Szomorú volna, mert a magyar hit, remény pusztulását jelentené, ha ennek a generációnak a lelkében lassankint elmosódnék az integer Magyarország képe, s helyette a megcsonkítotté rögződnék meg. „Meg kell teremteni az irredentizmus leghatékonyabb pedagógiáját.“ (Kornis: Kultúrpolitikánk irányelvei.) E gondolattal kapcsolatos nagyszerű feladatokat intézetünk a magyar iskola egész lelkével vállalta, s megoldásukra minden lehető helyes eszközt, módot és alkalmat felhasznált. Különös gondunk volt továbbá arra, hogy újabban már az iskola falai közé merészkedő szélsőséges irányzatok, a társadalmi rendet felforgató eszmék tanulóink lelkét, gondolkodását ne fertőzhessék meg.

A hazafias szellemre való nevelés szolgálatában álltak történelmünk eseményeivel, nemzetünk nagyjaival kapcsolatos ünnepélyeink és megemlékezéseink.

Október 6-án az aradi vértanúk emlékére volt műsoros ünnepély.

November 1-én Katona József sirjánál róttuk le kegyeletünket beszéddel, szavalattal és énekkel.

Március 15-én a magyar szabadság napját ültük meg műsoros ünnepély keretében.

Megemlékeztünk a Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem alapításának 300. évfordulójáról.

Megünnepeltük a Kormányzó Úr ő főméltóságának nevenapját.

Májusban ifjúságunk kivonult a hősök temetőjébe, s az ott rendezett ünnepségen vett részt.

Az ifjúságunkat nevelő-tanító piarista rend iránt való tiszteletre és kegyeletre való nevelést céloztuk azzal is, hogy a magyar Kegyestanítórend Főnökének névnapját megültük, az elhunyt piarista tanárokért tanulóink szentmisét hallgattak. Calasanzi Szent Józsefnek, a Kegyestanítórend alapítójának, emlékére pedig november 24-én ünnepélyt rendeztünk.

Szóltunk tanulóinkhoz a hazai termelés pártolásának fontosságáról,

a takarékoság jelentőségéről, a magyar könyv megbecsüléséről és az édes anyja iránt való szeretetről.

Ünnepségeink sorát a május 30-án az intézet udvarán megtartott, hagyományosan nagy érdeklődést keltő záróünnepély rekesztette be. Ennek az ünnepélynek keretében történt a pályadolgozatok eredményének kihirdetése s az intézetből távozó tanulók búcsúzása.

6. Fegyelmi állapot. A tanulók magaviseleti jegyei s az ezzel kapcsolatos statisztikai adatok ifjúságunk megnyugtatóan jó fegyelmi állapotát mutatják. Ám ezek a merev jegyek és számok nem fejezhetik ki tartalmukat, s nem beszélhetnek a tanulók egyenként való hajlamairól, lelki habitusáról s az összességben való szellemről. Nem fejezik ki azt, hogy a példás viselkedés tartalmában a szorosabb értelemben vett magaviseleten kívül benne van a tanuló akarati fegyelmezettsége, kötelességtudása és szorgalma is. Amidőn megállapíthatjuk, hogy jórahajló, megfelelő lelki berendezettségű ifjúságunk külső és belső fegyelmezettsége megnyugtató, számolnunk kell azzal, hogy a mai élet diáksága egy új generáció kialakulási folyamatában az átmenetet mutatja. E kialakulási folyamattal állandó mozgás, bizonyos nyugtalanság jár. A sok hatóerőtől mozgatott ifjúságban többször észleltünk olyan tüneteket (önigazolást célzó hazudozás, bizonyos szilajság, túltengő individualizmus), amik az iskola részéről sok odaadó és törvszerű fegyelmező, fékező munkát, különösen pedig szép szóval, személyes ráhatással megértést célzó, legtöbbször eredményes eljárást kívántak. Elszigetelten voltak ismélődő és már jellembeli hibákra mutató jelenségek is, amelyek már nem a gyerekes meg gondolatlanság tudattalan megnyilvánulásai voltak. Ezek a többi tanuló erkölcsi érzékét sértették, s így az erkölcsi integritás érdekében is szigorú elbánást követeltek. Egyébként fegyelmi eljárásunk minden mozzanata annak a gondolatnak éreztetésével történt, hogy az elengedhetetlen fegyelmem nem az ifjúság életkedvének, természetes vidámságának elnémitása, nem gúzsba kötés és a dresszúra lelketlen eljárása, hanem az iskolán belül és kívül való magatartás jóakarátú szabályozása. A fegyelmezésben a lélekkel való eljárás azonban nem jelenthet valami erélytelen szentimentalizmust, lágy elnézést s ezzel együtt dekadenciát a fegyelmemben.

7. A szülői ház és iskolánk. Szülői konferenciák. A nevelés munkája a szülői ház és az iskola közt oszlik meg. Nem lehet tehát e kettő élénk és bensőséges összeköttetése és összhangja nélkül egységes irányítás. Ezt tanulóink szülei és gondozói lassankint megértik. Kültelkiek, sőt helybeliek közül még mindig többen megelégedtek azzal, hogy gyermekeiket, gondozottjaikat az év elején beadták az iskolába, s ezen kívül minden kapcsolat nélkül távolálltak az iskolától és ezzel együtt gyermekeik, gondozottjaik iskolai ügyeitől. E mellett örvendetes jelenség, hogy a szülők többsége mindjobban keresi az összeköttetést az iskolával, fiaikkal szinte együtt élnek

az iskola életét, résztvesznek a diákmiséinken, ünnepeinken, s általában intézetünk minden mozzanata iránt érdeklődnek, az igazgatói és tanári fogadóórákat, még a távollakó kültelkiek is, szorgalmasan látogatják. Ennek a hatásait mindkét részről tapasztalhattuk. Nem ismerhetik ugyanis a szülők az iskolát a diák szubjektív, legtöbbször önigazolásán alapuló beszámolásából, viszont az iskola sem a házi nevelésre többször kevésbé kedvező mentegelődzésekből a szülők eljárását. Minden szempontra kiterjedő felvilágosításaink és tanácsaink, a szülőknek a házi nevelés alapján való őszinte megnyilatkozásai révén sok bajt el lehetett kerülni, vagy megszüntetni. Nem is szolgálhatja a célt a szülői ház részéről a fiúnak irreálisan kedvező színben való feltüntetése; ez nem lehet a gyökeres megoldás módja, s a tanár munkáját megnehezíti. Tartalmatlanoknak bizonyultak közvetlenül a konferenciák előtt való érdeklődések is. Ilyenkor ugyanis az érdeklődés tárgya rendszeren a várható eredmény.

Intézetünk tanulói közül aránylag kevesen vannak olyan vidékiek, akik nem a szülői házban vannak. Ezek egy része a kecskeméti Faragó Béla Orsz. Árvaházra és a piarista konviktusra esik. A mellett, hogy a jőnevű Árvaház nevelésének lényege, pedagógiai elvek szerint való eljárása diákjaink otthoni irányításáról teljesen megnyugtathat bennünket, az előljáróságokkal való összeköttetésünk az egyéni esetekben való együttműködés szempontjából megvolt. A piarista konviktus növendékei pedig piarista tanárok felügyelete és nevelése alatt vannak. Vidéki tanulóink másik része egyes családoknál helyezkedett el. A szállásadás és szállásvétel ügyébe való beleszólásunk, a gyakorolt felügyelet is azt célozta, hogy az összekötő szálak az iskolával ebben a viszonylatban is meglegyenek. Amikor a szállásadók a diákokat gondozásra átvették, vállalkozniok kellett az iskolával való együttműködésre is.

A szülői házzal való kapcsolat szorosabbá tételét célozta az is, hogy tanulóink szüleit, gondozóit közös megbeszélésre hívtuk össze. Szülői értekezlet ebben az évben kétszer volt. Az egyiken Szigetváry Ernő a család és iskola kapcsolatáról, Ongrádi József dr. pedig a tanulás helyes módjáról, a másikon Farkas Dénes dr. a serdülő korról szólt. Az igazgató mindkét értekezleten tájékoztatta a szülőket a középiskolákról, ismertette a mai iskola problémáit. Felhívta továbbá a szülők figyelmét az iskolával való együttműködésre az irányban, hogy a mindennapi élet vonatkozásaiban tapasztalható féktelen önzés fattyúhajtásait gyomláljuk ki, s ezek helyébe a keresztény szeretet, a kölcsönös megértés és megbecsülés magvait hintjük el. Tervszerűen neveljük rá a gondjainkra bízott ifjúságot, hogy fegyelmet, előzékeny és szerény viselkedésükkel, a felnőttekkel és az idősebbekkel szemben való tiszteletadással olyan magatartást tanúsítson, amilyent a lovagias magyar nemzet fiatal generációjától és az általános műveltséget nyújtó középiskolai tanulóktól joggal el lehet várni.

8. Tanulmányi állapot. Gimnáziumunkban az oktatás a II—VIII. oszt. bati az 1924. évi középiskolai reformból kifolyóan a nagymélt. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr 1926. évi 38.804. számú rendeletével kiadott Tanterv alapján, az I. oszt. ban pedig az 1934. XI. t. c. alapján a 3000/1935. eln. számú rendeletével kiadott Tanterv és a módszeres értekezleteken megállapított elvek szerint történt. Az V., VI., VII. és VIII. osztályban a görög nyelv mellett a fakultatív francia nyelv tanítása is megvolt. A tanulók tehát ezekben az osztályokban szabadon választhattak a görög és francia nyelv tanulása között. A megoszlás helyes szempontok szerint történt. A megbírált 366 tanuló közül egy tárgyból elégtelen 18 (4'9°/o), két és több tárgyból 13 (3'6°/o). Ennek alapján a tanulmányi előmenetel jó. A jeles-, jó- és elégségesrendűek arányos megoszlása szempontjából azonban már gyengébb, 174 jeles- és jórendűvel (47'5°/o) szemben 161 az elégségesrendű (44'0°/o). Vannak tanulók, akiktől az elégségesnél jobb nem telik, de több tanulónktól többet várhatnánk. Megállapítható, hogy ezek a szorosabb értelemben vett iskolai munkával kapcsolatban talentumaikat nem kamatoztatják. Hiányzik belőlük a nagyobb lendület, a minél jobb eredményre való törekvés, s csak annyit tesznek, amennyi felsőbb osztályba való lépésüket biztosítja. Hajlandók továbbá olyannal foglalkozni, ami inkább ínyükre van, s aminek gyakorlati eredményét közvetlenebbül és gyorsabban érzik. Több tanuló erő kifejtését akadályozza az otthoni környezettel kapcsolatban a szükséges feltételek hiánya, másoknál a serdülő kor és a betegségből kifolyó huzamos óramulasztás okozott hanyatlást. Nem egy tanulónak otthon a ház körül való munkából is ki kellett vennie részét. A minél jobb eredmény elérése a szülőknek érdekük és örömük, s e célból szükséges, hogy a mai nehéz életviszonyok mellett, s a kenyérkeresés súlyos gondjai között is találják meg a módot arra, hogy gyermekeiktől számonkérjük az iskolán kívül eltöltött idő felhasználását, és a helyes napirend megtartásával rászorítják a gyermekeiket a kötelelességteljesítésre.

Az iskola tanulmányi szempontból is érzi az átmenetet. Az átalakulási folyamat a mai élettel kapcsolatos nagyobb differenciáltságú, új célkitűzésekkel, új szempontokkal meggyarapodott iskolát újabb és újabb feladatok elé állítja. Az iskolai munkával kapcsolatban mindig sok kérdés vetődött fel, de az új problémák megoldása fokozottabb mértékben szolgáltatja az anyagot a tanárnak az elmélkedésre és a közös megbeszélésekre. Miközben keressük a leginkább célravezető eljárásokat, módokat, elég nehézségre találunk. Érezzük, hogy a mai ifjúságban nagy gonddal kell fokozni a tudományszeretetet, a pontos kötelelességteljesítésre való készséget s élesíteni a munkával s ennek eredményeivel járó gyönyörűséget. Fokozottabb mértékben kell örködni, hogy ifjúságunk tudattartalmában ne a kötelelességteljesítést hátráltató élmények uralkodjanak. Féltenünk kell az egyensúly elbillenését a szellem művelésétől a túlhajtott, könnyen öncélúvá válható testkultusz felé.

Az erkölcsi és fegyelmi szempontokon kívül a tanulmányi előmenetellel is szoros kapcsolatban van a *vasúton való bejárás* kérdése. Az iskoláztatásnak ez a módja a háborús időkből származik, s a mai nehéz anyagi viszonyok között is megvan. A szülőknek ez anyagi könnyebbség, de az iskolának nagy teherterhelés. A bejáró tanulók azt az energiamennyiséget, melyet a tanítási órákra kellene tartogatniok, a koránkeléssel, utazással már elhasználták. Fáradtan és sokszor késve érnek az iskolába, innen még fáradtabban verődnek haza, s így a másnapra való készülés fizikai és pszichikai feltételei hiányoznak. Azok a hátrányok, amelyek a bejáró tanulók egészségi, erkölcsi és tanulmányi állapotában észlelhetők, aránytalanul nagyobbak a szülők anyagi előnyeinél. Jól teszik tehát a szülők, ha gyermekeiket a bejárástól megkímélik. Intézetünk egyébként a bejárást a jövő iskolaévben is csak a feltételeknek megfelelő esetekben engedheti meg.

A szorosabb értelemben vett iskolai oktatáson kívül felhasználtuk az alkalmakat tanulóink szemléletkörének bővítésére és ismeretanyagának mélyítésére, s felhívtuk figyelmüket az iskolán kívül folyó kulturális jelenségekre is. Az állatvédelem gondolatát az egyes órák tanítási anyagával kapcsolatban gyakorlati témák kidolgozásával tartottuk ébren, a kirándulásokon pedig a természet szépségei felé irányítottuk a figyelmet. Azokat a tanulókat, akik valamilyen irányban érdeklődést és tehetséget mutattak, a tanítási órákon kívül is készséggel irányítottuk.

9. Tanulmányi kirándulások. A Miskolc környékére és Szegedre tervezett nagyobb kirándulás a múlt évi kecskeméti elemi csapásokkal kapcsolatos fokozottabb pénztelenség miatt nem valósulhatott meg. Így csak Kecskemét környékére rendeztünk kisebb kirándulásokat.

A. szikrai kirándulások. Végre megérkezett a várva-várt nap, május 15. Ekkor rándult ki az I. A) oszt. Oláh Imre és Ongrádi József dr. tanárok vezetésével a környék legszebb kirándulóhelyére, Szikrába. Már napokkal előzőleg nagy volt az izgalom. A kitűzött napon jó korán, reggel 1/25-kor, a gimnázium előtt már együtt volt a kis sereg. Vidáman, örömtelt arccal siellünk a város még kihalt utcáin az állomásra, ahol vonatra ültünk, és jókedvű nótázás közben értünk a kitűzött célhoz. A délelőtt nagy részét játékkal töltötték a fiúk, s közben megnéztük a város szikrai pincéjét. Délután kirándulást rendeztünk a Holt-Tiszához. Itt csakhamar előkerültek a zsebekből a bicskák, és néhány perc alatt fűzfásipok hangja verte föl a néma vidék csendjét. A sípkészítés mestere alig tudott eleget tenni a sok megrendelőnek.

A szép vidéknek egy-két óras élvezete után visszatértünk táborhelyünkre, a Töserdőbe, majd pedig — mivel eső közeledett — Laczkó tanító szíves meghívására az iskolája udvarába és innen délután 6-kor az állomásra. A reggeli jókedv egész nap egy pillanatra sem szűnt meg. Hazafelé is a napbarnította fiúk énekétől volt hangos a vonat. Oda is és vissza is

egymásután kerültek elő a hangulatos nóták a fiúk szép dalkészletéből. Kedves verdegünk, Ackermann Artúr ny. ezredes úr meg is jegyezte egyszer: „De sok nótát tudnak ezek a fiúk!” Testileg-lelkileg felüdülve és jónéhány szép emlékekkel gazdagodva értünk haza este 7-kor.

Közkedveltek voltak az I. A) szombat délutáni kirándulásai is. A város környékének játszóhelyeit kereste föl az osztály több alkalommal osztályfőnökének vezetésével. Más osztálybeliek is szívesen csatlakoztak hozzánk, és töltötték velünk az időt egészen estig.

Ongrádi József dr.

Június 1-én a III. osztály tanulói rendeztek kirándulást Szikra-pusztára Oláh Imre és Jeney János dr. tanárok vezetésével. Annak ellenére, hogy az időjárás nem ígérkezett kedvezőnek, a fiúk a kijelölt időben pontosan megjelentek az állomáson. Kirándulásunk kettős célt szolgált: megünnepelni a Madarak és fák napját és megtekinteni a városi szőlőtelepet és borpincét. A délutáni jóhangulatot ugyan megzavarta az orkánszerű zápor, de a jókedvet az se tudta elrontani. Eső után csakhamar hozzálátunk a tervbevelt táborlázhoz szükséges fa összehordásához, amelyet Fodor Vince erdőmérnök úr nagy készséggel bocsátott rendelkezésünkre. Táborláz után a lehető legjobb hangulatban vettünk búcsút a szép Töserdőtől.

A lánybenei-út. A II. A) osztály tanulói május 17-én Jeney János dr. és Oláh Imre tanárok vezetésével Ladánybenére mentek kirándulni. Hosszas tanácskozás és izgalom előzte meg az idej kirándulást, de végre is a fiúk legnagyobb öröme megismételhetők a tavalyi felejthetetlen útunkat. A kiránduláshoz fűzött remények ismét valóra váltak. A kedves háziak régi ismerősként fogadtak mindenkit. Megérkezés után szentmisét hallgattunk. Ezután szabadjára engedték jókedvünket: futballoztunk, célba löttünk, fogócskáztunk, indiánosdit játszottunk. Így elképzelhető az a jó étvágy, amellyel a kitűnő ebédet elfogyasztottuk. — Délutáni komolyabb programunk azonban felborult a hirtelen jött és hosszantartó eső miatt. Sajnos, az órák így is rohamosan múltak, és alig vettük észre, hogy ránk esteledt, és készülődniünk kell. Fájó szívvel búcsúztunk el az orgonavirágos kisparktól, a szép árnyas fáktól és a kedves Berentééktől, akik a tavalyi kiránduláshoz hasonlóan most is szintén elárasztottak kedvességükkel és szeretetükkel.

Jeney János dr.

Május 25-én az egész intézetnek *Bugacra* volt egésznapos kirándulása. A főcél a nagyközönségnek is bemutatott helyőrségi hadgyakorlatok, majd azok után a felvonulás megtekintése volt.

A tananyaggal kapcsolatban kisebb kirándulások keretében a IV. oszt. tanulói Szilassy Ferenc vezetésével megtekintették a városi szeszgyárat, a Platter-féle hagyma- és zöldségfeldolgozó gyárat, a Kreutzer-Hoffbauer-féle vasgyárat, a Bende-féle ecetgyárat, a városi gyufagyárat, a Kovács-Jávorka-féle szikvizgyárat és a városi múzeumot. A VIII. osztályos tanulók pedig Farkas Dénes dr. vezetésével a városi villanytelep, a Kecskeméti Gazdasági

Vasut, Dr. Szarvas András Röntgen-laboratóriuma, a Kecsk. Földrendézési Intézet és a gimnázium központi fűtőberendezésének megtekintésével gyarapították ismereteiket.

Mindazoknak, akik tanulmányi kirándulásaink sikerét előzékenységükkel, támogatásukkal előmozdították, e helyen is hálás köszönetet mondunk.

10. Rajzkiállítás. Május hó 30-tól június 2 ig az intézet tornatermében rajzkiállítást rendeztünk. A kiállított gazdag rajzanyagban mindenféle technika szerepelt: ceruza-, toll-, kréta-, szénrajz, betűvelés, szövegírás, belümgoldások, díszfeliratok, tervezések, illusztrációk, grafikai egyszerűsítések, linoleummetszetek, plakátok, továbbá aquarell-, tempera- és pasztellfestmények, azonkívül méretezett vetületirajzok jellemző metszetekkel, axonometrikus képek. A kiállítás meghívóját Leskowsky Z. V. o. t. tervezte és véste linoleumba.

A kiállítás keretében bemutatta az 1935--36. évi rajz- és fénykép-pályázat díjazott és dicséretet nyert munkáit, amiről Értesítőnkben részletesen is megemlékezünk.

A kiállítást a nagyközönség szépen látogatta, adományokból befolyt 2081 pengő.

A kiállított anyagról a helybeli lapok elismerően emlékeztek meg.

A fényképek jutalmazásához járultak: Pál Armand, Fantó Lipót és Schütz Ádám VIII. o. tanuló.

11. Egészségi állapot. Testnevelés. A tanártestület egészségi állapota általában kielégítő volt, amennyiben kisebb megbetegedés miatt nyolc esetben csak egy-két napig, vagy legfeljebb egy hétig volt szükség helyettesítésre. Az ifjúság egészségi állapota nem mondható kielégítőnek. Szept. és okt. hónapban a városban elterjedt vörheny- és vérhasjárvány intézetünk tanulóinál is éreztette halását. Az I. osztályokban szept. végén, majd a III. oszt. ban ápr.-ban ismételt vörheny-fertőzések fordultak elő, s ezért Kecskemét 1h. város Polgármesterének rendeletére a két I. oszt.-ban szept. 30-tól okt. 7-ig, a III. oszt.-ban pedig ápr. 30-tól máj. 3-ig az előadások szüneteltek. Ezalatt az osztálytermeteket gondosan fertőtlenítettük. A tifuszárvány halálos áldozatot is követelt; Barthalos Kálmán V. o. t. szept. 24-én meghalt. A fertőző betegségeken kívül súlyosabb, hosszabb mulasztással járó megbetegedések voltak még: tüszős mandulagyulladás 2, gyomorhaj 1, tüdőcsúcsurút 1. Ezekhez számítva a könnyebb megbetegedéseket, az óramulasztások száma a normálnál jóval nagyobb volt.

Szarvas András dr. egyetemi m. tanár, iskolaorvos kétszer megvizsgálta tanulóinkat. Megállapítása szerint a nehéz gazdasági években született V. és VI., továbbá az I. osztályú tanulók gyengébben fejlettek. Elég számban vannak vérszegény tanulók, különösen az I. osztályokban. A múlt év óta sokat fejlődtek a II. A) és VII. oszt. tanulói.

A rosszul táplált, vézna testalkatú tanulók életviszonyai iránt érdek-

lődtünk, s tőlünk telhetően igyekeztünk rajtuk segíteni. Az ifjúsággal az egyes órák keretében megismertettük az egészséges táplálkozás, ruházkodás, és lakás szabályait, s ellenőrzéssel, szoktatással iparkodtunk a tisztaság iránt való érzéküket fejleszteni. A VII. és VIII. o. tanulói az egészségügyi órákon nyertek rendszeres oktatást az egészség ápolásáról.

Ifjúságunk az egyes órák után a szüneteket a folyosókon, vagy az udvarban töltötte, s ezalatt az osztálytermeket gondosan szellőztették. Az intézet új épülete tágas, világos, derűs, jól szellőztethető, központi fűtéssel ellátott tantermeivel és folyosóival, külön vízvezetékével, higiénikus félreeső helyeivel az egészségügy igényeit minden szempontból kielégíti.

A tanulók testnevelésére felhasználtuk a rendelkezésünkre álló eszközöket és módokat. Az I. osztályokban megnövekedett számú, s minden osztályban a harmadik testnevelési óra beosztása egy testnevelési tanárral csak a kisebb létszámú I. és II. osztályok, továbbá a VI. és VII. osztály testnevelési óráinak összevonásával valósulhatott meg. A testnevelés igényeit az új épület modern, jól felszerelt tornaterme és az intézet udvara kielégíti. Az intézetben fedett céllövő pályát rendeztünk be.

12. Pályázatok jutalmazása. Egyéb jutalmak és segélyek. A pályadolgozatok eredményéről az intézetnek május hó 30-án megtartott záróünnepélyén felolvasott jegyzőkönyv számol be :

J e g y z ő k ö n y v

a kecskeméti kegyesrendi róm. kat. gimnáziumban kitűzött pályázatok elbírálása végett 1936. május hó 27-én megtartott gyűlésről.

A tétéleket megállapító bizottság az 1935. évi december hó 19-én tartott gyűlésén 15 tételre tűzött ki pályadíjat.

A határidőre beérkezett 32 pályamunka, 5 rajz- és 10 fotópályázat. Birálói : Kovács Sándor apátplébános-főesperes, Bagi Lajos javadalmi hivatali ügyvezető, Bardocz Árpád kir. ügyészségi elnök, Csorba János gyógyszerész, Dömötör Lajos dr. helyettes polgármester, Dömötör László dr. kir. közjegyző, Füredi Lajos városi tanácsnok, Gáspári Lajos ny. reáliskolai igazgató, Harkay Béla városi főjegyző, Harkay József törvényszéki tanácselnök, Hegedüs Ferenc dr. ügyvéd, Nyúl Tóth Pál dr. városi tanácsnok, Ottó Sándor ny. műszaki főtanácsos, Sváb Kovács István földbirtokos, Szabó Iván dr. kormányfőtanácsos, egyházközségi főgondnok, Szabó József dr. rendőrtanácsos, Szabó László ny. törvényszéki tanácselnök, Szeley Imre dr. kir. ügyész, Tassy József dr. tiszti főorvos, Winkler István takarékpénztári cégvezető-főkönyvelő, Zimay Károly ny. polgármester és a gimnázium tanári testületének tagjai.

1. Kecskemét város közönségétől alapított „Széchenyi-díj“-ra, amelyre csakis kecskeméti születésű ifjak pályázhatnak, a bizottság a következő

történelmi tételt tűzte ki: *A Pázmány Péter Tudományegyetem alapítása és jelentősége a magyar kultúrában*. Beérkezett egy dolgozat „Szent és szükséges . . . jeligével.

Gondosan összeállította az egyetem multjára és jelentőségére vonatkozó irodalmat, és ennek nyomán mutatja be történetét a multban és jelentőségét a magyar szellemi életben. Szorgalmáért és törekvő munkájáért 15 P jutalom illeti meg. Szerzője: *Szabó Pál VI. o. t.*

2. A „Casino-díj“-ra kitűzött irodalmi tétel: *Elbeszélés Kecskemét piaci vagy vásári életéből*. Négy pályamunka érkezett be.

A „Mirza“ jeligés pályázat szerzője ügyes elbeszélő. Sokat ront azonban a munka értékén, hogy a végső simitás hiányzik. Található benne néhány szép lírai részlet. Az író nyitott szemmel járta a vásárt, és nemcsak nézett, hanem sok mindent meg is látott. Jutalma 5 P. Szerzője: *Sármási Tibor VII. o. t.*

A „Dum spiro, spero“ jeligével ellátott munka írója gondos stilisztá. Az elbeszélésben kevés az esemény. Szorgalmáért dícséretet érdemel. Szerzője: *Vörös István V. o. t.*

A „Dani pajtás“ jeligéjű dolgozat nem elbeszélést, hanem leírást nyújt, ezért a kitűzött célnak nem felel meg, s dícséretet sem érdemel.

A „Tulipán“ jeligéjű munka elbeszélése túlságosan naiv. A kívánt mértéket nem üti meg. Elvetendő.

3. A „Zsiga-díj“ ezévi tétele: *Mennyire mutatják Jézus Krisztus csodái Istenségét? Két dolgozat érkezett.*

A „Sub tuum praesidium“ jeligés munka Krisztus csodáinak Istenbizonyító erejét akarja kimutatni. Az egész dolgozaton meglátszik a becsületes alaposág és lelkesedés, de még sok önművelésre szorul. Kritikai készsége és stílus-érzéke néha valósággal meglepően jó. Különösen szépen dolgozta ki az Üdvözítő feltámadását. A csodákat csupán felsorolja. Forrásait ügyesen használja, és a megfelelő helyekre mindig lelkiismeretesen utal. A külalakra több gondot fordíthatott volna. Jutalma 15 P. Szerzője: *Lehóczky Árpád VI. o. t.*

A „Vivis et regnas“ jeligés pályamű csinos külalakban, gondosan elkülönített fejezetekben adja elő mondanivalóját. Ezzel minden jótulajdonosságát kimerítettük. A kitűzött feladatot egyáltalában nem tudta megoldani. Csak sorra veszi, de nem vizsgálja a csodákat. Stílusa bosszantóan zavaros, sokszor teljességgel értelmellen. Sok félreértés, tárgyi hiba, terjengősség és ismétlés van benne; a kövctelményeknek nem felel meg, s említést nem érdemel.

4. A „Horváth Döme-díj“-ra *Arany János irodalomtörténeti nézetei* című tételt tűzte ki a bizottság. Beérkezett egy dolgozat „Vanitatum vanitas“ jeligével.

A szerző, jóllehet az irodalomtörténetirő Aranyról csak szórványosan

található írásbeli fejtegetés, ügyesen oldotta meg feladatát. Értékes, komoly munkát végzett az eredeti művek alapos átértésével. Kár, hogy az írók központosításának kérdését csak vázlatosan tárgyalja. A munka jóval felette áll a középiskolai tanuló nivójának, s 20 pengő jutalomra érdemes. Szerzője: *Till Károly VIII. o. t.*

5. A „Pózna-díj“-ra kitűzött történelmi tétel címe: *Telepítések Magyarországon*. Három pályázó akadt.

A „Menekült“ jeligéjű jól megértette a feladatot. Anyagát ügyesen csoportosítja. Kiállítása szép. Jutalma 15 P. Szerzője: *Fajsi Árpád VIII. o. t.*

„Egy ezredévi szenvedés“ jeligés munka bevezetése homályos, de vége ügyes. Önálló felfogást nem mutat fel. Böven használja fel forrásait, épen ezért terjedelmes lett. 10 P jutalmat nyert. Szerzője: *Karl János VI. o. t.*

A „Nyelvében él a nemzet“ jeligéjű dolgozat csak a három legnagyobb telepítéssel foglalkozik. A vége elmaradhatott volna, mert nem tartozik a tárgyhoz. Olvashatatlan írása és sok helyesírási hibája miatt elvelendő.

6. A *róm. kat. Egyházközség díjára* kijelölt szociális tétel: *A tekintély szükségessége a közéletben*. Nem érkezett be pályamunka.

7. Az *esztétikai tétel* címe: *Az ízlés fejlődése a magyar irodalomban*. Egy dolgozat érkezett „In magnis et voluisse sat est“ jeligével.

Szerzője nagy szeretettel és szakszerűen vezet végig a megadott szempont szerint a magyar irodalmon. Az egyes korokról külön áttekintést is ad. Szerkezete gyenge. Tárgyszeretete, olvasottsága és alapossága 15 P jutalomra teszi érdemessé. Szerzője: *Götz László VIII. o. t.*

8. *Költői tétel* volt: *Egyfelvonásos színdarab a diák- vagy cserkész-életből, mely a mi kamaraszínpadunkon előadható legyen*. Öt pályázó dolgozott.

A 13. számú, „Gaudeamus igitur“ jeligés munkát gyorsan perdülő cselekménye, kacagtató párbeszédei, ötletes helyzetei teszik élvezetessé. Vígjátéki eszközei régiak; feltétlenül előadható. 15 P jutalmat érdemel. Szerzője: *Steiger Ödön VIII. o. t.*

A „Ki mint vet . . .“ jeligés vígjátéknak már a címe is szellemeskedő, de nincs is semmi köze a darabhoz. Egy ismert kabarétréfa változata. Párbeszédei pestiesen szellemesek. Sok mulatságos fordulata, s pajkos diákhumora alapján 10 P jutalmat nyer. Szerzője: *Vándor László VII. o. t.*

„Aki mer, az nyer“ jeligével ellátott mű címe: *Egy vidám számtanóra*. Rövid, ötletes vidám torzkép. Kisebb igényű, kedves, sok jókedvvel és diáktréfával fűszerezett színdarab. Dicséretet érdemel. Szerzője: *Feimer György V. o. t.*

„Gaudeamus igitur“ jeligés, 16. számú pályamunka egy nemrég játszott dialógusnak megháromszorozott utánérzése. Dicséretet érdemel. Szerzője: *Siposs László VI. o. t.*

Az „Extra Hungariam non est vita“ jeligés irredenta egyfelvonásost

tüzes magyarság, lelkes és szép stílus, egyszerű cselekvény, nem egészen életszerű párbeszédnek jellemzik. Feltétlenül előadható. Érdemes a dicséretre. Szerzője: *ifj. vitéz Démy-Gerő Sándor VII. o. t.*

9. Görög irodalmi tétel: *Sokrates világnézete az evangéliumok világánál.* Beérkezett egy dolgozat „Peri Sokratus“ jeligével.

Két részből áll: Először közli Platonnak azon szöveghelyeit műfordításban, melyek a tétel szempontjából fontosak. A második rész pedig e szövegeket összeveti a megfelelő evangéliumi idézetekkel. A dolgozat szerzője ügyes kézzel sok találó párhuzamot, sőt meglepő egyezést tud kimutatni. Stílusa nem eléggé változatos; tárgyát néhol felesleges elmélkedések keretében fejti ki. Viszont dicséretreméllő komoly felfogása és teljes önállósága. 15 P jutalmat érdemel. Szerzője: *Kiss József VIII. o. t.*

10. Természetrajzi tétel: *Háziállataink parazitái.* Hárman pályáztak.

A „Scientia ornat“ jeligés munka a tételt gazdasági szempontok figyelembevételével tárgyalja. Nagy szorgalommal törekedett a tárgy kimerítésére, s megfelelő ábrákat készített. Hibája, hogy kevés eredetiséget árul el. Jutalma 15 P. Szerzője: *Karl János VI. o. t.*

A „Non multa, sed multum“ pályamű sok eredetiséget mutat. Felosztása is önálló. Kár, hogy a szemléltető képeket nem a megfelelő helyre tette, s a paraziták elleni védekezésre figyelmet nem fordított. 10 pengő jutalmat érdemel. Szerzője: *Jankovich Ferenc VI. o. t.*

„Harmatcsepp, virágszál . . .“ jeligés pályázat gyakorlati szempontokat követ. Néhol feleslegesen részletez, másutt csak vázaltszerű. Jutalma 5 P. Szerzője: *Vértési József VI. o. t.*

11. Fizikai pályázatként „A Nap és energiájának felhasználása“ című tételt tűzte ki a bizottság. Beérkezett 6 dolgozat. Ezek közül 5 megüti a kívánt mértéket, egy pedig nem.

A „Heaven's light . . .“ jeligés, igen komoly dolgozat szerzője mindent számadatokkal támaszt alá, és minden műszert ismertet. A tétel második részével is kimerítően foglalkozik. Olvasni nemcsak érdekes, de élvezetes is. Stílusa könnyű, szabatos, kiállítása rendes. 20 P jutalomra érdemes. Szerzője: *Kovács Gergely VIII. o. t.*

A „Lucerna mundi“ jeligés munka szintén értékes. Nagy hibája azonban, hogy rendetlen írással van írva. A második részt csak megemlíti. Sokat foglalkozik a napfoltokkal. Komoly munkát végzett. Jutalma 10 P. Szerzője: *Krosits László VII. o. t.*

A „Jam lucis orto sidere“ jeligés munka mindent számadatokkal és tömören ad. Olvasása egy kissé nehéz. Fogyatékosága, hogy a tétel második részéről keveset mond. Stílusa szép. Jutalma 10 P. Szerzője: *ifj. vitéz Démy-Gerő Sándor VII. o. t.*

A „Men's agitatio molem“ jeligével ellátott dolgozat stílusa néhol hanyag, sőt van néhol nehezen érthető helye is. Hibája, hogy csak a spektrométerről

beszél, és más kutató eszközöket alig ismertet. Dícséretre érdemes. Szerzője: *Molnár László VIII. o. t.*

A „Sugarad éltet“ gépírásos, 45 lapra terjedő dolgozat. Ebből 10 lap jut a tétel második felének is. Ez az egyetlen, mely magyar tudós, P. Fényi nevét is említi. Sajnos, a témát csak felszínesen ismerleti. Dícséretet érdemel. Szerzője: *Vértesi József VI. o. t.*

A „Last but not least“ jeligés mű szerzője tételéuek címét sem tudja helyesen. Forrásmunkái között nem említi meg Flammariont, pedig dolgozatában oldalakat vesz át tőle, tele helyesírási hibákkal, csonka mondatokkal. Felületes munka, nem üti meg a kívánt mértéket.

12. A *mennyiségtani pályázat* címe: *A projektív geometria elemei.* Két pályázat érkezett.

A „Pure et simple“ jeligés munka szerzője biztos kézzel uralkodik nagy anyagán. Áttekintően csoportosítja a logikailag összefüggő tételeket s levezetéseket. Tárgybeosztása meglehetősen önálló. Látszik, hogy forrásmunkáinak anyagát nemcsak átvette, hanem lelkiismeretesen fel is dolgozta. Különös szeretettel foglalkozik az ábrázoló geometriai részekkel. Külső kiállítása, szabatos írásmódja emelik a mű értékét, s 20 P jutalomra teszik érdemessé. Szerzője: *Cserhádi Oszkár VIII. o. t.*

Az „Alea jacta est“ jeligés pályázat az előbbtől különböző csoportosításban adja anyagát, jól kiemelve a lényeges részeket, s elhagyva a kevésbé fontosakat. Teljes képet ad tárgyáról s a gyakorlati alkalmazásokról. Külső kiállítása rendes, de maradtak benne elírások, illetőleg szabotossági hibák. 15 P jutalmat érdemel. Szerzője: *Forgács Tivadar VII. o. t.*

13. Az *alsó osztályú tanulók* részére: *Mi nekünk Bugac?* című pályátételt tűzte ki a bizottság. Három dolgozat érkezett be.

Az „Idegenforgalom“ jeligés mű szerzője jól fogta fel, és helyesen oldotta meg a tételt. Tájékepi, városgazdasági, nemzeti, erkölcsi és anyagi, főként idegenforgalmi szempontból foglalkozik Bugaccal. Sikerült propagandáirat. 10 P jutalomra érdemes. Szerzője: *Legeza István IV. o. t.*

A „Szép vagy Alföld . . .“ jeligével ellátott dolgozat gondos utánjárásról tanúskodó komoly tartalmával, itt-ott felesillanó humoros megjegyzéseivel és csinos kiállításával lep meg. Az előadás egységét azonban megzavarja egy-egy terjedelmes leírás. Jutalma 5 P. Szerzője: *Boksányi Nándor III. o. t.*

Bugac történetének, a pusztának és a pusztai életnek tanulságos leíró ismertetése az „Arany homokon, nomád felhők alatt“ jeligés pályamű, gazdagon illusztrálva eredeti fényképfelvételekkel. Ezé volna az elsőség, ha az összegyűjtött értékes anyagot tételünk keretébe illesztette volna be. Így azonban csak 5 P fáradságdíjat kap. Szerzője: *Szarvas András III. o. t.*

14. *Rajztétel* volt: *Részlet a gimnázium belsejéből.* 5 pályázó volt.

A „Himfy“ jeligés kép kiegyensúlyozott, kellemes hatású. Technikailag

a legjobb. Színei kedvesek, üdék és levegősek. Minden tekintetben megfelel, s így 15 P jutalomra érdemes. Szerzője: *Cserháti Oszkár VIII. o. t.*

A „Tátika“ jeligével ellátott munka témája érdekes, eredeti. Helyes perspektívát ad, színezése élénk. Jutalma 15 P. Szerzője: *Tóth Béla VII. o. t.*

„Csobánc“ jeligés kép szerzője igen nehéz témát választott. Elrajzolások miatt kissé széteső. A száraz ecsetkezelés ellenére is erőteljes és eleven képet nyújt. Jutalma 10 P. Szerzője: *ifj. vitéz Démy-Gerő Sándor VII. o. t.*

A „Gyöngyvirág“ jeligéjű festmény könnyebb témát dolgoz fel. Munkáján érzik a sietség. A háttér perspektívája kissé túlzott. Technikailag gyakorlottnak látszik. Dícséretet érdemel. Szerzője: *Danis Mihály VII. o. t.*

A „Somló“ jeligés festmény szerzője nagyon jó megfigyelő. Nehéz tárgyú képét gondosan megrajzolta. Hibája, hogy nincsen benne elég erő és távlat. Dícséretre érdemes. Szerzője: *Molnár László VIII. o. t.*

15. *Fotopályázatként Népdal- vagy mesecillusztáció bábukból összeállítva* szerepelt. 10 pályamunka érkezett be.

Legjobb a „Vanitatum vanitas“ jeligés fénykép. Kitűnő témaválasztás, szellemes elgondolás, kifogástalan technika együttevén 8 P jutalomra teszi érdemessé. Szerzője: *Vértesy Ervin V. o. t.*

„Ottó“ jeligével jól elkapott fototémát látunk, mely azonban nem fedti teljesen a kép címet. 5 P jutalmat érdemel. Szerzője: *Till Károly VIII. o. t.*

Az „Emlékezzünk“ jeligés fénykép kivágása és árnyéka nem a legszencesebb. Eredeti gondolatot fejez ki, ezért dícséretet érdemel. Szerzője: *Vértesy Ervin V. o. t.*

Ugyancsak dícséretet érdemel a „Szép ifjúságom“ jeligés munka ügyes háttéréért és jó felvételéért. Szerzője: *Vértesy Ervin V. o. t.*

A „Petur“ jeligés pályázat kitűnő beállításáért és képszerűségéért dícséretre érdemes. Szerzője: *Schütz Ádám VIII. o. t.*

A „Labor omnia vincit“, „Fakereszt“, „Csalódott“, „Póstás“ és „Silhouette“ jeligés fényképek a kívánt mértéket nem érik el.

Az Önképzőkör házi szavalóversenyén *Molnár Gusztáv VIII. o. t.* és *Bende János V. o. t.* 12–12 P, *Szabó János VIII. o. t.* 6 P jutalmat nyert. Dícséretet érdemeltek: *Müller László VII. o. t.*, *Krosits László VII. o. t.* és *Jankovich Ferenc VI. o. tanuló.*

Kecskemét város közönségétől 1904-ben a helybeli középiskolák tanulóifjúsága részére alapított *II. Rákóczi Ferenc-pályázaton* Steiger Ödön VIII. o. t. dolgozata a második helyre került, s dícséretet kapott. Ezenkívül Kiss Endre dr., Kecskemét th. város polgármestere 20 P jutalomban részesítette. A kitűzött tétel címe: *Mi a jelentősége II. Rákóczi Ferenc szabadságharcának a nemzet további életére figyelembe véve a mai átértékelő történelmi irodalmat.*

A május 3-án megtartott vidéki (kecskeméti) *gyorsíróversenyen* három növendékünk vett részt. A nevezési díjakat (2 P) Szalay József tanár fizette be helyettük. A 150 szótagos fokon Leskovsky Róbert VII. oszt. növendékünk 7 eltéréssel oklevelet nyert, és 120 pontot szerzett az intézetnek, a 100 szótagos fokon Mészáros Jenő V. oszt. növendékünk 8 eltéréssel 55 pontot nyert.

A *Gyorsírástudomány nagy pályázatán* 6 növendékünk vett részt, a harmadik díjat Mészáros Jenő V. oszt. növendékünk nyerte, míg Leskovsky Róbert VII. oszt. tanulóink emléklapot kapott.

A *Gyorsíró idej nagy pályázatán* 25 növendékünk vett részt, emléklapot nyertek három hibás irodai gyorsírással: Leskovsky Róbert VII., Mészáros Jenő V. és szép pályázattal: Asztalos József V. o. t.

Pénzjutalomban, illetőleg *segélyben* részesültek az I. A) oszt.-ból: Braunitzer Ferenc (15 P), Deák Pál (5 P), Katona Károly (5 P), Viola Valér (20 P), az I. B) oszt.-ból: Dékány Vilmos (40 P), Janthó István (15 P), Misius István (20 P), a II. A) oszt.-ból: Ambrus Mihály (15 P), Sebestyén Ferenc (20 P), Varga Béla (15 P), Vincze Géza (15 P), Visy István (20 P), a II. B) oszt.-ból: Dollák Zoltán (15 P), Kerekes Tibor (20 P), Szabó Lajos (15 P), a III. oszt.-ból: Baracska István (60 P), Lőrincz Imre (20 P), Sztraka Pál (30 P), Venczel Sándor (15 P), a IV. oszt.-ból: Czarbol János (20 P), Fodor Endre (15 P), Legeza István (20 P), Rácz István (30 P), az V. oszt.-ból: Dócsay Károly (15 P), Hegedüs Ferenc (20 P), Perger Béla (15 P), Vörös István (30 P), a VI. oszt.-ból: Kangyal György (20 P), Kun Gergely (15 P), Magyar János (15 P), Probáld Béla (15 P), Szabó Pál (20 P), Szeveréni Kálmán (20 P), a VII. oszt.-ból: Farkas Ferenc (20 P), Halasi Pál (20 P), Kelő János (20 P), Oláh János (15 P), Tóth Béla (20 P), a VIII. oszt.-ból: Bódog Géza (20 P), Énekes István (15 P), Kovács Gergely (20 P), Szennai István (20 P).

A pályamunkákra (343 P), egyéb jutalmakra, illetőleg segélyekre (820 P) kiosztott díjak összege: 1163 P, jutalomkönyvekre fordított összeg: 12 P. Összesen: 1175 P.

Könyvjutalmat kaptak az I. A) oszt.-ból: Ackermann László, Máté László, Miklósy György, Molnár Imre, az I. B) oszt.-ból: Dömötör Pál, Körmöczy Béla, a II. A) oszt.-ból: Bagi Lajos, Borsai Elek, Eszéki Tibor, Kocsák Dezső, Máriaöldy Miklós, Szabari Miklós, a II. B) oszt.-ból: Bende Tibor, Német Zoltán, a III. oszt.-ból: Adorján László, Boksányi Nándor, Szarvas András, a IV. oszt.-ból: Fodor Endre, Nagy Ferenc, az V. oszt.-ból: Bende Ervin, Chiovini Károly, Farkas Róbert, Rigó János, a VI. oszt.-ból: Karl János, Kósa László, a VII. oszt.-ból: Berauer Béla, Démy Gerő Sándor, Deák Lajos, Krosits László, a VIII. oszt.-ból: Molnár László, Till Károly, Steiger Ödön. Rovargyjteményéért Szilassy Ferenc piarista tanártól könyvjutalomban részesült továbbá Polereczky Gábor VI. o. t.

A pályadíjakhoz, jutalmazásokhoz, segélyezésekhez hozzájárultak: a Kecskeméti Piarista Diákegyesület (200 P), a Róm. Kat. Egyházközség (régi gimnáziumi alapítványok kamattérítése címén 100 P), Kovács Sándor főesperes, apátplebános (80 P), Kecskeméti Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbank (a mult iskolaévre 45 P, a jelen iskolaévre 50 P, összesen: 95 P), Fispán Géza nagykereskedő (a mult iskolaévre 25 P, a jelen iskolaévre 20 P, összesen: 45 P), Winkler István pénzügyintézeti cégvezető (33 P), a Kecskeméti Róm. Kat. Egyházközség (30 P), a Kecskeméti Takarékpénztár Egyesület (45 P), Petráss András (25 P), Schönberger Dezső dr. nagykereskedő (25 P), Dömötör László dr. kir. közjegyző, Feldmeier Géza dr. orvos, Hammeschmid József dr. honvédfőtörzsorvos, Hegedűs Ferenc dr. ügyvéd, Platter János gyáros, a Magy. Ált. Hitelbank kecskeméti fiókja (20—20 P), Nóta István dr., a R. K. Egyház ügyésze, Nyúl Tóth Pál dr. városi tanácsnok, Sándor József dr. városi tisztii főügyész, Schüssler Albert piarista tanár, Szabó László ny. törvényszéki tanácselnök (15—15 P), Adorján Imre dr. ügyvéd, Csomák Gábor takarékpénztári főtisztviselő, Dékány László felsőházi tag, Dömötör Lajos dr. helyettes polgármester, Fehér József törvényszéki tanácselnök, Fritz Imre dr. ügyvéd, vitéz Démy-Gerő Sándor alezredes, Kecskeméti Leszámítoló- és Pénzváltóbank, vitéz Márkus Ferenc dr. ügyvéd, árvaszéki ügyész, Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság, Schütz Ágostonné úraasszony, Szabó Iván dr., a R. K. Egyházközség főgondnoka, kormányfőtanácsos, Szeley Imre dr. törvényszéki ügyész, Szeley Mihály p. ü. titkár, Szarvas András dr. egyetemi m. tanár, kórházi főorvos, Tassy József dr. városi tisztii főorvos, Tormássy Lambert dr. törvényszéki elnök, Zimay Károly ny. polgármester, N. N., N. N. (10—10 P), Aszódi Géza dr. ügyvéd, Bagi Lajos javadalmi hivatali ügyvezető, Bardocz Árpád ügyészségi elnök, Csorba János gyógyszerész, Dömötör István dr. gyógyszerész, Feszler György dr. orvos, Harkay József törvényszéki tanácselnök, Iller József főkönyvelő, Jobbágy Miklós dr. főorvos, Krammer Győző árvaanya, Molnár Árpád dr. járásbirósági elnök, Nagy Mihály dr. titkár, Oláh Béla törvényszéki tanácselnök, Pál Armand gyufagyári főtisztviselő, Stejskal Ottó dr. ügyvéd, Szabó József dr. rendőrtanácsos, Székely Sándor gyógyszerész, Vándor Manó postafőnök, Virág László banktisztviselő, Wagner Béla dr. kir. közjegyző (5—5 P), Schira Mihály tb. városi tanácsnok (2 P). Összesen: 1175 P.

Könyveket ajándékoztak: Kovács Sándor főesperes, apátplebános, Hegedűs Ferenc dr. ügyvéd, Jeney János dr., Molnár Sándor, Szilassy Ferenc piarista tanárok és a budapesti Szt. István Társulat.

A nemesszívű adakozóknak, akik ifjúságunk munkakedvét fokozták, szegénysorsú tanulóinkat segítették, e helyen is hálás köszönetet mondunk.

Öszlőndíj. A nagym. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr a köz-

szolgálati alkalmazottak gyermekei részére létesített tanulmányi ösztöndíjból Krosits László VII. o. tanulónak 100 P-t adományozott.

Ottó Sándor ny. műszaki főtanácsos és neje, Várady Gabriella-alapítvány 120 P kamatait, a nemesszívű alapítók szándékának megfelelően, a tanártestület Kis József VIII. (80 P) és Bende János V. o. tanulónak (40 P) ítélte.

Felvetődött az a gondolat, hogy az iskola új épületének régi felszerelését, elsősorban padjait, a volt tanítványok ragaszkodása, hálája és áldozatkészsége cserélje fel újakkal. E rovatban számolunk be azzal, hogy ebben az évben e célra Schüssler Albert piarista tanár 60 P-t adott. Ezzel iskolapadokra eddig begyűlt adományok összege 717 P. Dísztermi székekre adományoztak: Salamon-nővérek (Salamon Dezső emlékére), Márk Flóriánné (Orbán Lajos hősi halált halt tart. hadnagy emlékére), Góbor Mihályné, Tóth Kálmán ny. főjegyző, a Kecskeméti R. K. Egyházi Énekkar, N. N. (10—10 P), Fispán Géza nagykereskedő (20 P), összesen 80 P. Az intézet e helyen is hálás köszönetet mond érte.

13. Iskolánk és volt tanítványaink. A Kecskeméti Piarista Diákegyesület. Az intézetből távozó érettségizett diákjainktól évről-évre azzal a gondolat-tal veszünk búcsút, hogy a kapcsolatot fenntartjuk egymással. Fel is keresik volt tanáraikat, s érettségi találkozók formájában is vissza visszatérnek. 1935. aug. 18-án 30 éves találkozóra jöttek össze: Bodócs István reáliskolai tanár, Győr, Csomák Elemér karnagy, Szeged, Csorba János gyógyszerész, Kecskemét, Farkas Béla dr. gyógyszerész, Kecskemét, Kisparti János dr. tanker. kir. főigazgató, Szeged, Kiss Géza miniszteri tanácsos, Budapest, Paschek Vilmos dr. ügyvéd, Nyitra, Rassoyszky Gyula piarista tanár, Szeged, Sándor József dr. városi tiszti főügyész, Kecskemét, Sánttha György dr. reáliskolai tanár, Kecskemét, Szeley Imre dr. kir. ügyész, Kecskemét, Tanu Balázs banktisztviselő, Kecskemét, Tóth Dömötör dr. ügyvéd, Csongrád, Virág László banktisztviselő, Kecskemét.

Volt tanítványainknak az intézettel való kapcsolatát még szorosabbá teszi a helybeli *Piarista Diákegyesület*. Megalakítási éve 1925. Célja: „a hazaszeretet, a keresztény kultúra és az összetartozás érzésének ápolása; a kecskeméti piarista gimnáziumnak és intézményeinek erkölcsi és anyagi támogatása; a gimnáziumban járó s onnan a főiskolákba került tanulóifjak istápolása; a gimnáziumba járó tanulók munkakedvének fokozására pályatételek kítűzése és jutalmazása. E cél elérése végett nyilvántartja a gimnázium volt növendékeit, és figyelemmel kíséri pályájukat; kegyelettel őrzi a meghalt iskolatársak emlékét, s arra törekszik, hogy a hősi halált haltak emlékét méltóképpen megörökítse; gyűléseket, előadásokat, felolvasásokat tart, kirándulásokat rendez, s a gimnáziumban rendezetteket támogatja; alapítványokat, ösztöndíjakat és diákjóléti intézményeket létesít. Közgyűlésein kegyelettel eleveníti fel az intézet egy-egy tanárának vagy jelesebb

volt tanítványának emlékét. 1936. évi május hó 9-én Schüssler Albert piarista tanárt c. igazgatói kitüntetésével, Szalay József piarista tanárt 30 éves tanári működésével kapcsolatban ünnepelte.

Az 1936. évi június hó 7-én megtartott közgyűlésen *Nyers Lajos dr.* kegyesrendi tanár Klapka György honvédtábornokról a következőkben emlékezett meg:

Klapka életének és működésének megrajzolása tágabb keretet és bővebb feldolgozást kíván, mint amit ez a szerény megemlékezés nyújtani tud. Élete és működése Magyarország életének arra az idejére esett, midőn a magyar nép az ifjúkorból átlépett a férfikorba, s átesett a tűzkeresztségen. Klapka alakját 1848—49 vérrel festett korszakából kivágni nem lehet, viszont a kor tükrözését és hatását életében csak éles kontúrokkal lehet feltüntetni. Görgey Artur mellett legjelesebb katonáink egyike volt, s még ma is adósai vagyunk életének és működésének korszerű és modern feldolgozásával.

Gyulai Pálnak a kritikusnak szavai: *Amit a mi nemzetünk elhisz, az el van hive, amit megszeret, az meg van szeretve, legyen eszme, személy, könyv, vagy intézmény, s nem igen állhatja, ha boncolni merészlik* — talá-lóan illenek a mi egész 48—49-i történelünkre, mely a szenvedélyes Kos-suth—Görgey ellentét miatt egészen „elposványosodott.“ Nemzedékek jöttek, nemzedékek mentek, s az ellentétek végletei között megfeledeztek a nem-zet többi napszamosáról, a forradalom és szabadságharc annyi, nem éppen kisszabású és jelentéktelen szereplőiről. Minden tisztelet mellett, mellyel a veterán hősnek, Klapkának, még életében adóztak, mégis ez lett a sorsa. De a derék nem fél az idő mohától.

Klapka gyermek- és ifjúkora nemzeti újjászületésünk idejére esik. E soha vissza nem térő kornak szomorú és kedves emlékei, élményei csen-dülnek felénk az „Emlékeimből“, pedig írójuk akkor már túl volt a férfikor delén, s az elmúlt vérzivatar, a kényszerű száműzetés el nem feledhető napjai után veti papírra mozgalmas életének fény- és árnyképeit. A temes-vári polgármester fia, aki gyermekkorában egészen német környezetben élte napjait, már rég magyarrá alakult át. Ennek gyökerei azonban vissza-nyúlnak ifjúkorába.

1820. ápr. 6-án született Temesvárott. Atyja, József, abban az időben a város polgármestere volt. Anyja, Kehrler Júlia, verseci polgárleány. Néu-jével, Juliával, együtt korán árvaságra jutott, s életében soha semmi sem volt képes kipótolni a szerető anyai szívet és a gyöngéd kezét, melynek az lett voina a reudeltetése, hogy fogékony gyermeklelkébe a jónak, a szépnek és a magasztosnak első csiráit elültesse. Minden behatásra reagáló, gyors felfogású és nagy befogadó készséggel bíró gyermek volt, s már elemista kora óta kedvelt tárgya volt, s maradt később is a földrajz, a történelem

és a számtan. A német anyanyelvű, latinul is tudó fiút, aki cseh-morva származású családja multjáról csak keveset tudott, atyja 12 éves korában testvéréhez Kecskemétre küldötte, hogy a magyar nyelvet megtanulja. A piaristák kecskeméti¹ és szegedi iskolájában azonban nemcsak a magyar nyelvet sajátította el tökéletesen, hanem magába szívta azok bazafias szellemét is. A katonai hivatás már ekkor ébredezett benne, s kérésére atyja megengedte, hogy a karánsebesi katonai iskolát látogathassa. Itt főként matematikai tanulmányokra adta magát. A kadét-iskola elvégzése után, alig 18 éves korában, fölvetették a bécsi 2. sz. tüzérezredbe, s ezzel régi vágya teljesedett. Két év múlva áthelyezték a bombászkarba. Az itt töltött időt arra használta fel, hogy addig szerzett matematikai tudását a monarchia legmagasabb tüzériskolájában kiegészítse, és befejezze. Tanulmánya végére azonban már nem tudott pontot tenni, mert 1842 áprilisában, 22 éves korában, a m. kir. testőrségbe hadnaggyá kinevezték, miután atyja kérelmezésére a család a magyar nemességet megkapta. A vidám és könnyű társasági élet, melyet a testőrök folytattak, őt is elvonta a hadtudományok komolyabb művelésétől, szorgalma és érdeklődése megcsappant. Így is az elsők közé tartozott. Midőn a gárdaezredet elhagyta, kitüntetésképpen mint főhadnagyot osztották be a 12-es határezredbe. A vidám testőrségi élet árnyoldalát most nagyon is érezte. Régebbi adósságai miatt elhagyta a hadsereget, és keletindiai szolgálatba készült lépni. De az 1848. évi februári forradalom viharának előszele maradásra bírta. Elbúcsúzott nővérétől, s Pestre sietett, hogy saját hazájában keressen működési teret, ahol „nemsokára minden honfi erejére szükség leend.”²

Az 1848. évi áprilisi törvények a régi, rendi Magyarországot máriól-holnapra modern alkotmányos állammá alakították át. Széchenyi és Kossuth tevékenységének volt köszönhető, hogy két emberöltő lassú fejlődésének gyümölcse beérett. Széchenyi kongatta meg először a vészharangot a magyar Parlagon, hogy a magyart, ezt a gyermek népet, álmából felébressze, s Kossuth energiája erőszakolta ki a márciusi vérnélküli forradalomban.

Klapka éppen akkor érkezett Pestre, midőn a kedélyek izgalma a legmagasabb fokra emelkedett: márc. 23-án u. is V. Ferdinánd kinevezte Jellachich ezredest horvát bánná, altábornaggyá és Horvátország katonai főparancsnokává. Az őszbirodalom hívei és a magyargyűlölők benne és a horvátokban találták meg a gyújtóanyagot, hogy Magyarország népeinek belső békéjét fölrobbantsák, s a horvát, szerb és román törekvéseket a magyarság ellen szegezzék. Az áprilisi törvények kétségtelen hiányai, másrészt a bécsi magas katonai és udvari körök, meg Jellachich elindították azt a lavinát, mely maga alá temette gr. Batthyány Lajost és az első magyar minisztériumot, és nyílt szakadásra vezetett Magyarország és Ausztria

¹ 1832—34-ig. Emléktáblája a Klapka-u. 23. sz. ház falán található.

² Klapka: Emlékeimből, 26. l.

között. Széchenyi aggódva szemlélte borus tekintetével a magyarság egyre jobban sötétedő egét, jóslatainak végzetszerű teljesedését: „a nem-magyar népek felkelését, a népfajok véres harcát, melyben a magyar gyöngö faze-kát összetörendi a német és szláv vasfazék.”¹

Gígaszi munka hárult gr. Batthyány Lajosra, ki egyben a távollevő hadügyminisztert is helyettesítette. A miniszterelnök, kinek figyelmét hamarosan fölhívták a fiatal és tehetséges Klapkára, egymásután bizza meg őt különféle küldetésekkel. Hajnik Károllyal és Gál Sándorral együtt azzal a megbízatással küldi a Székelyföldre, hogy „a székely nép minél előbb hűségi esküt tegyen a magyar alkotmányra”, s ezzel a székelyek közötti lázításnak véget vessen. Klapka visszatérése után híven beszámolt a miniszterelnöknek mind a székelyek között elért sikerekről, mind pedig az Erdélyben szerzett szomorú tapasztalatokról. Batthyány ugyanekkor századossá nevezte ki őt a 6. honvéd zászlóaljhoz, és a délvidékre rendelte, ahol a szerb lázadás tüze már lobogott. Egyelőre még háttérbe állított csendes szereplő, aki azt látta, hogy „vezéreink, akár hazafiak, akár nem, nem képesek feladatuknak megfelelni.”²

A délvidéki hadszíntéren csak rövid ideig maradt, mert Batthyány szept. 20-án ismét Pestre rendelte, és azzal a veszélyes, de a magyar ügyre nézve igen fontos feladattal bízta meg, hogy Komárom várát a magyar kormány számára biztosítsa, és a vár parancsnokát, továbbá azokat, akik nem teszik le az esküt a magyar alkotmányra, a várból eltávolítsa. Klapka a pákozdi csata napján (szept. 29.) érkezett Komáromba. Okt. 1-én a vár őrségével letétette a hűségesküt, mire Mercz altábornagy még aznap elhagyta a várat. Itt vette Batthyány kezéből az utolsó kitüntetést: vezérkari őrnaggyá nevezte ki.

Az események ekkor már forradalomszerűen peregtek le. István főherceg szept. 24-én lemondott méltóságáról, Batthyány csak a nádor kérésére vitte tovább az ügyeket. Szept. 27-én a képviselőház radikális képviselői — Batthyány és Kossuth távollétében — gr. Lamberg Ferenc pozsonyi főparancsnok küldetését törvénytelennek jelentették ki, s a felizgatott tömeg másnap Budán Lambergét meggyilkolta. Batthyány már semmit sem tudott megmenteni. Okt. 3-án az uralkodó Jellachich horvát bánt teljhatalmú királyi bizlossá nevezte ki, a magyar országgyűlést feloszlatta, és Magyarországot hadi törvények alá helyezte. A nemzet és az uralkodóház között a szakítás bekövetkezett.

De a nemzet élni akart és védekezett. E vérzivataros órákban Kossuth szava és lángoltsága fogja össze a nemzeti erőfeszítés összes energiáit. Az ő szavára születik meg a nemzeti hadsereg, s ennek nyomában átlépünk a forradalomból a szabadságharcba.

¹ Hóman—Szekfü: Magyar Történet, VII. 241. 1.

² Klapka: Emlékeimből, 49. 1.

Klapka életsorsa ekkor már elszakíthatatlanul beleszövődött nemzeti harcunkba.

Komárom várában vette kézhez az Orsz. Honvédelmi Bizottmány (OHB) parancsát, melyben azt a megbízást kapta, hogy vegye át Pozsony erődítési munkálatainak vezetését. Simunich osztrák tábornok betörésének híre itt érte őt, s az OHB utasította, hogy a szomszédos vármegyék nemzetőrségével védje Nagyszombatot, míg Guyon vezetése alatt erősítést nem kap. Simunich azonban kisiklott a tervezett körülkerítésből. Ezért a mulasztás részben Klapkát is terheli. Simunich kiszorításáról Morvaországba nov. 6-án számolt be Kossuthnak. Pozsonyban találkozott először Görgey Arturral, a feldunai sereg fővezérével. De útjaik egyelőre elváltak. Klapka a Délvidékre ment, mint a bánati hadtest vezérkari főnöke. Ő volt a tervezője és Damjanics a végrehajtója a december közepén megindított támadásnak, melynek eredménye a károlyfalvai, alibunári, jarkováci győzelem és a tomasováci szerb tábor elfoglalása volt. Győzelmét azonban már nem tudta kihasználni, mert Pestre rendelték, s Vetter tábornok mellett rábízták a vezérkari osztály vezetését. Mint a vezérkar legtehetségesebb tisztje vett részt az 1849. jan. 2-án tartott haditanácson, mely Görgey seregének útirányát és további feladatát megszabta. A főváros feladása után a kormánnyal együtt Debrecenbe ment. Útközben értesültek a tiszai hadtest kassai vereségéről, s ez a hír igen nyomottá tette a hangulatot Debrecenben. Kossuth ekkor őt bízta meg a tiszai sereg vezérletével, s ezredessé nevezte ki. Klapka egy számban, harci készségben és fegyelemben megfogytakozott, demoralizált seregroncsot vett át. Legelső feladata az volt, hogy a sereget megerősítse, fegyelmét helyreállítsa, és megszilárdítsa. Ez sikerült is neki. Majd a tarcali, bodrogkereszturi és tokaji ütközetben megakadályozta, hogy Schlick osztrák tábornok serege átkeljen a Tiszán, és a kormány székhelyét, Debrecenét, veszélyeztesse. Schlick gyors hátrálásból azt a helyes következtetést vont le, hogy Görgey serege már az ellenség hátában van, s ezért a hátráló osztrák seregre vetette magát. Ezzel meghiúsította Schlicknek azt a tervét, hogy Görgey egész erejével megtámadhassa, sőt az a veszély fenyegette, hogy most két tűz közé kerül. A feldunai és a tiszai sereg vezérei, Görgey és Klapka, febr. 10-én Kussán találkoztak, s teljes egyetértéssel megbeszélték a további támadó hadművelet tervét, mely a régi, jól bevált *divide et impera* gondolatán alapult. Klapka helyes és a körülményeknek legjobban megfelelő hadi tervét azonban keresztülhúzta az új főparancsnok, Dembinszky parancsa, s Klapka csak erélyes fellépéssel tudta kieroszakolni, hogy legalább egy hadosztállyal követhesse Schlick hátráló seregét.

Kossuth már korábban tudatta Klapkával, hogy Dembinszkyt szándékozik az egyesült magyar fősereg élére állítani. Klapka nem vonakodott attól, hogy Dembinszky parancsnoksága alá helyezkedjék: „Én részemről örömmel szolgálok minden körülmény között és minden rangban úgy, amint

azt a haza üdve kívánja.“¹ De a viszony egyre feszültebbé vált a főparancsnok és Klapka között. Ezt még inkább kiélezte a kétnapos kápolnai ütközet, melyben a fővezér nemcsak Klapka, de Görgey idegeit is nagyon próbára tette. Csak Görgey és Klapka erélyes közreműködésének és igyekezetének sikerült elhárítania, hogy az ütközet nem vált vereséggé. Az összeütközés egyik félre nézve sem volt döntő, Dembinszky mégis visszavonult a Tisza mögé. Ezzel végleg elvetette a sulykot. Titkolódzó természete, kapkodása és balkezessége nemcsak alvezéreinek ellenkezését hívta ki, hanem Kossuthnak is sok kellemetlen percet szerzett. Görgey, Klapka és a tisztikar elégtelensége Tiszafüreden nyílt lázadásba tört ki, mire Kossuth kénytelen volt Dembinszkyt fölmenteni a fővezérségtől. De csak hosszabb huzavona után bízta meg Görgeyt a főparancsnoksággal. Ilyen előzmények után indult meg a tavaszi hadjárat, melynek végén az osztrák sereg ugyanott volt, ahol 1848 végén: az ország nyugati határán.

A tavaszi hadjárat első szakaszának haditerve: egy hadtest az eger — hatvan — gödöllői országúton kösse le az osztrákokat, a többi három pedig Árokszállás, Jászberény és Nagykátán át menetelve, jobb szárnyukat dél felől karolja át, s hadművelati alapjuktól, a fővárostól, észak felé szorítsa vissza — Klapka eszméjén alapult.² Bár e terv kissé merész volt, Görgey elfogadta, s végrehajtotta. Klapka az I. hadtestet vezényelte, s vitte diadalra. Tápió-Bicskénél és Isaszegnél azonban akadályra bukkant, és elkedvetlenedett. Csapatái már visszavonulóban voltak, midőn Görgey a helyszínre érkezett, s néhány erélyes szóval: *Ma győzni! vagy menjünk vissza a Tisza mögé, így áll a választás, harmadikat nem tudok. Damjanics még mindig állja a csatát, Aulich itt nyomul utánunk: ma kell, hogy győzzünk!* — fölrázta őt pillanatnyi fásultságából, s a felelet Klapka ajkáról egy elszánt „Előre!” volt, s a befejezése győzelem.³ Április 6-a volt, „éppen születésem napja, és én oly boldognak éreztem magamat, amidőn a kemény napi munka után köpenyembe burkolva a sebesültek és halottak között földre dőlhettem, s néhány órára álom: a hajthattam fejemet“ — írja az Emlékeimben. Születésnapj ajándékkal maga Kossuth kedveskedett neki: tábornokká nevezte ki.⁴

Az isaszegi győzelem után a magyar sereg, mintha szárnya nőtt volna, Görgey újabb s nem kevésbé merész terve alapján Komárom fölmentésére sietett. A hadművelati terv gyors és jó végrehajtása meghozta az eredményt, s Klapka is jóvátette korábbi ingadozását Nagysarlónál. Ápr. 23-án Klapka hadteste bevonult Komáromba, s az ápr. 26-i komáromi csatával melynek tervét és végrehajtási intézkedéseit is Klapka készítette, Komárom felszabadítása végkép megtörtént.

¹ Klapka: Emlékeimből, 87. l.

² Gyalokay J.: Görgey mint hadvezér, Századok, 1916. 450—51. l.

³ Görgey Arthur: Életem és működésem Magyarországon, I. 286. l.

⁴ Klapka: Emlékeimből, 125—26. l.

De a tavaszi hadjárat e szép győzelmek után is zátonyra jutott, mert Komárom felmentése után Görgey sem a Vág vonalán, sem Győrnél, sem Komáromnál nem tudott kellő időben kellő erőt összegyűjteni és az osztrák sereget döntően megverni.¹ Sőt a sok halogatás, késedelmeskedés közben az ellenség összeszedte magát, s hátrálóból támadó lett.

Kevéssel előbb, ápr. 14-én, hangzott el Debrecenben a trónfosztó nyilatkozat, mely felelet és egyben visszavágás volt a márc. 4-én Olmützben kiadott császári alkotmányra, mely a történelmi Magyarországot koronartartománnyá fokozta le. De a szabadságharc ügye már a trónfosztás előtt eldőlt. A márciusi forradalmak 1848-ban és 1849 magyar győzelmei megrendítették Ausztria hatalmi állását. Nem volt kétséges, hogy Ausztria egy magában nem tudja leverni a magyarság ellenállását. Az orosz beavatkozás tehát létkérdéssé vált Ausztria számára. I. Ferenc József és I. Miklós varsói találkozója már csak megpecsételte az osztrák-orosz szövetséget és az orosz beavatkozást. 49 júniusában a 370.000 főnyi osztrák és orosz sereggel szemben a magyar sereg körülbelül 152.000 embert állíthatott a küzdőtérre, de ez is szétszórva volt. A Damokles-kard már ott lebegett a nemzet feje fölött.

A júl. 2-i komáromi csatában egyik fél sem győzött. Görgey megsebesülése után, mint rangidős tábornok, Klapka vette át a parancsnokságot, de felette kényes helyzetben volt: közvetítenie kellett a kormány és a hadsereg, Kossuth és a parancsnokságtól megfosztott Görgey között. A kormány egyre sürgető nyomására Klapka azonnal elrendelte a Szeged felé való elvonulást. A Klapka vezetése alatt megvívott, de sikertelen júl. 11-i csata után nem maradt más hátra, mint a visszavonulás. A feldunai sereg júl. 12-én megindult utolsó útjára — Világos felé. Klapka a VIII. hadtesttel Komáromban maradt vissza. A magyar főszereg pedig vonult osztrák és orosz között. Mintha újra átélnök a „martírsereg” küzdelmét, Görgey pesszimizmusát, Kossuth majd felvillanó, majd elesüggő lelkiállapotát. *Kié volt ez elfojtott sóhajlás . . . ki dörömböl az ég boltozatján . . . hulló angyal, tört szív, örült lélek, vert hadak, vagy vakmerő remények? . . . Mintha újra hallanók a pusztán a lázadt ember vad keserveit . . .*: Szőreg, Temesvár, Kossuth lemondása, Görgey diktátorsága, világosi fegyverletétel. Amikor a „martírsereg” utolsó embere is elvonult, a nap leáldozóban volt: Magyarország az orosz cár lábainál feküdt.

Komárom vára még nem jutott az osztrákok kezére, de körülzárták, s a kívülről érkezett hírek még sötétebbre színezték a helyzet képét a valónál. Klapkát e hírek cselekvésre ösztönözték. A júl. 26-i tatabányai kitörés alkalmával kezébe jutott az osztrák tábori posta, s ebből megtudta a körülzáró osztrák hadtest hadirendjét, s az osztrákok véleményét Klapka seregének erejéről. E szerint intézte terveit. Júl. 30-án az északi parton végre-

¹ Gyalokay, i. m. 463. l.

hajtott kitéréssel az osztrákokat a Vág mögé vetette vissza, az aug. 3-án történt másik kitérésnek a déli parton az volt az eredménye, hogy az osztrák hadtest roncsai a Rába mögé húzódtak vissza.

De ezek a sikerek már mitsem lendítettek a szabadságharc ügyén. Aug. 18-án értesültek a világosi fegyverletételről, de nem akartak igazat adni a hírnek. Csak lassan ébredtek rá a kemény valóságra. Görgeynek aug. 16-áról Nagyváradról kelt levele, melyet már orosz fogságból írt, föllebentette a fátyolt Világosról és előzményeiről. „Fontold meg, mit tehetsz, és mit kelljen tenned“ — végződik a levél.¹

Kossuth ekkor már török földön volt. Az emigránsok között sok szó csett Komárom váráról és Klapkáról. De nem igen bíztak benne Kossuthék, mert Görgey hívének tartották. Kossuth egy vállalkozó szellemű angolt, Henningsent, bízta meg Komárom teljeshatalmú parancsnokságával. Henningsen azonban csak Belgrádig jutott el, s innét értesítette Kossuthot Komárom megadásáról.

A kikerülhetetlen vég elkövetkezett. Klapka az utolsó napi parancsban elszorult kebellet fordul azokhoz, akikhez őt „oly sok öröm és bánat, anynyi drága honfivéren vásárolt dicsőség és a legszentebb kötelesség közös érzelve elléphetetlen láncokkal“ fűzött. „Fogadjátok azért férfias és elszánt küzdelmeitekért a hazának legforróbb köszönetét. Fogadjátok egyszersmind az én legszívesebb, legbensőbb búcsúmat is.“² Ez volt Klapka magyarországi működésének utolsó ténye és a szabadságharc utolsó lehellete is. Mielőtt a bajtársak elváltak, ünnepélyesen megfogadták egymásnak, hogy híven és rendületlenül kitaranak a haza ügye mellett, s az első felhívásra ismét készek lesznek érte vért és vagyont, mindent kockára tenni. Klapka nem lett hűtlen ehhez az ígéretéhez.

Pozsonyban, mielőtt hazája vérrel megszentelt földjét elhagyta volna, elutazása előtt elbúcsúzott atyjától, kit azután többé nem is látott és fivéreitől. Klapka megkezdte Odysseus bolyongását az emigráció útján.

Klapka Pozsonyból Hamburgba ment s innen Londonba, de észre vette, hogy az emigránsok közül többen elítélik őt Komárom feladásáért. Gyanúsították, s maga Kossuth sem vélekedett róla szépen. Klapka azt is megtudta Londonban, hogy Kossuth Henningsent akarta Komáromba föléje küldeni, s azért hosszabb ideig haragudott Kossuthra. Egyelőre tehát nem is kereste Kossuthal az együttműködést.

Még Pozsonyban került kezébe a *Haditörvényszéki ítélet*, mellyel Radetzky borotvája, Haynau és a „hideg vámpír“, Schwarzenberg Félix herceg a megtorlás véres munkáját Magyarországon megkezdtek. Londonból 1850. febr. 6-ról keltezte levelet írt br. Haynauinak, s ebben emlékeztette őt vállalt kötelezettségeire, de hiába. Londonban Pulszky Ferenc

¹ Klapka: Emlékeimből, 223. l.

² Klapka: Emlékeimből, 233—34. l.

vezette őt be az angol társaságba, s ugyancsak az ő tanácsára írta meg a magyar szabadságharcra vonatkozó emlékiratait, melyeket az angol közönség nagy tetszéssel fogadott. Innen Párizsba utazott, hogy ott gr. Teleki Lászlóval találkozzék. Teleki programját, mely a párizsi emigránsok és Kossuth politikai együttműködésének feltételeit foglalta össze, Klapka is elfogadta, s ragaszkodott is hozzá, míg csak az európai bonyodalmak fől-színre nem vetették az olasz kérdést és az osztrák—olasz—francia háborút. 1851-től kezdve Genfet választotta állandó tartózkodási helyéül, mindamellett kapcsolatban maradt a londoni és párizsi emigránsokkal. Csak akkor hagyta el rövid időre Svájcot, midőn arról értesült, hogy Kossuth Angliában partra szállott. Londonba sietett. A viszontlátás öröme és Kossuth szónoki sikerei Angliában örömmel töltötték el, de egyébként szigorú bírálója volt Kossuth sokszor lázálmos tervezetéseknek, s egyelőre a teljes passzivitás álláspontjára helyezkedett. Egyébként sem neki, sem a Genfben élő menekülteknek nem volt közelebbi tudomásuk a nagy száműzött merész terveiről. A krími háború kitörésekor Konstantinápolyba utazott, s fölajánlotta katonai szolgálatait a Portának, de az osztrák követ közbelépésére nem kapta meg az európai fővezérletet. Ezért meg sem várta a háború befejezését, hanem 1854-ben ott hagyta a török fővárost, és visszatért Genfbe. Az orosz—török háború, melyet 1856-ban a párizsi béke fejezett be, nem váltotta be azokat a reményeket, amelyeket az emigránsok hozzá fűztek. De Magyarország sorsára mégis volt hatása. Ausztria magatartása, kétszínű semlegessége, majd csatlakozása a nyugati hatalmakhoz, elhidegítették tőle Oroszországot, mely többet várt 49 fejében. Ausztria csak később vette észre, hogy szövetségesek nélkül, háttérben a meg nem békélt magyarokkal, elszigetelve áll az európai államok sorában. Klapka visszatérése után a *Krieg im Orient* c. munkájában adta közre a háborúra vonatkozó észrevételeit, bírálatát, s fejtette ki a keleti kérdés politikai problémakörét. Ebben a munkájában konkrét alakban veti fel a nem-német dunai államok szövetségének gondolatát. Ez az eszme Kossuthnál is fölvetődött már viddini tartózkodása idején. Midőn később Klapka és Canini az olasz kormány megbízásából ennek tervét kidolgozták, Kossuth is kozzájárult, de az értelmi szerzőséget elutasította magától.

A párizsi béke holtpontot mutat az emigránsok életében. A honvagy és az élet nyomorúságai meglizedelték soraikat, mások, mint Kossuth és Klapka is, újabb és újabb terveket szőttek. Az 1859. évi háború elég hamar előrevetette árnyékát. Franciaország és Piemont közeledése fokozottabb tevékenységre készítette az emigránsokat. Klapka működésére Cavour szárd miniszterelnök kezdeményezése adta meg az alkalmat. Szóba került u. is egy olaszországi magyar légió fölállításának terve Klapka vezetése alatt. Kossuthot ezek a hírek és tervezetések hidegen hagyták: *Nekünk öntudatos célnak kell lennünk, nem eszköznek mások cselszövevényes cél-*

jaira.¹ Bár Klapka személyesen is fölkereste Kossuthot, s tájékoztatta őt a helyzetről és a kitörés küszöbén álló háborúról, sőt kész volt Kossuth elgondolását is képviselni, Kossuth mégis bizalmatlan maradt vele szemben. Némileg bántotta, hogy az olaszok az ő személyének mellőzésével tárgyalnak Klapkával. Viszont Cavour az általános európai helyzetből tekintve a dolgokat, inkább Klapkát a katonát, mint Kossuthot a politikust helyezte előtérbe. Az események gyors üteme azonban Kossuthot is kimozdította várakozó állásából. Elfogadta Napoleon herceg meghívását Párizsba, s ez alkalommal a császárral is értekezett a magyar helyzetről. Napoleon felhívta Kossuthot, hogy igyekezzék az angol kormány véleményét agitációjával befolyásolni, társai pedig szervezzék meg Olaszországban a magyar sereget, készítsék elő Magyarországon a hangulatot, s lépjenek érintkezésbe Bukaresttel és Belgráddal.

Ezek után alakult meg a Magyar Nemzeti Igazgatóság Cavour kezdeményezésére Kossuth, Teleki és Klapka személyében. Klapkára hárult a magyar légió megszervezésének munkája. Ennek legénysége részben a régi emigránsokból, részben az olasz fogságba jutott magyar katonákból került ki. Cavour főleg a Magyarországra való betörésre szánta, de a jún. 24-i solferinói vereség a légió további működését feleslegessé tette. Cselekvő szerephez a háború gyors befejezése miatt nem is jutott. A villafrancai fegyverszünet (júl. 11.), majd a zürichi béke véget vetett az emigránsok vérmes reményeinek és Kossuth terveinek is. Talán ez volt a legfájóbb, ami Kossuthot Világos után érte.

A háború lezajlása után Bach Sándornak távoznia kellett, de az októberi diploma nem elégíthette ki a magyarságot, mely Deák mögé sorakozva tudott tűrni, várni és hinni. De az emigráció sem pihent. Turinban megegyezés jött létre az olasz kormány és a Magyar Nemzeti Igazgatóság között a további együttműködésre. Klapka feladata lett volna, hogy Konsztinápolyon keresztül fegyvert szállítson Romániába, Cuza fejedelmet megnyerje a tervnek, s egy esetleges keleti támadás esetében a hadműveleteket vezesse. Az összeköttetés számai Klapka kezében voltak, aki e tekintetben pótolhatatlannak tartotta magát. Erről az útról és annak eredményéről maga számol be naplójában. Elég sok nehézséggel kellett megküzdenie, mert útjáról hamar tudomást szereztek Bécsben. Mégis megegyezés jött létre Cuza és Klapka között. A fejedelem határozottan „a mi oldalunkra állott”, írja Klapka, de ez a támogatás nem volt egészen őszinte, mert hiszen a román érdekekkel nagyon is ellenkező volt. Végeredményben sikertelen maradt Klapka vállalkozása.²

Bár az olasz egység 1860-ban még nem valósult meg, de egy újabb háborútól az emigránsok már mitsem várhattak. Magyarországon az ural-

¹ Kossuth: *Irataim*, I. 92. l., idézve Berzeviczy: *Az abszolutismus kora*, II. 327. l.

² Kossuth: *Irataim*, III. 223. s. kk. lk.

kodó és a nemzet kibékülése nem sokáig késhetett. Klapka 1864-ben egy brüsszeli angol kereskedő leányát vette feleségül, s Brüsszelben telepedett meg. Teleki László elfogatása, majd öngyilkossága után a Magyar Nemzeti Igazgatóság feloszlott. Egyelőre Klapka is visszavonult, s csak 1866-i osztrák-porosz háború és Bismarck hívása mozdította ki nyugalmi helyzetéből. Kossuth, aki úgy érezte, hogy Klapka mindig a háta mögött dolgozott, kijelentette: „De Klapkával egy kalap alá többé nem állok.”¹ Nem akarta mellőzni, de kétségesnek tartotta, hogy Klapkával tud-e együttműködni. Klapka fátyolt kívánt vetni a multra, s baráti jobbát nyújtotta Kossuthnak. Kossuth kimerítő levélben válaszolt, s ebben kifejtette az esetleges együttműködés feltételeit: „Egyetért-e velem abban, hogy működésünk célja sem nem 1848, sem semmi más, mint az 1849-i függetlenségi nyilatkozat valószínűsítése? Mert, ha a tábornok úr nem 49 ért küzd, úgy nincs miért forradalmat hazardirozni.”² A valóság azt mutatta, hogy az emigrációnak Magyarország életére befolyása nincsen. Klapka betörése az országba kudarcot vallott. „Mintha a zászló becsületét meg lehetett volna menteni egy páratlanul nevetséges flaskóval” — mondja Kossuth e vállalkozásról.³ Bismarck kezében Klapka és az u. n. magyar légió csak eszköz volt, mellyel Ausztriát akarta a mielőbbi békére rákényszeríteni.

A sok csalódás és Kossuth szemrehányása után Klapka számára csak egy út maradt nyitva: átgondolni a helyzetet, választani az álmok és a valóság között. Talán éppen a valóságra való rátalálás érlelte meg benne azt az elhatározást, hogy igénybe veszi az 1867-ben kiadott általános amnesztiát, és visszatér hazájába. Főlszámolt Kossuthal és az emigrációval. Visszatérése után a Deák-párthoz csatlakozott, és politikai téren működött. 1872 után azonban visszavonult a politikai működéstől is. Keveset tartózkodott Magyarországon. Állandó lakóhelye Franciaország volt, de a honvágy, ez az édes-bús érzés, őt is hazavonzotta élete végén. 1892. május 17-én hunyt el Budapesten. A kerepesúti temetőben Róna József szobrászművész síremléke hirdeti Klapka emlékét és a kortársak kegyeletét.

Klapka élete mozgalmas élet volt, melynek csak kis részét töltötte ki a szabadságharc, de egy egész életre szóló élményt támasztott, s hagyott hátra lelkében. Széchenyi ébresztő szavát még nem hallhatta, Széchenyi és Kossuth küzdelmei nem teremtettek lelkében ütköző pontokat, mint később a Kossuth-Görgey ellentét. Klapka egyénisége sokkal lágyabb, hajlékonyabb volt, semhogy ellen tudott volna állni akár az egyik, akár a másik nagy egyéniség vonzó erejének, mely megkapta, és lefoglalta őt. Könnyen befolyásolható volt, s érthető, ha utólag azzal vádolták meg, hogy intrikus volt. Mint katona biztosan megállotta a sarat, helyén volt az esze is, szíve

¹ Kossuth Iratai, VI. 192. l.

² Kossuth Iratai, VI. 269. l.

³ Friedjung: Harc a német hegemoniáért, III. köt. 353. l.

is, de a politika útvesztőjében bizonytalanok voltak lépései. Az az éleslátás, mely katonai terveit jellemzi, itt mintha cserbenhagyta volna őt. Ezt ő maga is érezte: „Magyarország ma büszke arra, hogy alkotmányos jogait és politikai önállóságát vérontás nélkül vívta ki. De ki sejtette, ki láthatta volna 35 évvel ezelőtt az utakat, amelyek e célhoz vezettek?...”¹ Szangvnikus, dús képzelőtehetséggel megáldott, de hiú ember volt. A személyes érzelmek, a hirtelen felhevülés, vagy a hirtelen beálló elkedvetlenedés sokszor befolyásolta tetteit. Kossuth és Teleki László mellett az emigráció egyik kiemelkedő alakja volt, s amit a magyar ügy érdekében végzett: jó mulatság, férfimunka volt!

III. Az országos középiskola, az autonóm kat. középiskolák és az iskolai hatóságok.

A magyar középiskola az utóbbi években jelentékeny változáson ment át.

1. Az 1934. évi XI. törvénycikk *egységes magyar középiskolát* teremtett, amennyiben a középiskolák különböző típusai (gimnázium, reálgimnázium, reáliskolák, leánygimnázium, leányliceum) helyébe a „gimnázium”-ot, illetve „leánygimnázium”-ot léptette megreformált alakjában.

Ez az új egységes középiskola, a gimnázium, az 1935—36. iskolai évben az I. osztályban életbe is lépett.

2. Az 1935. évi VI. törvénycikk az említett tanügyi reformmal kapcsolatban *új közoktatásügyi igazgatást* is állapított meg és pedig:

a) az ország területét nyolc tankerületre osztotta, s ezek élére *tanke-riületi királyi főigazgatókat* állított. E főigazgatók hatásköre a tankerü-
lükben levő középiskolákra és más egyéb iskolákra és intézményre terjed ki, s ezenkívül a VKM. az egyházi hatóságok alá tartozó középiskolák feletti állami főfelügyeleti jogát is általuk gyakorolja.

b) Mint hogy az 1935. VI. t.-e. 8-ik §-a kijelenti, hogy az egyházi hatóságok saját szabályaik szerint igazgatják: *a katolikus egyházi hatóságok alá tartozó középiskolák autonóm katolikus középiskolákká lettek.*

Ezen iskoláknak legfőbb közigazgatási hatósága: a Katolikus Középiskolai Főhatóság, K. K. F., melynek mindenkori elnöke a hercegprímás, tagjai a püspöki karból kiküldött két püspök és a középiskolát fenntartó férfiszerezetesrendek főnökei.

¹ *Repertórium.* Életére nézve ld. *Emlékeimből*, 1886., Szinnyei J.: Magyar Irók, IV. — A szabadságharc alatti működésére: Steier L.: A magyar szabadságharc revidált története, 4 köt., é. n., Ua. Beniczky Lajos Visszaemlékezései, 1924., Pethő S.: Görgey Arthur: Életem és működésem Magyarországon, 2 köt., 1911., B(reit) J.: Magyarország 1848/49. évi függetlenségi harcának katonai története, 1897., Julier: Magyar hadvezérek, é. n., Gyalokay: Görgey mint hadvezér, Századok, 1916. — Klapka az emigrációban: Hajnal: A Kossuth-emigráció Törökországban, 1927., Berzeviczy Alb.: Az absolutismus kora Magyarországon, 3 köt. 1921—32., Kossuth Iratai, I. III. VI. VII. kötetek. Balogh: Gr. Batthyány Lajos főbenjáró pere, Bp. Szemle, 1932. okt.

A Kat. Középiskolai Főhatóság az autonóm kat. középiskolákat az állam főfelügyelete mellett az említett törvénycikkben megszabott keretek között saját szabályai szerint igazgatja, és felügyel a nevelés és tanítás munkájára. Ez irányú felügyeleti jogát a *katolikus középiskolai főigazgatók* útján gyakorolja.

3. Hatóságok. A kecskeméti Kegyestanítórendi róm. kat. gimnázium fenntartója: a Magyar Kegyestanítórend.

Az intézet a Katolikus Középiskolai Főhatóság igazgatósága és felügyelete alatt áll.

A magyar Kegyestanítórend főnöke: **Sebes Ferenc dr.**, az országgyűlés felsőházának tagja, a Kat. Tanügyi Tanács középiskolai osztályának elnöke.

A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter: **Hóman Bálint dr.**, aki iskolánk, mint autonóm kat. középiskola felett az állami főfelügyeleti jogot a budapestvidéki tankerületi kir. főigazgató útján gyakorolja.

A budapestvidéki tankerület kir. főigazgatója: **Kemenes Illés dr.**

Az intézet főigazgatója: **Jászai Rezső dr.**, katolikus középiskolai főigazgató és kegyesrendi főigazgató.

IV. A tanári testület és működési köre.

Sorszám	A tanár neve, képzése és alkalmazásának minősége	Szolgálati éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított?	Heti óraszám	J e g y z e t
		összesen	ennél az intézetnél			
1	Orbán János dr. magyar, latin kegyesr. gimn. igazgató	23	5	Filozófia VIII. 2	2	Házfőnök, konviktsi igazgató, tandijkezelő.
2	Duscher Nándor magyar, német világi okl. óraadó h. tanár	3	1	Német ny. II. A) 3, II. B) 3, III. 3, IV. 4 Term.-rajz II. A) 2 Szépirás I. A) 1, I. B) 1	17	A német társalgás vezetője.
3	Erczbrucker Aladár magyar, latin kegyesr. okl. r. tanár	18	8	Vallástan I. B) 2 Magyar ny. II. B) 4, VII. 3, VIII. 3 Latin ny. VIII. 5	17	A VIII. o. főnöke, az Ön- képzőkör vezetője, cserkész-csapattiszt.
4	Farkas Dénes dr. matematika, fizika kegyesr. okl. r. tanár	7	7	Mennyiségt. I. A) 5, V. 3, VI. 3, VIII. 2 Fizika VIII. 4	17	Tanárértekezleti jegyző, a fizikai gyakorlatok ve- zetője, szeizmografus.
5	Jeney János dr. magyar, latin kegyesr. okl. r. tanár	2	2	Magyar ny. II. A) 4, V. 3 Latin ny. II. A) 5, III. 6 Osztályfőnöki óra II. A) 1	19	Az II. A) o. főnöke, a kisebb ifjúsági könyv- tár őre.
6	Merva Vilmos latin, francia világi okl. óraadó h. tanár	1	1	Francia ny. V. 5, VI. 6, VII. 5, VIII. 5	21	
7	Molnár Sándor matematika, fizika kegyesr. okl. r. tanár	6	2	Mennyiségt. II. B) 4, III. 4, IV. 3, VII. 3 Fizika III 2, VII. 4	20	A fizikai szertár őre, cserkészparancsnok.
8	Nyári István latin, görög kegyesr. okl. r. tanár	24	3	Latin ny. VII. 5 Görög ny. V. 5, VII. 5	15	A VII. o. főnöke, az ifj. Segélyőz-Egyesület veze- tője.
9	Nyers Lajos dr. latin, történelem kegyesr. okl. r. tanár	6	3	Latin ny. II. B) 5, V. 5 Történelem V. 3, VIII. 3	16	Az V. o. főnöke, hit- elemző, a tanári könyv- tár, a művelődés és műv. történelmi s érem- gyűjtemény őre.

Sorszám	A tanár neve, képesítése és alkalmazásának minősége	Szolgálati éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított?	Heti óraszám	J e g y z e t
		összesen	ennél az intézetnél			
10	Nyitrai Emil testnevelés világi okl. h. tanár	4	4	Testnevelés I. A)- I. B) 4, II. A)- II. B) 3, III. 3, IV. 3, V. 3, VI.—VII. 3, VIII. 3	22	Az ifj. Sportkör vezetője, okl. vívótanár, a torna- szertár öre.
11	Oláh Imre történelem, földrajz kegyesr. okl. r. tanár	1	1	Történelem III. 3, VI. 3 Földrajz I. A) 3, I. B) 3, II. A) 3, III. 2	17	A III. o. főnöke, hitelemző.
12	Ongrédi József dr. magyar, latin kegyesr. okl. r. tanár	1	1	Magyar ny. I. A) 5, III. 4 Latin ny. I. A) 4 Osztályfőnöki óra I. A) 1	14	Az I. A) o. főnöke, az énekkar vezetője, az énekszertár öre, konviktusi prefektus.
13	Schüssler Albert latin, német kegyesr. okl. r. tanár	42	16	Német ny. V. 3, VI. 3, VII. 2, VIII. 2 Ének II. A) 1, II. B) 1	12	C. gimn. igazgató, a nagyobb ifjúsági könyvtár öre.
14	Szabó István műv. és mért. rajz világi okl. r. rajztanár	13	12	Rajz I. A) 2, I. B) 2, II. A) 2, II. B) 2, III. 2, IV. 2 Műv. rajz V-VI. 2, VII-VIII. 2 Mennyiségt. I. B) 5	21	A rajzszertár öre.
15	Szalay József történelem, földrajz kegyesr. okl. r. tanár	30	2	Vallástan II. B) 2 Történelem VII. 3 Földrajz II. B) 3, IV. 1, VII. 1 Természetrajz II. B) 2 Gyorsírás IV. 2, V. 2 Osztályfőnöki óra II. B) 1	17	A II. B) o. főnöke, a földr. szertár öre.
16	Szigetváry Ernő magyar, latin világi okl. óraadó h. tanár	1	1	Magyar ny. I. B) 5, IV. 3 Latin ny. I. B) 4 Természetrajz I. A) 2, I. B) 2 Osztályfőnöki óra I. B) 1	17	Az I. B) o. főnöke.

Sorszám	A tanár neve, képesítése és alkalmazásának minősége	Szolgálati éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított?	Heti óraszám	J e g y z e t
		összesen	ennél az intézetnél			
17	Szilassy Ferenc természetrajz, földrajz kegyesr. okl. r. tanár	4	2	Természetrajz IV. 4, V. 2, VI. 3 Mennyiségt. II. A) 4 Egészségtan VII—VIII. 2	15	A természetrajzi és vegy- tani szertár őre, cserkész- tiszt, konviktusi prefek- tus.
18	Szűcs Lajos dr. latin, görög kegyesr. okl. r. tanár	19	2	Latin ny. IV. 5 Görög ny. VI. 6, VIII. 5 Történelem IV. 2	18	A IV. o. főnöke.
19	Tihanyi Tibor dr. hittudományok kegyesr. okl. r. hittanár	1	1	Vallástan III. 2, IV. 2, V. 2, VI. 2, VII. 2, VIII. 2 Ének I. A)- I. B) 2	14	Hitszónok, az ifj. Orató- rium, a szimfónikus és fúvós zenekar vezetője, a zeneszertár őre, kon- viktusi prefektus.
20	Vincze László magyar, latin kegyesr. okl. r. tanár	34	8	Vallástan I. A) 2, II. A) 2 Magyar ny. VI. 3, Latin ny. VI. 5	12	A VI. o. főnöke, igazgató- helyettes.

A nem róm. kat. tanulók vallástanárai:

Borsodi József dr. főrabbi, tanította az izraelita vallású tanulókat.

Friedrich Lajos ág. h. ev. hitoktató, tanította az ág. h. ev. tanulókat.

Závory Elek ref. hitoktató, tanította a ref. vallású tanulókat.

Iskolaorvos:

Szarvas András dr. egyetemi m. tanár, tb. kórházigazgató-főorvos, okl. középisk. egészségtan-tanár.

V. A tanárok hitéleti, társadalmi és irodalmi tevékenysége.

Órbán János dr. a Katolikus Középsiskolák Igazgatói és Tanárai Fegyelmi tanácsának kinevezett tagja, a Kecskeméti Katona József reáliskola hittari püspöki biztosa, a városi kórházban működő ferencrendi apácák rendkívüli gyóntatója, a Kecskeméti Róm. Kat. Egyházközség tanácsának, Kecskemét th. város törvényhatósági bizottságának, iskolaszékének, testnevelési bizottságának, a városi múzeum és könyvtár felügyelőbizottságának, a Kecskeméti Piarista Diákegyesület választmányi, a Kat. Egyházi Énekkar tb. tagja, az Orsz. Faragó Béla Árvaház felügyelőbizottságának, a szegedi Dugonics-Társaság és a Kecskeméti Katona József-Társaság rendes tagja, a Magyar Cserkészszövetség VIII. kerületének társelnöke.

Erczbrucker Aladár a Magyar Cserkészszövetség VIII. kerületének tb. ügyvezető elnöke.

Farkas Dénes dr. az Eötvös L. mat.-fiz. Társaság rendes, a Kat. Egyházi Énekkar, a Kecskeméti Gyorsírók Körének s a Kat. Legényegyletnek választmányi tagja, a szegedi Sz.-Imre egyesület disztagja. Előadás-sorozatot tartott a Kat. Legényegyletben és a Napsugár Leányklubban. Zongoraszámokkal szerepelt az Úrinők Szt. Erzsébet ünnepélyén, a Kat. Egyházi Énekkar jubileumi hangversenyén, a vasutas zeneesten s a Kat. Legényegylet diszgyűlésén. Több ízben misézett és gyóntatott a plébániatemplomban. A házi alkalmazottak húsvéti szentgyakorlatait vezette. A Kecskeméti Földrendési Intézet vezetője.

Jeney János dr. a Magyar Néprajzi Társaság rendes tagja, a Foed. Americana Jazygia corporatiójának dominusa. A márc. 15-i hazafias ünnepélyen az ünnepi előadóbeszédet mondta. Többször exhortált, prédikált, misézett és szentségeket szolgáltatott Kecskeméten a kórházban, a kistemplomban s a vidéken. A helyőrség pásztorálásában segédkezett.

Molnár Sándor VIII. cserkészker. vezetőtisz. A magyar turista szöv. „Bugac” osztályának háznagya, a Foed. Americana Jazygia corporatiójának lelkésze, az Americanában sorozatos előadást tartott dogmatikus témákról,

a Szt. Ágnes Leányklubban: A XIX. század művészetéről, a kecskeméti öreg-cserkészek gyűlésein törvénytárgyalást tartott. Nagybőjtői szentbeszédet mondott a plébánia-templomban, a szentferencrendiekénél, különböző pusztai templomokban; beszélt az Emericana kulturális előadásain, rendszeresen pasztorált Matkón.

Nyári István a plébánia-templomban és a ferencrendiekénél többször misézett és gyónlatott.

Nyers Lajos dr. Kecskemét th. város népművelési bizottságának tagja; cikke jelent meg a kecskeméti Katolikusok Lapjában, ismertetés a Századokban. A jelen Értesítőbe programértelekezést írt, a Piarista Diákegyesület június 7-i közgyűlésén beszédet mondott Klapka György honv. tábornokról.

Nyitrai Emil az Országos Testnevelési Tanárok Egyesületének és az Országos Torna-Szövetségnek rendes, a Kecskeméti Atletikai Club választmányi tagja.

Oláh Imre szeptembertől—decemberig a kecskeméti helyőrség ideiglenes helyettes lelkésze, a Kecskemét—környéki tanyákon több alkalommal pasztorált. A ferencrendiek és a plébánia-templomban az ifjúsági és egyéb gyóntalásokban rendszeresen segédkezett, továbbá többször résztvett más pasztorációs tevékenységben is, a Foed. Em. Jazygia corp. dominusa.

Ongrádi József dr. a szegénygondozóban hetenkint kétszer miséztek, a kórházban többször misézett és kiszolgáltatta a betegek szentségeit.

Schüssler Albert a Kecskemét városi Zeneiskola felügyelőbizottságának választott, a Kat. Egyházi Énekkar tb. tagja.

Szalay József a Kecskeméti Gyorsírók Egyesületének választmányi tagja.

Szilassy Ferenc a Magyar Néprajzi Társaság rendes tagja. Cikke jelent meg a Magyar Cserkészben „Halottak napján“ címmel. Két alkalommal prédikált a ferencrendiek templomában. Több ízben misézett és prédikált Alsóménteleken és a kórházban, ugyanitt többször kiszolgáltatta a betegek szentségeit, a plébánia és a ferencrendiek templomában sokszor segédkezett az ifjúsági gyóntalásokban.

Tihanyi Tibor dr. előadást tartott a Hittanárok Egyesületében. Prédikált a ferencrendiek templomában. A Jó Pásztor zárdában lelkigyakorlatot tartott a magdolnáknak, rendszeresen gyóntatta a zárda növendékeit, többször segédkezett a plébánia templomban az ifjúsági gyóntalásokban és a kórházban többször kiszolgáltatta a betegek szentségeit. A misézésben is sokszor kisegített.

Vincze László a Kecskeméti Piarista Diákegyesület és a Váci Múzeum-Egyesület alapító és választmányi, a Magyar Irodalomtörténeli Társaságnak rendes tagja.

VI. Tananyag.

A tananyag elvégzése az I. oszt.-ban a nagymélt. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr 3000/1935. eln., a II—VIII. oszt. ban a 38.804/1936. számú rendeletével kiadott Tanterv alapján történt. Az V—VIII. osztályban a görög nyelv mellett a fakultatív francia nyelv tanítása is megvolt. A tanulók szabadon választhatnak a görög és francia nyelv közül.

Az I. oszt. ban már a múlt évben rendszeresített *osztályfőnöki órák* ez évben folytatólagosan a II. oszt.-ban is szerepeltek. Az I. oszt. ban való jelentős szerepe ebben az évben is abban nyilvánított meg, hogy a tanulókat az elemi iskolából a középiskolába simán át lehetett vezetni s hozzászoktatni az új helyzethez. A továbbiakban a maguk anyagával és szempontjaival sok ösztönzést adhattak a külső és belső fegyelmi élet és tanulmányi rend mozzanataival kapcsolatban. A tanulóknál sok minden tudatosabbá válhatott, a kis középiskolások magukra eszmélhettek, nagyobodhatott a felelősségérzésük, s ezzel kapcsolatban könnyebbé válhatott az önfegyelmzés és a kötelességteljesítés. Az óráknak az II. oszt. ba való fokozatos bevezetése kívánatosnak bizonyult. A középiskolában a vallás-tanítás, exhortációk, de minden óra keretében is ezelőtt is megtörtént erkölcs- és jellemnevelő tevékenység mellett is az osztályfőnök szükségét érezhette, hogy időközönként, vagy konkrét esetekben mondanivalója van az osztálynak. Ezt külön, más órákkal szemben feloldottabb, s így pszichikailag is szerencsésebb órákon rendszeresebben, eredményesebben teheti meg. Az osztályfőnöki órák anyaga koncentrikus, s így a tanulók testi és szellemi fejlettségéhez mérten az évről-évre megújuló anyag alapja lehet a további fokozatos bevezetésnek. Hogy az osztályfőnöki óra, mint nevelési eszköz, elérje igazi célját, s hogy — különösen a felsőbb osztályokban — kiaknázatlanul ne legyen tartalmatlan, sablonos, a vezetője egyéniségétől függ.

VII. Tankönyvek.

I. osztály. Róm. kat. nagyobb katekizmus, Alszeghy—Sik: Magyar nyelvt. I—II., Alszeghy—Sik: Magyar olvasó I., Pirchala—Esztergomy—Nagy: Latin nyelvtan, Esztergomy—Nagy: Latin olvasó I., Karl—Varga: Földrajz I. (A mi hazánk.), Karl—Méhes: Kis természetrajz I., Suták—Vörös—Hatvani: Számítan és geometria elemei I.

II. osztály. Róm. kat. nagyobb katekizmus, Pokorny: Ó-szövetségi bibliai tört., Alszeghy—Sik: Magyar nyelvt. I—II., Alszeghy—Sik: Magyar olvasó II., Pirchala—Esztergomy—Nagy: Latin nyelvtan, Esztergomy—Nagy: Latin

olvasó I—II., Bitter: Német nyelv. I., Karl—Varga: Földrajz II., Karl—Méhes: Kis természetrajz II., Suták—Vörös—Hatvani: Számítan és geometria elemei II.

III. osztály. Róm. kat. nagyobb katekizmus, Pokorny: Új-szöv. bibl. tört., Alszegehy—Sík: Rendszeres magyar nyelvtan, Alszegehy—Sík: Magyar olvasó III., Pirchala—Esztergom—Nagy: Latin nyelvtan, Esztergom—Nagy: Latin olvasó III., Bitter: Német nyelv. II., Balanyi—Jászai: Magyarország tört., Karl—Varga: Földrajz III., Nagy J.: Kis fizika, Suták—Vörös—Hatvani: Számítan és algebra III. oszt.

IV. osztály. Róm. kat. nagyobb katekizmus, Pokorny: Kat. szertartástan, Alszegehy—Sík: Stilisztika, Lehr—Arany: Toldi, Pirchala—Esztergom—Nagy: Latin nyelvtan, Esztergom—Nagy: Latin olvasó IV., Bitter: Német nyelv. III., Kontraszty—Tihanyi: Egyet. tört. I., Karl—Varga: Földrajz IV., Toborffy Z.: Ásványtan és kémia, Suták—Hatvani—Lóky: Algebra és geometria IV. Kiss: Az egységes magyar gyorsírás tankönyve. I. rész.

V. osztály. Schütz: Kat. hittan, Alszegehy—Sík: Retorika, Pirchala—Esztergom—Nagy: Latin nyelvtan, Vézner: Antológia Iyrica, Friml: Livius XXI—XXII. könyve, Bitter—Teveli: Rendsz. német nyelv., Bitter—Teveli: Német nyelv. IV., Maywald—Váyer: Görög nyelvtan, Maywald—Jirka: Görög olvasó I. és II. r., Birkás: Francia nyelv. V. és VI., Kontraszty—Tihanyi: Egyet. tört. II., Karl—Méhes: Növénytan, Suták—Hatvani—Lóky: Algebra és geometria V., Kiss: Az egységes magyar gyorsírás tankönyve. II. rész.

VI. osztály. Schütz: Kat. erkölcsan, Alszegehy—Sík: Poetika, Pirchala—Esztergom—Nagy: Latin nyelvtan, Kuzmits: Szemelvények Cicero beszédeiből, Láng: Sallustius Coniuratio Catilinae, Wirth: Szemelv. Verg. Aeneiséből, Marót—Wagner: Homeros Odysseia, Jirka: Szemelv. Xenophon és Herodotos műveiből, Maywald—Váyer: Görög nyelvtan, Bitter—Teveli: Német nyelv. V., Birkás: Francia nyelv. V. és VI., Kontraszty—Tihanyi: Egyetem. tört. III., Karl—Méhes: Állattan, Suták—Hatvani—Lóky: Mennyiségtan VI., Lóky: Logaritmustáblák (4 jegyű).

VII. osztály. Schütz: Kat. egyháztörténelem, Alszegehy—Sík: Magyar irod. tört. és olv. könyv I. r., Szinnyi: A magyar nyelv, Pirchala—Esztergom—Nagy: Latin nyelvtan, Wirth: Szemelv. Verg. Aeneiséből, Fehér B.: Cicero De Signis, Huszty: Ifj. Plinius lev., Maywald—Váyer: Görög nyelvt. Marót—Wagner: Homeros Iliasa, Gerecs—Mészáros: Görög lírai antológia., Birkás: Francia irod. olvasókönyv I. r., Bitter—Teveli: Német irod. tört. I., Bitter—Teveli: Schiller Wilh. Tell., Kontraszty—Tihanyi: Egyetem. tört. IV. Nagy J.: Kísérleti fizika I., Suták—Hatvani—Lóky: Mennyiségtan VII—VIII., Lóky: Log. táblák, Melly—Párdányi: Egészségtan, Kalmár—Varga: Földrajz VII.

VIII. osztály. Schütz: Kat. hitvédelem, Alszegehy—Sík: Magyar irod. tört.

és olvasókönyv II. r., Pirchala—Esztergom—Nagy: Latin nyelvtan, Wirth: Szemelv. Horatiusból, Balogh Á.: Szemelv. P. Cornelius Tacitus műveiből, Kerényi: Platon és Aristoteles, Birkás: Francia irod. olvasókönyv. II. r. Bilter—Teveli: Német irod. t. II., Balanyi—Jászai: Magyarország okny. története, Nagy J.: Kísérleti fizika II., Suták—Hatvani—Lóky: Mennyiségtan VII—VIII., Lóky: Log. táblák, Kornis: Pszichológia és logika, Melly—Párdányi: Egészségtan.

Segédkönyvek: V—VIII. Wágner—Horváth: Róm. régiségek, III—IV. Bíró: Műalkotások ismertetése, III—VIII. Schmidt: Magyar-latin és latin-magyar szótár, III—VIII. Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár, V—VIII. Lévy—Vida: Görög szótár, VI—VII. Elischer—Frölich: Szótár Homeroshoz, III—VIII. Kogutowitz: Atlasz a magyar és világtörténelem tanít., I—IV. Kogutowitz: Középk. földr. Atlasz.

A kat. tanulók részére minden osztályban Sik—Schütz: Imádságos könyv.

VIII. Szertárak és könyvtárak.

A szertáraknak és könyvtáraknak az új épületben való elhelyezésével szükségessé vált az új rendezés és leltározás. Az elrendezés munkája és a leltárak készítése, a sok munkát adó tanári könyvtáron kívül, az iskolaév végén befejeződik.

A *fizikai szertár* vétel útján 1 Philips egyenirányító készülékkel és 2 akkumulátorral gyarapodott. Javítási költségekkel, apróbb eszközök, fogyóanyag beszerzésével együtt a szertárra fordított összeg 200 P.

A *természettajzi szertár* részére durranógáz- és gázfejlesztő készüléket, U csövet a víz szintéziséhez, gázfejlesztő búrát, több kisebb kémiai eszközöt, továbbá kitömött állatokat szereztünk be. A fogyó anyagokkal együtt a szertárra fordított összeg 200 P. Nád Dezső úr kitömött hosszúfülű denevért, Csák Ivor VI. kitömött cigánykaesát, Kárpáti Jenő IV. rézgálic kristályokat, Róna Győző VI. 5 db. ásványt, Adai Ferenc IV. 7 db. kőzetet, Kovács Pál és Kovács László IV. 10 db. ásványt, Poós László II. B) o. tanuló 30 db. ásványt és kőzetet ajándékozott a szertárnak.

A *rajzterembe* 40 db. rajzbakot készítettünk 254 P értékben.

Az *énekszertár* gyarapodása vétel útján: 30 példány Harmonia Sacra énekeskönyv és a Szentvagy Uram orgonakönyve. Kisebb eszközök, anyag kiadásaival együtt a szertárra fordított összeg 120 P.

A *zeneszertár* részére beszereztük a már régen nélkülözött zongorát, továbbá A és B klarinétot. Apróbb eszközök, javítások kiadásaival együtt a szertárra fordított összeg 1135 P.

A *tanári könyvtár* gyarapodása vétel útján: 14 mű 14 kötetben, továbbá 25 folyóirat. A rendezéshez szükséges eszközök, anyagok, kötetlések kiadá-

saival együtt a könyvtárra fordított összeg 500 P. Ajándék útján való gyarapodás 68 mű 76 kötetben. Könyvet ajándékoztak: a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr, a magyar Kegyeztanítórend Főnöke, a budapesti Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem, a Magy. Tud. Akadémia, Budapest székesfőváros Statisztikai Hivatala.

Az ifjúsági könyvtár könyveinek bekötésére 150 P-t fordítottunk. Oláh Imre piarista tanár úr 1 db. könyvet ajándékozott a könyvtárnak.

Az adományokért e helyen is köszönetet mondunk.

IX. Ifjúsági egyesületek.

Oratórium. Vezetője *Tihanyi Tibor dr.* hittanár. Diákjaink vallásos társulata ez, amely arra van hivatva, hogy bennük a vallási dolgok iránt az érdeklődést fölszítva, látóköriüket tágítva, és a tevékeny katolikus életre szoktassa őket. Mindjárt az év elején érezhető volt a már más években is emlegetett megszervezettségnek a hiánya. Ebben az állapotban ugyanis túlságosan a vezető tanár személyéhez és egyéni sajátságaihoz tapad az egyesület élete, és személyváltás esetén nincs meg a zavartalan folytatás. Mindig egy-egy zökkenőn megy ilyenkor keresztül az Oratórium működése. Ezt a hiányt igyekeztünk kiküszöbölni, amikor nekifogtunk az alapszabálytervezet kidolgozásának. A fölsősztályos tagok közül bizottságot alakítottunk erre a munkára, amely eredménnyel is járt. Reméljük, hogy a közel jövőben teljesen és véglegesen megvalósul egyesületünk szervezete.

Összejöveteleinket két csoportban, külön az alsós és külön a fölsős tagokkal, körülbelül kéthetenként tartottuk. Eleinte nem igen akadt szereplő; s ilyenkor a hittanár előadása pótolta a vallásos jellegű számokat. Később azonban annyira megnövekedett a buzgóság — főként a kisebbek között —, hogy a diák-elnök mindnyájunk derűtségére fölszólította a tagokat, ne jelentkezzenek annyian, mert nem tudja őket beosztani a rendes összejövetelek keretein belül. A műsor-számoknál mindig az volt a főszempont, hogy a tagok lehetőleg önálló és saját szerzeményű dolgokkal szerepeljenek, s így a vallásos irányú öntevékenységre alkalmuk nyíljon. Közben természetesen a vállalkozó szellemük és a föllépésük is fejlődik. Úgy gondoljuk, hogy katolikus szempontból mindkettő nagyon fontos, és szervesen bekapcsolódik az Actio Catholica célkitűzéseibe.

A szereplési kedv megnövekedése mellett egy másik jelenség is sok biztatással szolgált a jövőre nézve. A tagok száma ugyanis, amely az év kezdetén is tekintélyes volt, az év második felében csaknem négyszeresére növekedett. Pedig a tagsággal járó terheket nagyobbítottuk, amennyiben „tagsági díjat” róttunk ki: mindenki köteleles naponként végezni egy „Üdvöz-

lőgy^a-et a saját lelke üdvösségeért. Kis dolognak látszik, bár nem is olyan könnyű teljesíteni.

Minden egyes összejövetelünk után litániát és szentségi áldást szoktunk tartani templomunkban, ezzel is kifejezve, hogy egyesületünk a Boldogságos Szűz különös oltalma alatt áll, és hogy nemcsak a neve, hanem a valóságban is Oratórium.

Önképzőkör. Vezetőtanár *Erczbrucker Aladár*. A Kör ezidén fennállásának 74. esztendejét töltötte be. Mint a múltban, ez évben is jelentős helyet foglalt el az ifjúság önnevelésének szolgálatában.

A Kör 1935. szeptember 22-én alakult meg. A tisztikar tagjai lettek: Elnök: Molnár László VIII. o. t., titkár: Cserháti Oszkár VIII. o. t., főjegyző: Krosits László VII. o. t., aljegyzők: Hammerschmid Iván és Müller László VII. o. t.-k, pénztáros: Iványosi Szabó Ferenc VIII. o. t., ellenőr: Till Károly VIII. o. t., főkönyvtáros: Kis József VIII. o. t., könyvtárosok: Berauer Béla és Deák Lajos VII. o. t.-k.

A működő tagok száma az V—VIII. osztályokból: 116. Tagsági díj 1 P. Több tanuló felmentést kapott a díjfizetés alól.

„Önképzőkörön mi már egészen mást értünk, mint apáink értettek a XIX. sz.-ban és a XX. század fordulóján. Szerepe teljesen megváltozott, alkalmazkodott a rohanó XX. század tempójához. A mi századunk belegázolt az emberiség lassú, vontatott fejlődésébe. Forrong a világ. Elvek támadnak, elvek buknak. Valahogy úgy vagyunk ezzel a mai élettel, mint az utas a vonattal. Régen hosszú sípolással figyelmeztetett az indulásra; ma erre már nem ér rá a XX. sz. embere; ma már egyellen karjelzésre indul el, és a báméskodó könyörtelenül lemarad. Ezt a jelzést föltétlenül észre kell vennünk, mert a késedelem egyenlő a lemaradással, ami pótolhatatlan veszteség.” (Részlet Molnár L. ifjúsági elnök beszámolójából.)

Az Önképzőkör tehát azon fáradozott, hogy tagjait ne egyirányban képezze, ne csak irodalmi kérdések szerepeljenek műsorán, hanem a tudomány többi ágai is szóhoz jussanak. A gázháborúval jól megfér a földreform, Arany életének intim adataival a megszállott Erdély irodalmi élete, az állatvédelem a hangosfilm fejlődésével. Szavaltat és zene is gyakran szerepelt a műsoron. A gyűlések így nem voltak unalmasak, sem hosszadalmasak, hanem érdekesek és változatosak.

Az alakuló gyűlésen kívül volt 7 rendes, 5 ünnepi gyűlés, 1 farsangi teadélután és egy versennyel kapcsolatos szavaló-ülés. A gyűléseken elhangzott 6 beszéd, 15 szavaltat, 1 melodráma, 16 zeneszám, 8 felolvasás; 1 felolvasás zenei illusztrációkkal, 1 elbeszélés, 3 szabadelőadás, 2 színdarab, 2 saját-szerzeményű vers és 7 énekszám. A szavalóversenyen 16 szavaltat hangzott el.

A május 3-i szavalóversenyen elsőek lettek holtversenyben Molnár Gusztáv VIII. o. t. és Bende János V. o. t.; harmadik lett Szabó János

VIII. o. t., akik pénzjutalomban részesültek. Dícséretet érdemelték Krosits László VII., Müller László VII. és Jankovich X. Ferenc VI. o. tanulók.

A Hősök emlékünnepeén Molnár Gusztáv VIII. o. t. szép sikerrel szavalt.

Az Önképzőkör egyik szakosztályaként az idén is megalakult a Sakk-kör. Szabó István tanár vezetése mellett. Ifjúsági elnöke Fajszi Árpád VIII. o. t., titkára Dömötör István IV. o. t. lett. A házi sakk-versenyen 1. Fajszi Árpád VIII., 2. Dömötör István IV., 3. Leskowsky Róbert VII. o. t. lett. A középiskolai bajnokságért rendezett helyi versenyen Fajszi Árpád a 4. helyen végzett. A középiskolai 8-as csapatbajnokságban az intézet sakk-csapata 4-ik lett.

Foto-kör. A kör vezetőtanára Szabó István. Ifjúsági elnök: Schütz Ádám VIII. o. t., titkár: Rózsa Béla VI. o. t. A tagok a fényképezési ismeretek elsajátításával, ill. tökéletesítésével foglalkoztak. Az intézeti rajzkiállításon fényképképzést is rendeztek, amelyen a tagok szebbnél-szebb képeket állítottak ki.

Segélyző-Egyesület. Vezető tanár: Nyári István. Az idei elcmi csapásoktól sujtott esztendő fokozottabb mértékben megkívánta a szegénysorsú tanulók segélyezését. Sok kecskeméti szülő oly nehéz anyagi helyzetbe jutott, hogy még a mindennapi kenyér megszerzése is nehézséget okozott. Átérezte a Segélyző Egyesület is a komoly időket, és erejéhez mérten segítségére sietett az iskoláztatás gondjaival küzdő szülőknek a tankönyvek beszerzésében. Sok tankönyv birtokába jutott az Egyesület, hogy a méltóságos és főtisztelendő Rendfőnök úr a gimnáziumba járó piarista papnövendékek könyvtárának iskolai könyveit a gimnázium Segélyző-Egyesületének adományozta, mivel a növendékeket a budapesti rendházba helyezte át. A nagylelkű adományért hálattal szívvel mond köszönetet az Egyesület, mely ilymódon 231 tanulót tudott segélyezni 1563 darab példánnyal. A kölcsönvett könyvekért csekély használati díjat fizettek a tanulók, mely összeget a régi könyvek javíttatására és újak beszerzésére fordítottunk. A szegény tanulókat egészen felmentettük még eme csekély díjak fizetése alól is. A Segélyző könyvtárosa 1963 darab, újak beszerzésére fordítottunk 558 pengőt 208 tankönyvért.

A Segélyző-Egyesület főkönyvtárosa: Stóber Ernő VIII. o. t., másodkönyvtárosok: Krosits László és Zátanyi György VII. o. tanulók.

Ének- és zenekar. Az énekkar *Ongrádi József dr.* vezetése alatt kettős hivatását, a szentmiséken és az intézeti ünnepélyeken való éneklést, nagy odaadással teljesítette. Kettős cél irányította munkánkat: egyrészt a régi, a már tudott énekek megtartása, másrészt pedig a műsornak új énekekkel való bővítése.

Az egyházi ének terén az idén nagy változás állt be. A megújult magyar énekkultúrába igyekeztünk mi is bekapcsolódni. A régi, az évtizedekig használt és már teljesen elnyűtt: *Karsai-Szent-Gály-féle* énekes-

könyv helyébe a modern Harmonia Sacrat szereztük be. Sok fáradtságba került a szokatlan, új dallamoknak a befogadása, de a jég megtört már, és a következő tanév igazi föladata, az új énekstílusnak a köztudatba való átvitele terén az első, döntőjelentőségű lépést megtettük. Az új énekeskönyv dallamai közelebb hoztak bennünket az igazi, az egyházasabb énekhez, a gregoriánhoz, de a valódi gregoriánénekből is nyújtottunk némi ízelítőt. Gyertyaszentelő ünnepén és a nagyhéten végeztük a szertartásokat. Elismeréssel kell itt szólnunk különösen a hatodikos és hetedikos énekesekről, akik a rendes énekórákon kívül is szorgalmasan érdeklődtek a gregorián-ének iránt, és jelentékenyen résztvettek az említett ünnepek szertartásainak végzésében. Az ő buzgalmiuknak köszönhető, hogy nagycsütörtökön, mint férfikar is bemutatkozhattunk a gyönyörű O mi Jesu c. ének eléneklésével. Ugyancsak a nagyhéten adtuk elő a Missa de Angelis gregorián misét és Haydn ünnepi miséjét többször az év folyamán.

A templomi istendícséret mellett az énekkar másik nagy szerepköre az iskola volt. Nem volt iskolai ünnepély, hol az énekkar két-, három számmal ne szerepelt volna. Énekeltünk okt. 6-án, az aradi vértanúk emlék-ünnepén, megjelentünk Katona József sírjánál rendezett ünnepélyen, résztvettünk a Patrocíniumkor rendezett ünnepélyen, a sikerült farsangi teadélutánon, március 15-én és az évzáróünnepélyen. Az előadott darabokat részint a klasszikusokból, részint pedig a gazdag magyar népdalkincsből választottuk. Kiemelkedőbb műsorszámaink: Beethoven: Himnusz az éjhez c. lágyan csengő darabja, Wagner: a főséges Nászkar, Dohnányi: a lelkes Magyar jövő számára c. szerzeménye s ezenkívül több más jónévű szerzőtől való darab és a magyar dalkincs néhány gyöngye.

Az intézet orgonistája Rózsa Béla VI. o. tanuló volt, ki nagy ügyszere-tettel és hozzáértéssel látta el tisztét. Fújtatók voltak: Bódog Géza, Énekes János és Kovács Gergely VIII. o. tanulók, szertárosok pedig: Nagy Ferenc IV. és Szabari Miklós II. A) o. tanuló.

A piarista nevelő-munkában nem véletlenül, sallangként szerepel a zene művelése, hanem az izlés, kedély és a lelki finomság formálásával igen jelentős szerepet akar betölteni. Azzal, hogy az idén *Tihanyi Tibor dr.* személyében ismét piarista tanár került a zenekar élére, és hogy az új órabeosztás a délelőtti tanórákhoz csatolta a zene-órát is, a fiúk többé nem érezték annyira járulékos, rendkívüli dolognak a zenét, és az sokkal szerve-sebben olvadt bele az iskola egységes léleknemesítő munkájába. Ezt meg lehetett érezni a zenekar egész évi működésén, és főként annak belső életén. A fiúk mindig kedvvel játszottak, sohasem kényszeredetten. Külön dicséretet érdemel a zenekar tagjainak fegyelmezett viselkedése, amely minden figyelmeztelést és megtorló intézkedést fölöslegessé tett.

A betanulásnál nagy fontosságot tulajdonítottunk a szólampróbáknak. Ezzel azt értük el, hogy szerepléseink alkalmával tiszta játékot, pontos

visszaadást és gondosan kidolgozott technikát tudtunk nyújtani. Ezeknek megállapítására több hallgatónk megjegyzése és szakértő emberek elismerése bátorít föl.

Az év második felében a heti két óra jórészt azzal telt el, hogy a távozó nyolcadikosok helyébe új zenészeket képeztünk, ebben a munkában a vezető tanárnak maguk a fiúk is nagy segítségére voltak.

A szimfónikus zenekar visszaesett helyzete miatt nehezen tudott megindulni. Eleinte csak egy 11 tagú quintettel próbálkoztunk, de hamarosan kiépítettük a teljes zenekart, és Kalazancius ünnepélyünkön már 36 taggal léptünk a színpadra. Az előadási darabok megválasztásánál arra ügyeltünk, hogy klasszikus értékű művekkel álljunk ki. A tapasztalat azt mutatta, hogy diákzenészeink teljesítő képességének és közönségünk érdeklődési körének leginkább a dallamos „könnyű zene” műfaja felel meg. Ezért vettük föl műsorunkba C. Kegel „Nefelejts” gavotteját, Kodály „Hári János” intermezzóját, Kacsóh „János Vitéz” egyvelegjét, A. Skalla „Ez aztán az induló”-ját és Müller—Allagától a „Batthyány induló”-t. Idei műsorunknak külön érdekessége volt Haydn „Gyermekszimfóniá”-ja, minthogy ebben legkisebb diákjaink szerepeltek automatikus gyermek-hangszerekkel, egy kis elsős karmestersége alatt. A gyermekies báj kellemes élményt nyújtott, de e mellett megvolt az a nagy haszna is, hogy fölkelte a kicsinyek zenei érdeklődését, és akárhány kereken kijelentette, hogy ő minél előbb benne akar lenni a zenekarban. Mikor pedig a „János Vitéz”-t adtuk elő, oly nagy lett a fiúk közt a lelkesedés, hogy a zenekar vezetőjénél negyvenen kérték fölvetelüket.

A fiúk nagy lelkesedése hozta össze a fúvós zenekart is. Március 15-én mutatkoztunk be szép sikerrel. Fúvós-műsorunk az idén főként indulókból állott. Nagy volt az öröm, mikor az intézet udvarán menetelni is megtanultunk. Külön eseményszámba ment május 6-án a kora reggeli „ébresztő”, mellyel intézetünk igazgatóját köszöntöttük névünnepe alkalmából. A tornavizsgán a vonulásokhoz és a szabadgyakorlatokhoz adtuk a zenekíséretet.

Zeneszertárunk az idén szépen gyarapodott. Először is sok új kottát szereztünk be. Azulán vettünk a szimfónikusok számára 2 db. A és 2 db. B klarinétot. A fúvósoknak egy Des piccolót. Sok hangszerünket megjavítottuk. Azonkívül intézetünk részére egy „Ehrbar” márkájú hangverseny-zongorát vásároltunk.

Kedves kis epizód volt Szent Cecilia napjának megünneplése, kit zenekarunk különös pártfogójának tekint. Hogy az örömet külsőleg is érezzük, a zenekar kebelén belül egy kis „agapét” rendeztünk.

Cserkészzet. A csapat neve: 118 „Turán”. Ebben az esztendőben 82 cserkésszel és 32 apróddal működött. A cserkészek két rajban dolgoztak, míg az apródok külön rajt alkottak. A biciklis raj vezetője a parancsnok, a másik rajé pedig Szilassy Ferenc kegyesrendi tanár cserkészcsoportvezető volt.

Az apródokat dr. Bajtay Miklós pü. tisztviselő vezette. A csapat belső cserkészéletének kiépítése végett nagy gondot fordítottunk az idén is az otthonunk berendezésére. Csapatotthonunk, mely három nagy teremből és két zárt folyosóból áll, ez esztendőben majdnem teljesen készen lett. Folytatva a tavaly megkezdett munkát befejeztük az örsi sarkok építését. Az otthonunkban jelenleg 9 örsi sarok áll. Stílusuk magyaros. Készítettünk még két nagy, díszes lámpát. Az otthon ablakait pedig, hogy a cserkész törvények mindig szem előtt legyenek, a 10 törvény szimbolikus ábrázolásával díszítettük. Megkezdtük a rádió-szoba kiépítését is, amit azonban anyagi okok miatt egyelőre be kellett szüntetnünk. Belatóbban foglalkoztunk a fényképészettel. A szolnoki cserkész fényképkülfutáson a csapat sikerrel szerepelt.

Céllövőink az idén is szépen dolgoztak Szilassy tanár úr vezetése alatt. A gyakorlást rendszeresen szombaton délután végezték majdnem az egész esztendőben. Háziversenyt is rendeztünk. Versenyen 50 méterről kellett löni, álló helyzetben. Legjobb eredményt a következők érték el: Kózsza Béla, Tóth András, Flóznik Ervin, Polereczky Gábor, Sármási Tibor.

Az örsi kirándulásokon kívül rendeztünk három csapat kirándulást. Az elsőt márc. 25 én. E kiránduláson 55 cserkész vett részt. Kirándulás helye a kismányoki erdő. Jelszava: *Leboremus, ne desperemus*. A második kirándulást, amelyen a csapatnak körülbelül a fele vett részt, az immáron világhírű Bugacra rendeztük. A nap játékkal, majd pedig akadályversenyyel telt el. E kirándulás jelszava „*Fortes fortuna adiuvat*“ volt. A harmadik kirándulás Szikrába volt. E kiránduláson nyílt az első idei alkalom arra, hogy a szabadban fürödhettünk. A gyönyörű tavaszi nap és a Holt-Tisza mellett elterülő szép erdő egyaránt hozzájárultak a kirándulás sikeréhez. A kirándulással kapcsolatban rendezett akadályversenyen kívül még növény, illetve bogárgyűjtéssel is foglalkoztunk. Este pedig táborlúznál felhangzottak a szép magyar és cserkész nóták. A táborlúzzal kapcsolatban tűzijátékot is rendeztünk. A csillagos tavaszi est szépsége, a táborlúz gyönyörű romantikája, a tűzijáték ragyogása egyaránt felejthetlenné tették ezt az estét, és megmutatták, hogy mennyire igaz a jelszó, mellyel a kirándulást megkezdtük: „*O quam bonum et iucundum habitare fratres in unum.*“ Mindhárom kirándulást Szilassy Ferenc tanár úr vezette.

A három csapatkiránduláson kívül volt több örsi és apród kirándulás is. Biciklivel több ízben megjártuk Lajosmizsét, Kiskunfélegyházát, Kismányokot, Fehértót stb.

Csapatunkat az év elején nagy gyász érte. A Mindenható magához szólította Barthalos Kálmán cserkész társunkat. A gimn. V. osztályának tanulója volt. Tele jóakarattal és munkakedvvel. A nyári nagytáborról még jókedvvel és egészséggel tért meg. Résztvett az év elején rendezett kirán-

dulásokon is. Nem gondoltuk volna, mikor jókedvűen nevetni láttuk, hogy egy pár nap, és elhagy bennünket. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Az év folyamán két nyilvános ünnepélyt rendeztünk. Az elsőn beszámoltunk az akadémiai nyári nagy táborunkról. A második pedig, melyet az önképzőkörrel együtt rendeztünk, farsangkor volt, és a vidámság jegyében folyt le. Az apródok megrendezték a szokásos „Mikulás estjüket“. A cserkészek pedig karácsonykor zártkörű estet tartottak. Az idei karácsonykor nem vitték az örök külön-külön karácsonyfát a város szegényebb családjaihoz, mert az elmúlt esztendő anyagi csapásai ezt nem engedték meg, hanem együttesen rendeztek gyűjtést, és az összegyűlt ruhaneműből 15 tanyai fiút ruháztak fel teljesen, igen soknak pedig kesztyűt, cipőt, sapkát stb. ajándékoztunk.

A csapat ez évben is hagyományaihoz híven résztvett az összes egyházi és világi ünnepségeken, amelyekre meghívót kapott.

Az év végén 12 jelölt tette le a cserkészfogadalmat, 4 apród pedig a kisigéretét. A többiek ugyanekkor fogadalmat újítottak.

Nyári nagytáborunkat Moson megyébe, Halászi mellé tervezzük. Az utat a fiúk egy része biciklivel tenné meg.

Csapatunkat a Piarista Diákegyesület az idén is 100 pengős támogatásban részesítette. A múlt év nagytáborára Kecskemét városától a Cserkészkerületen keresztül kaptunk 112 pengőt, mint táborozási segélyt. 10 pengős segélyt kaptunk továbbá a Kecskeméti Takarékpénztártól, továbbá 12 pengőt Dezső Lajos ny. tornatanár úrtól. Mindezekért az adományokért és a többi felülfizetésekért ezúton mondunk köszönetet.

A csapatot ez évben *Molnár Sándor* piarista tanár cs. csapattiszt vezette.

Sportkör. A sportkör neve: Zrínyi.

A sportkör kerület: Szegedi.

A sportkör csoport: Kecskeméti.

A sportkör igazolási száma: 40.

A sportkör megalakulási ideje: 1924. nov. 14.

A sportkör tiszteletbeli elnöke: Dr. Orbán János igazgató.

A sportkör vezetőtanára neve és lakcíme: Nyitrai Emil, Kecskemét, Galamb-utca 3. szám.

A sportkör vezetőtanára testnevelő tanár-e? Testnevelő tanár.

Az intézet tanulójának teljes létszáma: 380.

A testgyakorlás alól fölmentettek száma összesen: egész évre 26.

A testnevelési alapra fizetett tanulók száma összesen: 380.

A sportkörben működő tagok száma korosztályonként: I. korosztály (10—12 évesek) 141, II. korosztály (12—14 évesek) 98, III. korosztály (14—16 évesek) 82, IV. korosztály (16 éven felül) 59.

A korosztályok sportköri foglalkozásának heti óra száma összesen: 4.

A működő szakosztályok: atletika, futball, koresolya, kosárlabda, ping-pong, tenisz, torna, vívás, úszás, kerékpár.

Van-e az intézetnek tornaterme? Van.

Hány négyzetméter? 220 m²

Padlózata: Fa.

Van-e az intézetnek játékra alkalmas udvara? Kisebbs játéokra.

Hány négyzetméter? 877 m²

Külön játszótere? Nincs.

Melyik sporttelepen gyakorolnak a tagok? A Kecskeméti Atletikai Club pályáján.

Hányszor hetenként? Egyszer.

Van-e uszoda? Van.

Hányan tanultak meg úszni az iskolai év alatt? 33.

Hányan tudnak összesen: 179.

A téli sport üzésére van-e mód? Koresolyázásra.

A sportkör működésére vonatkozó egyéb följegyzések:

Az őszi újjáalakulás után sportkörünk a következő tisztikart választotta meg: Ifj. elnök: Gáspár József VIII. o. t., alelnök: Sármási Tibor VII. o. t., titkár: Kerényi Endre VIII. o. t., pénztáros: Cserhádi Oszkár VIII. o. t., szertáros: Vajda József VII. o. t., jegyző és sporttudósító: Leskowsky Róbert VII. o. t.

Szakosztályvezetők. Atletika: Kovács Gergely VIII. o. t., helyettese: Hammerschmid Iván VII. o. t. Céllövészet: Fajszai Árpád VIII. o. t., helyettese: Gömöri István VII. o. t. Futball: Kerényi Endre VIII. o. t., helyettese: Zátanyi György VII. o. t. Kosárlabda: Götz László VIII. o. t., helyettese: Korb Béla VII. o. t. Asztaltenisz: Molnár László VIII. o. t., helyettese: Csomák József VII. o. t. Torna: v. Ronkay Géza VII. o. t., helyettese: Dubois Dezső VII. o. t. Tenisz: Faragó Jenő VIII. o. t., helyettese: Krosits László VII. o. t. Vívás: Chiovini Béla VIII. o. t., helyettese: Salamon István VI. o. t. Úszás: Schütz Ádám VIII. o. t., helyettese: Sármási Tibor VII. o. t. Koresolya: Énekes János VIII. o. t., helyettese: ifj. v. Démy-Gerő Sándor VII. o. t. Kerékpár: Molnár Gusztáv VIII. o. t., helyettese: Hammerschmid Iván VII. o. t.

Az a nagy szorgalom, amellyel a sportkör tagjai résztvettek a gyakorlóórákon, minden sportbeli megmozdulásban meglátszott. Minden versenyen, amelyen diákjaink résztvettek, látszott a komoly, szorgalmas gyakorlás. Részletes eredmények a következők:

Szeptemberben rendezték meg a Széktóban a kecskeméti középiskolai úszó bajnokságokat, melyen a következő szép eredményt értük el:

50 m fiú-mellúszás: I. Fodor Endre IV. o. t. 46.9 mp., III. Garasi Károly IV. o. t. 49 mp.

50 m fiú-gyorsúszás: II. Fodor Endre IV. o. t. 37 mp.

- 50 m gyermek-gyorsúszás: II. Szelei Béla IV. o. t. 44·8 mp.
 100 m ifj. mellúszás: II. Sármási Tibor VII. o. t. 1 p. 44·2 mp.,
 III. Kovács Gergely VIII. o. t. 1 p. 46·1 mp.
 100 m ifj. gyorsúszás: bajnok: Gáspár József VIII. o. t. 1 p. 14 mp.
 400 m ifj. gyorsúszás: bajnok: Gáspár József VIII. o. t. 6 p. 11·4 mp.
 3×50 m vegyes staféta: II. hely, (a csapat tagjai: Gáspár J. VIII. o. t.,
 Sármási T. VII. o. t., Fajszi Á. VIII. o. t.)

Ezen úszóverseny keretében bonyolították le a kecskeméti középiskolai vízipóló bajnokságot is, melyet remek küzdelem után sportkörünk nyert meg a ref. kollégium előtt 6:2 (3:0) arányban. Góllövők: Schütz (3), Gáspár (3). A csapat tagjai: Fodor P. VII. o. t., Kovács G. VIII. o. t., Fajszi Á. VIII. o. t., Schütz Á. VIII. o. t. és Gáspár J. VIII. o. t. voltak.

Ugyancsak szeptemberben rendeztük meg a házi tonisz bajnokságot is, melynek eredménye a következő:

Egyéni bajnokság:	Páros bajnokság:
bajnok: Faragó J. VIII. o. t.	bajnokpáros: Faragó J. VIII. o. t.—Cserhádi O.
II. Sármási T. VII. o. t.	VIII. o. t.
III. Cserhádi O. VIII. o. t.	II. Csomák J. VII. o. t.—Hammerschmid I. VII. o. t.
	III. Forgács T. VII. o. t.—Krosits L. VII. o. t.

Szépen szerepeltünk az október 6-i kegyeleti staféta futásban is, melyben 12 csapat közül a harmadik lettünk, a középiskolai csapatok közül pedig második. Csapatunk a következő fiúkból állott: Cserhádi O. VIII. o. t., Fajszi Á. VIII. o. t., Faragó J. VIII. o. t., Katona S. VIII. o. t., Kovács G. VIII. o. t., ifj. v. Gyenes F. VII. o. t., Csomák J. VII. o. t., Hammerschmid I. VII. o. t., Sármási T. VII. o. t., Tóth A. VII. o. t., Vajda J. VII. o. t., Záttonyi Gy. VII. o. t., Platter J. V. o. t.

Résztvettünk a Magyar Országos Tornaszövetség őszi jelvénytörző versenyén is, melyen a következők lettek bronz-, illetve vasjelvényes tornászok.

Bronzjelvényt nyertek: Cserhádi O. VIII. o. t., Dubois D. VII. o. t., Ludescher J. VI. o. t., Sármási T. VII. o. t. és Terjék J. VII. o. t.

Vasjelvényt nyertek: Cserhádi O. VIII. o. t., ifj. v. Démy-Gerő S. VII. o. t., Fajszi Á. VIII. o. t., Faragó J. VIII. o. t., Kovács G. VIII. o. t., Ludescher J. VI. o. t. és Szennai I. VIII. o. t.

December 14-én résztvettünk a Kecskeméti A. C. díszturnáján is. Asztalugrást mutattunk be. Precíz munkánkat a közönség sűrű tapsal tálmazta.

A legnagyobb programot azonban a futball szakosztály bonyolította le. Megrendezte a házi bajnokság őszi és tavaszi fordulót, majd pedig a K. I. S. O. K. kerületi bajnokságért folyó mérkőzéseket játszotta le. A házi futball bajnokság végeredménye a következő:

	Játszott:	Nyert:	Döntetlen:	Veszt:	Gólarány:	Pont:
I. a VIII. o. csapata	6	5	1	—	15:5	11
II. a VII. o. „	6	4	—	2	8:8	8
III. az V. o. „	6	2	1	3	13:11	5
IV. a IV. o. „	6	—	—	6	2:14	—

A kerületi futball bajnokságban másodikak lettünk a nagykörösi ref. tanítóképző mögött. Az egyes intézetekkel a következő eredményt értük el:

(Őszi forduló): Kegyesrendi gimnázium—Ceglédi reálgimnázium 3:0 (1:0). Góllövők: Faragó (2), Katona S. VIII. o. t. (1), Kegyesrendi gimnázium—Nagykörösi ref. tanítóképző 2:4 (2:2). Góllövőink: Prácsér (1), Barakonyi (1), Kegyesrendi gimnázium—Kecskeméti ref. kollégium 3:0 (1:0). Góllövők: Barakonyi (2), Sármási (1), (tavaszi forduló): Kegyesrendi gimnázium—Ceglédi reálgimnázium 2:1 (2:0). Góllövőink: Barakonyi és Katona, Kegyesrendi gimnázium—Kecskeméti ref. kollégium 1:0 (0:0). Góllövők: Katona, Kegyesrendi gimnázium—Nagykörösi ref. tanítóképző 1:4 (1:2). Góllövők: Gáspár.

Ezeket a mérkőzéseket nagyszerű küzdelmeket láttunk, és intézetünk régi híréhez méltóan szerepelt. A nagykörösi fiúk is csak fizikai fölényükkel tudtak legyőzni bennünket.

Játszottunk még egy mérkőzést a Kecskeméti Felsőkereskedelmi ellen, melyet 6:0 (5:0) arányban nyertünk meg. Góllövőink: Barakonyi 4, Gáspár 1, Kerényi 1.

Decemberben rendezte meg az asztaltenisz szakosztály is a házi bajnokságot a következő eredménnyel:

Egyéni:	Páros:
bajnok: Gáspár J. VIII. o. t.	bajnokpáros: Gáspár J. VIII. o. t.—Molnár L.
II. Zátanyi Gy. VII. o. t.	VIII. o. t.
III. Molnár L. VIII. o. t.	II. Hammerschmid I. VII. o.—Leskowsky R. VII. o. t.
	III. Balanyi M. VIII. o. t.—Énekes J. VIII. o. t.

Januárban bonyolították le az osztályok közötti kosárlabda csapatbajnokságokat. Csak felső osztályok indulhattak. Szép küzdelem után a VIII. osztály csapata megérdemelten nyerte a bajnokságot a VII. osztály előtt. Részletes eredmény a következő:

	Játszott:	Nyert:	Döntetlen:	Veszt:	Gólarány:	Pont:
I. a VIII. oszt.	3	3	—	—	42:19	6
II. a VII. oszt.	3	2	—	1	76:26	4
III. a VI. oszt.	3	1	—	2	33:65	2
IV. az V. oszt.	3	—	—	3	18:59	—

Márciusban sportkörünk rendezte meg a kecskeméti középiskolai asztaltenisz egyéni, páros és csapat bajnokságát.

Fiaink valósággal letaroltak mindent ezen a versenyen. A csapatbajnokságot veretlenül nyertük a Kecskeméti ref. kollégium és a Kecskeméti Felsőkereskedelmi csapata előtt. A bajnokesapat tagjai: Gáspár J. VIII. o. t., Molnár L. VIII. o. t. és Zátonyi Gy. VII. o. tanulók voltak. Egyéniben bajnok: Gáspár VIII. o. t., III. Zátonyi Gy. VII. o. t. Párosban bajnok: Gáspár J. VIII. o. t.—Molnár L. VIII. o. t.

II. Hammerschmid I. VII. o. t.—Zátonyi Gy. VII. o. t. Gáspár messze kimagaslott a mezőnyből. Ilyen játékkal kerületi bajnokságot is nyerhetett volna.

Márciusban rendeztük meg a házi szertornász bajnokságot alacsony nyújtón, alacsony korláton, alacsony gyűrűn, ugrószekrényen és műszabadgyakorlatban. Az összetett bajnokságban:

- I. Zubek J. III. o. t. 43·2 pont.
- II. Dobos I. III. o. t. 41·8 pont.
- III. Garasi K. IV. o. t. 38·5 pont.

Áprilisban rendeztük meg a házi szertornász bajnokságot a következő szereken: nyújtó, korlát, gyűrű, ló, lóugrás és műszabadgyakorlatban.

Részletes eredmények a következő:

Nyújtó:		Korlát:	
I. Sármási T. VII. o. t. 8·6	pont	I. Sármási T. VII. o. t. 9·4	pont
II. Ludescher J. VI. o. t. 8·5	„	II. Cserháti O. VIII. o. t. 8·6	„
III. Cserháti O. VIII. o. t. 7·6	„	III. Ludescher J. VI. o. t. 8·4	„
Gyűrű:		Ló:	
I. Sármási T. VII. o. t. 8—	pont	I. Cserháti O. VIII. o. t. 8·5	pont
II. Cserháti O. VIII. o. t. 7·6	„	II. Ludescher J. VI. o. t. 8·1	„
III. Ludescher J. VI. o. t. 7—	„	III. Sármási T. VII. o. t. 7·6	„
Műszabadgyakorlat:		Lóugrás:	
I. Cserháti O. VIII. o. t. 9·1	pont	I. Sármási T. VII. o. t. 8·4	pont
II. Sármási T. VII. o. t. 9—	„	II. Ludescher J. VI. o. t. 8·3	„
III. Ludescher J. VI. o. t. 8—	„	III. Cserháti O. VIII. o. t. 7·2	„

Összetett bajnokságban:

- I. Sármási T. VII. o. t. 51— pont
- II. Cserháti O. VIII. o. t. 48·6 „
- III. Ludescher J. VI. o. t. 48·3 „
- IV. Czintula F. V. o. t. 34— „
- V. Kangyal Gy. VI. o. t. 29— „

Májusban rendeztük meg a házi céllövő bajnokságot is a következő eredménnyel:

- Bajnok: Staar O. VIII. o. t. 121 egység.
 II. Faragó J. VIII. o. t. 106 „
 III. Bódog G. VIII. o. t. 103 „

E versenyt követte a K. I. S. O. K. lövő versenye, melyben I. lett Staar O. VIII. o. t. 395 egységgel, II. Faragó J. VIII. o. t. 333 egységgel, III. Fajszi Á. VIII. o. t. 297 egységgel, IV. Csomák J. VII. o. t. 275 egységgel, V. Tóth A. VII. o. t. 273 egységgel, VI. Polereczky G. VI. o. t. 264 egységgel.

Május 20 án d. u. fél 5 órakor jól sikerült évváró tornaünnepélyt rendeztünk intézetünk tornatermében a következő műsorral.

1. Felvonulás. Himnus.	6. Mozgásos torna. (III. o.)
2. Zenés szabadgyakorlatok (IV. o.)	7. Zászlós szabadgyakorlatok (V. o.)
3. Gyakorlatok alacsony korláton
(III.—IV. o.)	8. Magas nyújtó. (Minta csapat).
4. Játékos staféta (I. o.)	9. Játékverseny. (II. o.)
5. Magas korlát (Mintacsapat)	10. Asztalugrás. (Mintacsapat.)
	11. Hiszekegy. Elvonulás.

Június 3-án rendeztük meg a házi atletikai bajnokságokat a K. A. C. pályáján a következő eredménnyel:

100 méteres síkfutás:

- I. Sármási T. VII. o. t. 11·8 mp.
 II. Kovács I. VI. o. 12 mp.
 III. ifj. v. Gyenes F. VII. o. t. 12·1 mp.

200 méteres síkfutás:

- I. Tóth A. VII. o. t. 26·3 mp.
 II. ifj. v. Gyenes F. VII. o. t. 26·3 mp.
 III. Sármási T. VII. o. t. 27 mp.

400 méteres síkfutás:

- I. Acsay V. V. o. t. 58 mp.
 II. Sármási T. VII. o. t. 58·5 mp.
 III. Molnár I. IV. o. t. 61 mp.

800 méteres síkfutás:

- I. Acsay V. V. o. t. 2 p 18·8 mp.
 II. Molnár I. IV. o. t. 2 p 19 mp.
 III. Szelei M. VI. o. t. 2 p 25 mp.

Diszkoszvetés:

- I. Hammerschmid I. VII. o. t. 31·21 m.
 II. Sármási T. VII. o. t. 29·48 m.
 III. Kovács I. VI. o. t. 27·81 m.

Súlydobás:

- I. Czintula F. V. o. t. 9·65 m.
 II. Sármási T. VII. o. t. 9·25 m.
 III. Hammerschmid I. VII. o. t. 9·20 m.

Magasugrás:

- I. ifj. v. Gyenes F. VII. o. t. 155 cm.
 II. Krosits L. VII. o. t. 152·5 cm.
 III. Hammerschmid I. VII. o. t. 150 cm.

Távolugrás:

- I. Sármási T. VII. o. t. 5·39 m.
 II. Kovács I. VI. o. t. 5·33 m.
 III. Hammerschmid I. VII. o. t. 5 m.

Háromasugrás:

- I. ifj. v. Gyenes F. VII. o. t. 11'33 m.
- II. Hamerschmid I. VII. o. t. 11'22 m.
- III. Molnár I. V. o. t. 10'85 m.

4×100 méteres staféta:

- I. a VII. o. csapata 54 mp.
(ifj. v. Gyenes, Hammerschmid, Tóth,
Sármási)
- II. az V. o. csapata 57 mp.
(Molnár, Bende J., Tóth, Acsay).

Június 5 én rendezte meg a vívó szakosztály a házi törvívó bajnokságot a következő eredménnyel:

I. Salamon I. VI. o. t. 7 győzelem, II. Jankovich F. VI. o. t. 6 győzelem, 1 vereség, III. Lehóczky Á. VI. o. t. 4 győzelem, 3 vereség, IV. ifj. v. Démy-Gerő S. VII. o. t. 4 győzelem, 3 vereség, V. Csák I. VI. o. t. 3 győzelem, 4 vereség, VI. Benkő I. VII. o. t. 3 győzelem, 4 vereség.

Az elért eredményekből láthatjuk, hogy fiaink milyen tevékeny munkát fejtettek ki a testnevelés terén. Tanulóink tisztában vannak azzal, hogy csak erős lélekkel és ép, edzett testtel állhatják meg helyüket az életben.

Barthalos Kálmán

V. o. t.

Megilletődött lélekkel jelentjük, hogy kismadi Barthalos Kálmán intézetünk V. oszt. tanulója rövid és súlyos szenvedés után 1935. szept. 24 én tifuszban elhunyt.

Vörösmarty szép sorai jutnak eszünkbe, midőn kedves tanítványunk, Barthalos Kálmán, korai haláláról megemlékezünk: „Végsőt mosolyga orcád, s a halál leszedte róla szép rózsáidat.“ Csendben, halkán távoztál el közülünk, s míg osztálytársaid, cserkészpajtásaid hangos szóval örültek az iskolai és cserkészélet apró vidámságainak, azalatt te megvívta az utolsó harcot, s álltél az élet és az örökkévalóság határát. „Nemcsak magad menél, elvitted a szülők vidámságát, elvitted a legszebb remények gazdag bimbaját.“ Üresen maradt egy hely az osztályban, az őrsben s a mi szívünkben is. A földhöz minket baj s öröm kötöz, de te már ott tisztelegsz az Úr trónusa előtt. És mikor mi a szeretet és megemlékezés virágát hintjük el sírodon, lebegj te őrző angyalként fölöttünk. Nyugodj békében!

Temetésén szept. 26-án résztvett az intézet egész ifjúsága. Osztálytársainak és cserkészbarátainak búcsúszavai után kísértük nyugvó helyére. Lelki üdvéért az engesztelő szt. mise áldozatot szept. 26-án mutattuk be az ifjúság részvételével.

X. A tanulók érdemsorozata.

A) A rendes tantárgyakból.

Rövidítések: g. kat. = görög katolikus; ref. = református; ág. h. ev. = ágostai hitvallású evangélikus; unif. = unitárius; izr. = izraelita; k. n. = konviktusi növendék; ism. = ismétlő; ö. d. = ösztöndíjas; fm. = felmentve; e. m. = egészmentes; f. m. = félmentes; n. m. = negyedmentes; p = példás; j = jó; sz = szabályszerű.

Első A) osztály.

Osztályfőnök: **Ongrádi József dr.**

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel								Tandijmentesség		
		Vallásán	Maganyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Memnyiség	Rajz	Szépírás		Ének	Testgyakorlás
Ackermann László.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Barakonyi Tamás	p	1	2	3	2	1	3	3	1	2	3	
Bánhegyi Aladár	p	1	2	3	1	1	2	1	1	1	1	
Bence Gusztáv	j	1	3	3	1	2	3	2	1	1	1	
5 Braunitzer Ferenc	p	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	f. m.
Bus István	j	3	3	4	3	3	4	3	3	2	1	
Deák Pál	j	1	3	3	2	3	3	3	3	3	2	
Erschen Nándor	j	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	
Fispán János izr.	p	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	
10 Fullér Géza	j	2	3	3	3	2	3	2	1	2	1	
Greskovics Endre	j	3	3	3	3	3	3	4	1	1	3	
Gyarmathy Endre	p	1	2	3	2	2	2	2	2	1	3	
Ignits György k. n.	p	1	1	1	1	1	2	3	1	1	2	
Irányi Béla ág. h. ev.	p	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	
15 Katona Károly	j	2	3	3	3	2	3	2	3	3	1	
Konc Lajos	p	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	
Kovács Józ ef k. n.	p	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	f. m.
Maár Győző k. n.	p	1	1	2	2	2	3	3	2	1	3	
Máté László	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
20 Miklósy György k. n.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Molnár Imre	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
S. Nagy István	j	3	3	4	3	3	4	4	3	3	1	
Nád Zoltán	p	1	1	2	1	1	1	2	1	2	2	
Nóta István	p	1	2	3	2	1	2	1	1	1	1	
25 Potoczky Antal	j	2	3	4	4	3	3	3	3	2	1	
Schira László	p	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	
Simon Balázs	j	2	1	2	2	1	3	2	1	1	1	
Iv. Szabó Ottó	j	1	3	4	4	2	3	2	3	2	2	
Sziklai Tibor izr.	p	1	1	2	1	2	1	3	1	1	2	
30 Viola László k. n.	p	2	1	2	2	2	3	3	1	1	2	

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel								Tandijmentesség		
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Német nyelv	Mennyiségtan	Rajz	Szépirás		Ének	Testgyakorlás
Viola Valér k. n.	p	2	1	2	2	1	2	2	1	1	2	f. m.
Weinhardt Mihály k. n.	p	1	1	2	1	1	2	2	1	2	1	
Zelky Kázmér k. n.	p	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	
<i>Magántanuló:</i>												
Neumann Ede		1	3	3	1	1	3	2				
<i>Kimaradtak:</i> Ballun Zoltán, Bózsik Béla, Nemes Kovács Áttila.												
Összesen: 37.												

Első B) osztály.

Osztályfőnök: Szigetváry Ernő.

A tanuló neve	Maga viselet	Előmenetel									Tandijmentesség	
		Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Mennyiség tan	Rajz	Szépíráás	Ének		Testgyakorlás
Adorján Imre	p	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	f. m.
Bakos Elek	p	1	3	3	3	3	3	3	2	1	2	1
Bertók Pál	p	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Cserna Miklós	p	1	2	3	2	2	3	2	1	1	1	1
5 Dekány Vilmos	p	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	e. m.
Dömötör Pál izr.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Galánthai Fekete Zoltán	j	1	2	3	2	2	1	2	2	1	2	
Forgács György	j	1	2	3	2	2	2	2	2	1	1	
Gál Ferenc	p	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	
10 Hajnal Szilveszter	j	1	4	4	3	3	4	3	3	4	2	
Horváth László	j	1	3	3	3	2	2	2	2	3	3	
Hunyadi László	p	1	2	3	3	2	2	2	1	1	1	
Iván Antal	p	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	
Janthó István	j	1	2	2	3	2	2	2	3	2	3	
15 Keskeny Béla	j	2	3	3	1	2	2	2	2	1	2	
Kéri József	p	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	f. m.
Konez István	p	1	2	3	2	2	2	2	2	3	1	f. m.
Körmöczi Béla	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Kurucz János	j	1	3	4	3	3	3	3	3	2	2	
20 Laczkó Dénes	p	1	2	2	1	1	2	2	1	2	1	
Lehóczky Zoltán	p	1	2	3	1	1	2	2	2	1	1	
Makovinszky Károly	p	1	3	3	2	2	3	2	2	2	1	
Mészáros Zoltán	p	1	3	3	3	2	3	1	3	1	1	
Misius István	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	e. m.
25 Nagy Elemér	p	1	3	3	2	2	3	3	2	2	1	
Sápi László	j	1	4	4	3	2	4	3	2	3	3	
Szabó Gergely	j	1	3	3	3	2	3	2	3	2	1	
Szemerédi István	p	1	3	3	3	2	2	3	3	1	2	
Tassy Elek	p	1	1	2	3	1	2	2	1	1	1	f. m.
30 Tokaji Sándor	p	1	3	3	3	3	3	2	3	1	1	fm
Vörös Béla	p	1	2	3	2	1	2	2	2	1	2	

Kimaradtak: Malomsoki István, Nagy István, Romancsik Imre.

Összesen: 34.

Második A) osztály.

Osztályfőnök: Jeney János dr.

A tanuló neve	Előmenetel										Tandíjmentesség	
	Magaviselet	Vallásstan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Ének		Testgyakorlás
Ambrús Mihály	p	1	2	3	3	2	2	2	2	2	2	f.m.
Ábrahám Béla	p	1	2	3	3	2	2	2	2	2	2	f.m.
Bacsóvölgyi Árpád	p	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	f.m.
Bagi Lajos	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f.m.
5 Baksa János	p	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3	f.m.
Berki József	j	1	2	2	2	2	2	2	3	1	3	f.m.
Borsai Elek k. n.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	f.m.
Eszéki Tibor k. n.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f.m.
Fekete Gábor unil.	p	1	3	3	3	3	2	2	3	2	2	f.m.
10 Feldmeier Tamás izr.	p	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	f.m.
Fikó Béla	j	2	2	3	3	1	2	3	3	1	3	f.m.
Fispán Pál izr.	j	2	3	3	2	3	1	2	3	2	3	f.m.
Greskovics Zoltán	p	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	f.m.
Kakuja Zoltán	j	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f.m.
15 Kalocsai István	p	1	3	2	3	3	2	3	3	2	2	f.m.
Kocsák Dezső	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f.m.
Máriaföldy Miklós k. n.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f.m.
Német Sándor	j	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f.m.
Palotás József	p	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	f.m.
20 Pál Gaszton	j	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	f.m.
Puliusz Cézár	p	1	2	3	2	3	2	3	2	2	2	f.m.
Sebestyén Ferenc	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	e. m.
Szabari Miklós k. n.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f.m.
Iványosi Szabó Imre	p	1	3	3	3	3	2	3	2	2	2	f.m.
25 Szőke János	p	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	f.m.
Terescsényi Endre	j	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	f.m.
Tóth Péli Kálmán	p	1	2	2	2	3	2	3	1	1	1	f.m.
Varga Béla	p	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	f.m.
Verbőczy István	j	1	3	4	4	3	3	4	2	2	2	f.m.
30 Vincze Géza	p	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	f.m.
Visy István k. n.	p	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1	f.m.
Weil Miklós k. n.	j	2	2	2	1	1	1	1	2	1	2	f.m.
Winkler Béla	j	1	2	2	1	2	1	2	2	2	1	f.m.
<i>Magántanuló:</i>												
Berente István		1	1	1	1	1	1	1	2			
<i>Kimaradtak: Dubeecz Sándor, Kósa János.</i>												
Összesen: 36.												

Második B) osztály.

Osztályfőnök : Szalay József.

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel								Testgyakorlás	Tandíjmentesség	
		Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiség tan	Rajz			Ének
Abel Kornél	p	1	2	3	3	3	1	3	3	3	1	
Balázs György izr.	pp	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	
Bánhegyi Árpád	pp	1	3	3	2	3	1	3	1	1	f.m.	
Bande Tibor	pp	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
5 Bimbó János	j	1	2	2	1	2	1	2	3	2	2	
Böndör József	j	1	3	4	3	3	2	3	2	3	2	
Deák Ferenc	j	1	3	3	2	3	2	3	3	3	2	
Dollák Zoltán	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	e.m.
Erdélyi Sándor	j	2	2	3	3	3	2	2	3	2	2	
10 Farkas János	pp	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	
Fekete Béla	pp	1	1	3	2	2	1	2	1	1	f.m.	
Forgács Sándor	pp	1	2	3	3	2	1	2	2	2	1	
Góbor Ferenc	j	3	3	4	3	3	3	3	3	3	1	
Horváczy István	p	1	2	3	2	1	1	2	2	2	1	
15 Horváth István	j	1	3	3	3	2	3	3	3	3	1	
Jancsik József	j	1	3	4	3	3	1	3	3	3	3	
Kerekes Tibor	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Kocsák Béla ism.	j	1	3	3	3	3	3	3	1	3	3	
Konkoly Béla	pp	2	2	3	3	3	2	3	2	2	3	
20 Kovács Ferenc	pp	2	2	3	3	2	2	3	2	2	2	
Madary László	j	1	2	3	3	2	2	3	2	2	2	
Megáll József	p	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	
Németh Zoltán	pp	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	
Nyúl József	p	1	2	3	2	2	1	3	2	1	2	
25 Pap Gergely g. kat.	p	1	1	3	1	2	1	2	2	1	1	
Petz János	p	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	
Poós László	p	1	2	3	2	2	1	3	1	1	1	f.m.
Ipacs Szabó Gábor	pp	1	1	3	2	1	1	2	1	1	1	
Szabó Lajos	pp	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	
30 Szeghy Ferenc	j	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	
Takács Albert	pp	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	f.m.
Timár Bertalan	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Zsikla József	j	1	1	2	2	2	1	2	3	2	3	

Kimaradt: Steiner Róbert izr.

Összesen: 34.

Harmadik osztály.

Osztályfőnök: Oláh Imre.

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Tandijmentesség	
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás		
Adorján László izr.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	
Bajtay Imre	p	1	2	3	3	2	2	3	3	3	3	1	
Baracska István	p	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	f. m.
Barth Jenő	p	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	
5 Beck Aladár ism.	j	1	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	
Bokányi Nándor	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Bugyi János	p	1	2	2	2	1	2	2	3	2	2	2	
Czikmantory Albert	p	1	2	3	3	2	2	2	3	3	3	3	
Csernay István	j	1	3	3	4	3	3	3	3	2	2	2	
10 Csorba Gyula	p	1	2	3	2	2	2	2	3	3	2	2	
Dobos István	p	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Donkó Tibor	j	1	2	3	2	1	1	2	2	2	2	2	
Felföldi Kálmán	j	1	3	4	3	3	2	3	3	3	3	3	
Fodor Tivadar k. n.	p	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1	
15 Gábris Elek	p	1	2	3	2	2	2	2	2	3	2	2	
Grácia János	j	1	3	4	3	3	3	3	3	2	3	3	
Greskovics Ferenc ism.	p	1	3	3	3	3	3	2	2	3	1	1	f. m.
Héjja Péter	p	1	2	2	1	1	1	1	2	2	1	2	
Horváth Ervin	j	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1	
20 Jancsik István	j	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	
Kindlovics József	sz	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	
Kósa József	j	2	3	4	3	2	3	3	3	3	1	1	
Kovács Ferenc	j	1	3	3	3	3	2	1	2	2	1	1	
Lőrincz Imre	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f _m	e. m.	
25 Majoros Béla	p	1	2	3	2	1	1	1	2	2	2	2	
B. Nagy Kálmán	j	1	3	3	3	3	2	2	3	3	3	1	
Palotás Ferenc	j	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3	1	
Pintér Endre	j	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	
Piszmán József	j	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	
30 Piszmán László	p	2	3	3	3	3	2	3	3	1	2	2	
Pulai István	p	2	3	3	3	2	2	3	3	3	1	1	
Rapcsányi László	p	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	
Rózsa Sándor	j	1	3	3	2	2	3	2	3	1	2	2	
Schönberger István izr.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	
35 Selmecl László	p	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Szabó János	p	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	
Szabó József	p	1	2	3	1	2	2	2	3	2	2	2	
Iványosi Szabó Tibor	j	1	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	
Szaloki József	j	1	3	3	3	1	2	2	3	3	1	1	

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Tandíjmentesség	
		Vallásian	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségstan	Rajz	Testgyakorlás		
40 Szarvas András	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Szebenyi Gyula	p	1	1	3	2	1	1	1	2	2	1	1	f. m.
Sztraka Pál	p	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f. m.
Venczel Sándor	p	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	f. m.
Zelleny Endre	p	1	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	
45 Zubek János	p	1	3	3	2	3	2	3	3	2	1	1	

Kimaradtak: Izsák Gyula, Rapcsányi István. **Összesen: 47.**

Negyedik osztály.

Osztályfőnök: Szűcs Lajos dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Tandijmentesség	
		Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Matematika	Rajz	Gyorsírás		Testgyakorlás
Aba Kornél ism.	p	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	
Adai Ferenc	p	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2	
Balkó István k. n.	p	1	2	3	2	2	2	2	3	3	2	2	
Beke András	j	3	2	3	3	2	3	2	3	3	2	2	
5 Benkő Géza	p	1	2	3	2	2	2	2	3	3	2	3	
Csák Elemér	j	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	
Csorba Ferenc	p	2	2	2	3	2	3	3	3	1	3	2	
Csorba Sándor	j	2	2	2	3	1	2	2	2	3	2	fm	
Czabol János	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	e. m.
10 Domokos Mihály	p	1	3	3	2	2	1	2	3	2	1	2	
Dömötör István	j	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	
Farkas István Ferenc	p	1	1	2	3	1	1	2	2	2	1	2	
Farkas István Imre	p	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2	
Farkas János	p	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	
15 Fodor Endre	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Garasi Károly	j	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	
Gábos Zoltán	sz	3	3	4	4	3	3	4	3	3	3	2	
Gorják József	p	1	2	3	3	1	2	2	3	3	3	3	
Hajnal Mihály	p	2	3	3	3	2	3	2	3	1	3	1	
20 Hatvani László	j	2	3	2	2	1	2	2	2	1	2	1	
Hribál Károly	p	2	2	2	2	1	2	2	3	2	2	1	
Igács László	j	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	
Iván Ferenc	j	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	
Jánosfi István	p	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2	fm	
25 Joó Ferenc	p	1	2	2	3	2	2	2	3	1	1	3	
Kárpáti Jenő	p	3	3	3	3	2	2	1	3	3	2	2	
Kovács István	p	2	3	3	3	2	3	3	3	1	2	1	
Kovács László	p	1	3	2	2	2	1	2	2	2	1	2	
Kovács Pál	p	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	
30 Krammer Győző	p	1	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	
Lajos Ferenc	j	3	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2	
Legeza István r. kat.	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Lengyel Zoltán	p	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	f. m.
Lojkovics Ferenc	j	2	3	2	3	1	3	3	2	3	2	3	
35 Mattyasovszki Ferenc	p	1	3	3	3	2	2	2	3	2	2	2	
Molnár István	p	1	2	2	1	1	2	1	2	1	2	1	
Nagy Ferenc k. n.	p	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	
Nyúl Tóth Károly	p	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	
Rácz István	p	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Tandjimentesség	
		Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettud.	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsírás		Testgyakorlás
40 Stöber Lajos	p	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1	f. m.
Szabó Gábor	p	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	f. m.
Szabó László	p	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	f. m.
Szelei Béla	p	1	2	2	3	2	2	2	1	2	2	1	
Szöke János	p	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	fm	
45 Tamásy Sándor	p	1	2	3	2	1	3	2	3	2	2	1	
Tapasztó János	p	1	2	2	2	1	1	1	2	1	2	2	
Tóth Balázs	p	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	1	
I. Tóth Gyula ism.	p	2	1	3	3	2	1	3	3	2	1	1	
Sahin Tóth Tibor	p	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	fm	
50 Végvári Ferenc	p	1	3	3	2	2	2	3	3	3	2	2	
Zsigmond Antal	p	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	

Összesen: 51.

Ötödik osztály.

Osztályfőnök: Nyers Lajos dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Rendkívüli rajz	Tandíjmentesség		
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természtrajz	Mennyiségtan	Gyorsírás			Testgyakorlás	
Acsay Vilmos	j	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2	1	2	
Asztalos József	p	2	3	3	3		2	2	3	3	2	2	2	1	f. m.
Balanyi László	p	1	2	2	2			2	2	1	1	1	2		
Barakonyi Béla	j	2	3	3		3	3	3	3	2	4	3	1		
5 Bánhidi Gyula	j	2	3	3	3								2		
Bende Ervin	p	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.		f. m.
Bende János	p	1	2	2		2	2	2	1	1	1	1	1		
Bodócs József	j	1	3	4		3	4	3	2	2	2	2	2		
Börönte István	p	1	2	2	1		1	2	1	2	1	2	2		
10 Buzás János	p	1	3	3		3	3	3	2	3	3	3	3		
Chlovini Károly	p	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Czintula Ferenc	j	2	3	2		2	3	2	2	2	1	1	1		
Dombi János	p	3	3	3		3	3	3	3	3	3	3	2	1	
Dósay Károly	p	1	3	3	2		3	3	2	2	1	2	2		
15 Farkas Róbert	p	1	1	1		1	1	1	1	1	2	1	1	1	
Feimer György	p	1	2	2		2	1	1	2	2	2	1	1	1	
G. Fekete Tibor	j	1	3	3		3	3	2	1	3	3	2	2		
Füzi Fábán	j	2	3	4		3	3	3	2	3	3	2	2		
Götz Imre	j	2	3	3		3	3	3	3	3	3	3	3		
20 Györy Endre	j	3	3	3		3	3	3	3	2	2	2	2		
Hegedűs Ferenc	p	1	1	2		2	2	1	1	2	1	f. m.			
Horváth Ferenc	j	1	3	3		3	3	2	2	2	2	3	3		
Karácsonyi István	p	1	3	3		2	3	2	2	2	2	2	3		
Kürtösi Endre	j	2	3	3		2	3	2	1	2	2	2	2	1	
25 Lázár Ákos	p	1	2	2	1		2	1	1	1	1	1	1		
Leskowsky Zoltán	j	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	f. m.
Major József	j	1	2	2	3		3	2	2	3	3	2	1		
Mészáros Jenő	p	2	3	2		2	3	3	1	1	1	2	1		
Miskolczi János k. n.	j	3	4	4	4		4	3	3	3	3	3	2		
30 Molnár István	j	2	2	3		3	3	2	2	2	3	2	1		
Mubi Elemér	j	3	4	4		3	4	3	3	3	3	2			
Müller Jenő	j	1	3	3		3	3	3	2	2	2	3			
Nyirádi Imre	j	3	4	4		3	4	3	2	2	2	2	3		
Pergner Béla	p	1	2	2		1	2	1	1	1	1	1	1		
35 Prácsér László	j	3	3	3		3	3	3	2	3	3	1			
Rigó János k. n.	p	1	1	1		1	2	1	1	1	1	1	1		
Szabó János	p	1	2	2		1	2	2	1	1	1	1	1		f. m.
Szabó Mihály	p	2	2	2		1	2	2	2	1	1	1	1		
Szentirmay György k. n.	j	2	3	4		3	3	3	3	3	3	3	3		
40 Szmarcs Béla	p	1	3	3		2	3	3		2	2	3			

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Rendkívüli rajz	Tandíjmentesség		
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Meenyiségtan	Gyorsírás			Testgyakorlás	
Szölgyéni János	j.	1	3	3		2	3	3	2	2	3	3	2		
Tóth Géza	j.	2	2	3		3	3	2	2	3	3	2	2	1	
Tóth László	j.	2	4	1	1		2	3	2	3	4	2	1		
Vértesi Ervin	j.	1	3	3		3	3	2	2	2	2	2	2		
45 Vörös István	p.	2	1	2		1	2	2	1	2	2	1	1	1	f. m.
Zuna Edgár ism. k. n.	p.	1	3	3		2	3	3	3	3	3	2	3		

Kimaradtak: Kerekes József, Platter János, Szabó Ferenc.

Meghalt: Barthalos Kálmán.

Összesen: 50.

Hatodik osztály.

Osztályfőnök : Vincze László.

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Rendkívüli rajz	Tandjimentesség	
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Testgyakorlás			
Bellus Alfréd ism.	j.	3	3	3	3			3	3	2	1	2		
Berkes Endre	j.	1	3	3	3		2	3	3	2	3	3	1	
Bernhardt Elemér	p.	1	2	3	3		2	3	3	2	2	3	3	
Csák Ivor	j.	1	3	2				3	3	1	1	2	3	
5 Farkas Géza	p.	1	1	1	2			2	2	1	1	2	1	1
Flóznik Ervin	j.	1	3	3			3	3	2	1	3	2		
Jankovich Ferenc	j.	1	1	2			2	1	3	1	1	2		
Kangyal György	p.	1	1	1	1			1	1	1	1	1	1	f. m.
Karl János g. kat.	p.	1	1	1			1	1	1	1	1	1	1	f. m.
10 Király Gyula	p.	2	2	3			2	3	3	1	2	fm		
Kovács István	p.	1	2	3	3			3	3	1	1	2	1	
Kovács János	p.	1	3	2	2			2	2	1	2	2		
Kósa László.	p.	1	1	1	1			2	1	1	1	2	1	
Kun Gergely	i.	3	3	3			3	3	3	2	4	3		
15 Lehóczky Árpád	p.	1	2	2			1	1	1	2	2	2		
Ludescher János	p.	2	2	3			3	2	2	1	2	1		
Magyar János	j.	1	2	2	2			2	1	1	3	2	1	
Major Sándor	p.	1	2	3	2			3	3	1	2	3	1	
Makra László	p.	1	2	3			2	3	1	2	1	2		
20 Polereczky Gábor k. n.	j.	1	2	3			2	2	1	1	3	2		
Polyák Sándor	p.	1	1	1			1	1	2	1	2	1		
Probáld Béla k. n.	p.	2	2	3			3	3	2	2	3	1		
Róna Győző	j.	2	3	3	3			3	2	1	2	2		
Rózsa Béla	j.	1	2	3			3	3	3	2	2	2		
25 Salamon István ref.	j.	1	3	3			2	2	2	2	3	2		
Siposs László	j.	1	3	2			2	3	3	2	3	1		
Szabó Ferenc	p.	2	3	3	2			2	1	2	2	1	1	
Szabó Pál	p.	1	1	2	1			1	1	1	1	1	1	f. m.
Szabó Zoltán	p.	1	2	3			3	3	3	2	3	1		
30 Szelei Mihály	j.	3	3	3			3	3	2	2	3	1		
Szeveréni Kálmán	p.	1	1	2	1			2	1	1	1	1		f. m.
Vágó László	p.	1	2	2			3	2	3	2	3	fm		
Vértesi József	p.	1	2	2	2			1	1	1	1	2	1	f. m.

Összesen: 33.

Hetedik osztály.

Osztályfőnök : Nyári István.

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel											Rendkívüli rajz	Tandijmentesség		
		Vallásian	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Égészségtan			Testgyakorlás	
Benkő István ism.	j	1	3	3		3	3	3	3	3	3	3	2	1		
Berauer Béla k. n.	p	1	1	1	1		2	1	1	1	1	1	1	1		
Csomák József	p	2	3	3		3	3	3	2	3	3	2	2	1		
Czeglédi Mihály	j	1	2	4		3	3	3	3	2	3	2	2	2		
5 Czinege András	p	1	1	2		1	2	3	3	2	2	2	1	1		
Danis Mihály	j	1	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2	2	1	
Deák Lajos	p	1	1	1	2		1	1	1	1	2	2	1	2		
ifj. v. Dómy Gerő S. ág. h. ev.	p	1	1	2		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Dubois Dezső ág. h. ev. ism.	j	3	2	2		3	3	3	2	2	3	2	2	2		
10 Farkas Ferenc	p	1	2	3	2		3	3	2	2	3	3	2	2		
Fodor Pál	j	1	2	3		3	3	2	2	1	1	1	1	1		
Forgács Tivadar	p	1	2	3		3	3	3	2	1	2	1	2	2		
Gömöri István	j	1	2	3		3	3	2	3	3	3	2	1	1		
ifj. v. Gyenes Ferenc k. n.	p	1	1	2		2	2	2	2	2	2	2	1	1		
15 Halasi Pál	p	1	2	3	3		3	3	3	3	3	3	2	2		
Hammerschmid Iván	p	1	1	2	2		1	1	1	2	3	1	1	1		
Kastóczy József	p	1	1	2	2		2	2	1	2	3	2	2	2		
Keló József	j	1	1	2	2		2	1	2	1	2	1	1	1		
Korb Béla	j	1	3	3		3	3	3	2	3	3	2	2	2		
20 Krosits László	p	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Leskowsky Róbert	j	2	2	2	2		1	2	1	2	1	2	2	2		
Müller László	p	1	1	3	2		3	1	1	3	3	1	1	1		
Oláh János	p	1	1	3	3		3	1	1	2	2	1	fm	fm		
Pergner Endre	j	1	2	3		1	3	2	2	3	3	2	fm	fm		
25 ifj. v. Ronkay Géza ism.	j	2	2	3		3	3	2	2	2	3	2	1	1		
Sármási Tibor g. kat.	j	1	2	3		3	3	3	2	3	3	2	1	1		
Terjék József	p	2	1	3		2	2	2	3	2	3	2	1	1		
Tóth András ism. k. n.	j	1	2	2		2	2	1	1	2	2	1	1	1		
Tóth Béla	p	1	1	3		1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	
30 Vajda József	p	1	2	3		3	3	2	2	3	3	2	2	2		
Vándor László	j	1	2	4		3	3	3	2	3	3	2	3	3	1	
Zátonyi György	p	1	1	2	1		2	1	1	1	2	1	1	1		

* Olasz nyelvből.

Összesen . 32.

Nyolcadik osztály.

Osztályfőnök: Erczbrucker Aladár.

A tanuló neve	Magaviselet	Előmenetel										Rendkívüli rajz	Tandíjmentesség		
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségian	Filozófia			Egészségtan	Testgyakorlás
Balanyi Mihály	j	1	1	2	3		2	2	1	2	1	1	2		
Bódog Géza	j	1	3	3		3	3	3	2	3	3	2	1	f. m.	
Chiovini Béla	p	1	2	2		2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Cserháti Oszkár	p	1	1	1		1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
5 Énekes János	j	1	1	1		2	2	1	1	2	1	1	2		e. m.
Fajszy Árpád	j	1	1	1	2		2	2	2	1	1	2	1	1	f. m.
Faragó Jenő	p	2	2	2		3	3	3	3	2	3	3	1	1	
Gáspár József	j	1	2	2		3	3	3	3	2	2	2	2	1	
Götz László	j	2	1	2	3		3	2	2	3	2	2	2	3	
10 Győry László	j	1	1	2	3		3	3	2	2	3	3	2	2	
Hegedüs Mihály	p	1	1	1	2		2	1	1	1	2	1	f. m.		
Katona Sándor	j	1	1	2		3	3	3	3	3	3	2	1	1	
Kerényi Endre	p	1	1	2		2	3	2	2	2	3	1	1	1	
Kis József	p	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1
15 Kovács Gergely	p	1	1	2		2	2	2	1	1	2	1	1	1	f. m.
Molnár Gusztáv	j	1	1	1	3		2	1	1	2	2	1	2		
Molnár László	p	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schütz Adám	j	2	1	2		2	2	2	2	2	2	2	1	f. m.	
Staár Ottó	p	2	2	3		3	3	3	3	3	3	2	1	1	
20 Steiger Ödön	p	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. m.
Stöber Ernő	j	1	2	2		2	2	2	1	2	2	1	2		f. m.
Iv. Szabó Ferenc	j	1	1	2		2	2	2	2	1	1	2	2	1	f
Szabó János	j	1	1	2		2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Szennai István	p	2	2	3	3		3	3	2	2	3	2	1		
25 Tasi Gergely	j	1	1	2	3		3	2	2	3	3	2	2		
Till Károly	p	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	
Üveges Zoltán	j	2	2	3		3	3	2	3	3	3	1	3		

Összesen: 27.

B) A rendkívüli tárgyakból.

1. Műének.

Tanár: *Ongrádi József dr.*

<i>I. A) osztály.</i>		Poós László	1
		Szabó Lajos	1
Barakonyi Tamás	1	<i>III. osztály.</i>	
Bánhegyi Aladár	1	Csernay István	1
Deák Pál	1	35 Donkó Tibor	1
Erschen Nándor	1	Felföldi Kálmán	1
5 Fullér Géza	1	Fodor Tivadár	1
Konc Lajos	1	Grácia János	1
Kovács József	1	Kovács Ferenc	1
Maár Győző	1	40 Rózsa Sándor	1
Molnár Imre	1	Szabó János	1
10 Miklósy György	1	Szabó József	1
Nóta István	1		
Viola László	1	<i>IV. osztály.</i>	
<i>I. B) osztály.</i>		Beke András	1
Adorján Imre	1	Hribál Károly	1
Hunyadi László	1	45 Iván Ferenc	1
15 Iván Antal	1	Joó Ferenc	1
Szabó Gergely	1	Nagy Ferenc	1
Tassy Elek	1	Nyúl Tóth Károly	1
<i>II. A) osztály.</i>		<i>V. osztály.</i>	
Ambrús Mihály	1	Acsay Vilmos	1
Bacsóvölgyi Árpád	1	50 Barakonyi Béla	1
20 Borsai Elek	1	Bende János	1
Eszéki Tibor	1	Chiovini Károly	1
Máriaföldy Miklós	1	Czintula Ferenc	1
Sebestyén Ferenc	1	Füzi Fábrián	1
Szabari Miklós	1	55 Karácsonyi István	1
25 Visy József	1	Kürtösi Endre	1
Weil Miklós	1	Major József	1
<i>II. B) osztály.</i>		Molnár István	1
Bende Tibor	1	Nyirádi Imre	1
Horváth István	1	60 Platter János	1
Kocsák Béla	1	Prácsér László	1
30 Németh Zoltán	1	Rigó János	1
Nyúl József	1	Szentirmay György	1
		Tóth Géza	1
		65 Vörös István	1

<i>VI. osztály.</i>		Csomák József	1
Berkes Endre	1	80 Deák Lajos	1
Flóznik Ervin	1	Farkas Ferenc	1
Jankovich Ferenc	1	Forgács Tivadar	1
Király Gyula	1	Halasi Pál	1
70 Kovács János	1	Hammerschmid Iván	1
Kun Gergely	1	85 Kelő József	1
Ludescher János	1	Müller László	1
Probáld Béla	1	Perger Endre	1
Róna Győző	1	<i>VIII. osztály.</i>	
75 Szabó Zoltán	1	Bódog Géza	1
Szelei Mihály	1	Énekes János	1
Szeveréni Kálmán	1	90 Kerényi Endre	1
<i>VII. osztály.</i>		Kovács Gergely	1
Berauer Béla	1	Szennai István	1

2. Zene.

Tanár: *Tihanyi Tibor dr.*

<i>II. A) osztály.</i>		<i>VI. osztály.</i>	
Iv. Szabó Imre hegedű	1	Berkes Endre fuvola, piccolo	1
<i>III. osztály.</i>		20 Flóznik Ervin trombita	1
Adorján László klarinét	1	Jankovich Ferenc nagydob	1
Boksányi Nándor hegedű	1	Kun Gergely trombita	1
Csorba Gyula hegedű	1	Ludescher János basszusszárnykürt	1
5 Szabó József hegedű	1	Siposs László trombita	1
<i>IV. osztály.</i>		25 Szelei Mihály trombita	1
Csorba Sándor hegedű, brácsa	1	<i>VII. osztály.</i>	
Stöber Lajos fuvola	1	Deák Lajos esellő, brácsa	1
Zsigmond Antal hegedű	1	Forgács Tivadar fuvola, piccolo	1
<i>V. osztály.</i>		Halasi Pál vadászkürt	1
Barakonyi Béla klarinét	1	Hammerschmid Iván hegedű, trombone	1
10 Bánhidi Gyula esellő	1	30 Krosits László hegedű	1
Bende Ervin hegedű	1	Leskowsky Róbert hegedű	1
Bende János hegedű, basszus- trombita	1	Müller László kisdob	1
G. Fekete Tibor hegedű	1	Sármási Tibor klarinét	1
Leskowsky Zoltán hegedű	1	Vándor László kisdob	1
15 Muhi Elemér hegedű	1	<i>VIII. osztály.</i>	
Prácsér László hegedű, helikon	1	35 Faragó Jenő eufonium	1
Rigó János hegedű	1	Gáspár József trombita	1
Szentirmay György nagybögő, trombita	1	Kerényi Endre trombone	1
		Kovács Gergely trombone, helikon	1
		Molnár Gusztáv cintányér	1
		40 Zs. Szabó János vadászkürt	1
		Szennai István trombita	1

3. Német társalgás.

Tanár: *Duscher Nándor.*

K e z d ő k.

<i>I. A) osztály.</i>		<i>II. A) osztály.</i>	
Ackermann László	1	Bacsóvölgyi Árpád	1
Erschen Nándor	2	Kakuja Zoltán	2
Fispán János	1	Máriafüldy Miklós	1
Ignits György	2	Palotás József	1
5 Kovács József	2	15 Pál Gaszton	1
Máté László	1	Szabari Miklós	1
Miklósy György	1		
<i>I. B) osztály.</i>		<i>II. B) osztály.</i>	
Cserna Miklós	2	Bimbó János	1
Hunyadi László	1	Deák Ferenc	1
10 Tassy Elek	1	Horváth István	2
		20 Poós László	1

H a l a d ó k.

<i>II. A) osztály.</i>			
Bagi Lajos	1	10 Majoros Béla	1
Feldmeier Tamás	1	Zellény Endre	2
Kocsák Dezső	1	Zubek János	2
<i>II. B) osztály.</i>		<i>IV. osztály.</i>	
Németh Zoltán	1	Balkó István	1
5 Pap Gergely	1	Farkas István Imre	1
		Hatvani László	1
		15 Kovács László	1
		Kovács Pál	1
		Tamáty Sándor	1
		Tapasztó János	1
<i>III. osztály.</i>			
Boksányi Nándor	1		
Grácia János	2		
Kindlovics József	1		

4. Fizikai gyakorlatok.

Tanár: *Farkas Dénes dr.*

VIII. osztály.

Balanyi Mihály	1	Kovács Gergely	1
Bódog Géza	1	Molnár Gusztáv	1
Chiovini Béla	1	Molnár László	1
Cserháti Oszkár	1	15 Schütz Ádám	1
5 Énekes János	1	Slöber Ernő	1
Faragó Jenő	1	Szabó Ferenc	1
Gáspár József	1	Szabó János	1
Götz László	1	Szennai István	1
Hegedűs Mihály	1	20 Tasi Gergely	1
10 Kerényi Endre	1	Till Károly	1
Kis József	1		

5. Vívás.Tanár: *Nyitrai Emil.*

R e z d ő k.

III. osztály.

Adorján László	1
Majoros Béla	1
Schönberger István	1
Szabó József	1
5 Szarvas András	1
Zubek János	1

IV. osztály.

Csák Elemér	1
Farkas János	1
Nyúl Tóth Károly	1

V. osztály.

10 Vértesi Ervin	1
------------------	---

VI. osztály.

Csák Ivor	1
Kovács János	1

H a l a d ó k.

IV. osztály.

Szelei Béla	1
-------------	---

VI. osztály.

Jankovich Ferenc	1
Lehóczky Árpád	1

VII. osztály.

Benkő István	1
5 ifj. v. Démy-Gerő Sándor	1

VIII. osztály.

Chiovini Béla	1
---------------	---

XI. Érettségi vizsgálat.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 27 tanuló.

Az írásbeliek május hó 15., 16. és 18. napjain voltak.

Magyar nyelvi tétel: a) Jókai világa. b) A magyar művelődés útjai. (Hazánk és a nyugati eszmeáramlatok.) Az irodalmi tételt 20 tanuló, a történelmit 7 tanuló dolgozta ki. Jelesen dolgozott: 11, jól: 9, elégségesen: 7.

Latin nyelvi tétel: Cic. De nat. deor. II. kv. 61. fej. vége — 62 fej. Jelesen dolgozott: 7, jól: 9, elégségesen: 11.

Német nyelvi tétel: A Tisza. (Orosz: Stílusgyak. Ford. magyarból németre.) Jelesen dolgozott: 5, jól: 7, elégségesen: 10, elégtelenül: 5.

A szóbeli vizsgálatok június hó 2., 3., 4. és 5. napjain folytak le. Elnök: *Sipőtz Pál*, kormányképviselő: *viléz Fraknóy József* volt, mindketten budapesti gyakorló-gimnáziumi tanárok. A szóbeli vizsgálatra bocsátott tanulók száma: 27.

Kitüntetéssel érettek: Kis József, Molnár László, Steiger Ödön. Összesen: 3.

Jelesen érettek: Cserháti Oszkár, Till Károly. Összesen: 2.

Jól érettek: Balanyi Mihály, Chiovini Béla, Énekes János, Fajszy Árpád, Hegedüs Mihály, Kovács Gergely, Molnár Gusztáv, Stöber Ernő, Iványosi Szabó Ferenc. Összesen: 9.

Érettek: Bódog Géza, Faragó Jenő, Gáspár József, Götz László, Győry László, Katona Sándor, Kerényi Endre, Schütz Ádám, Szabó János, Szennai István, Tasi Gergely, Üveges Zoltán. Összesen: 12.

Egy tanulót történelemből javító érettségi vizsgálatra utasított a bizottság.

A sikeres érettségi vizsgálatot tett tanulók pályaválasztása: Papi: 1, jogi: 13, tanári: 2, katonai: 2, mérnöki: 1, orvosi: 1, zenei: 1, köztisztviselői: 5. A jogi pályára menők közül 3 egy-egy ipari szakmát is végez. Összesen: 26.

XII. Statisztikai adatok.

O s z t á l y		I. A)	I B)	II. A)	II. B	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Ösze- sen
1. A tanulók száma	Beírt nyilvános tanulók	36	34	35	34	47	51	50	33	32	27	379
	Beírt magántanulók	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
	Osztályozott nyilvános tanulók	33	31	33	33	45	51	46	33	32	27	364
	Osztályozott magántanulók	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
	Osztályoztatott összesen	34	31	34	33	45	51	46	33	32	27	366
2. Tanulók vallása	Róm. kat.	31	30	31	31	43	50	46	31	29	27	349
	Görög kat.	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	4
	Református	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Ag. h. evang.	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3
	Unitárius	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	Izraelita	2	1	2	1	2	—	—	—	—	—	8
3. Tanulók kormegoszlása	1925-ben születelt	21	14	1	—	—	—	—	—	—	—	36
	1924-ben	13	11	21	13	—	—	—	—	—	—	58
	1923-ban	—	6	8	11	29	1	—	—	—	—	55
	1922-ben	—	—	4	8	12	26	—	—	—	—	50
	1921-ben	—	—	—	1	3	14	22	—	—	—	40
	1920-ban	—	—	—	—	1	9	13	20	—	—	43
	1919-ben	—	—	—	—	—	1	9	8	—	—	26
	1918-ban	—	—	—	—	—	—	2	2	16	12	32
	1917-ben	—	—	—	—	—	—	—	2	7	6	15
	1916-ban	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	7
	1915-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
	1914-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vagy korábbi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Anyanyelv	Magyar anyanyelvű	34	31	34	33	43	51	45	33	32	27	363
	Német	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
	Tót	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
5. Nyelvismeret	Csak magyarul tudott	23	28	32	33	41	48	45	27	28	26	331
	Németül is tudott	11	3	2	—	4	3	1	4	4	1	33
	Angolul is tudott	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Szerbül is tudott	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. A tanulók szülei- nek foglalkozása	Nagybirtokos, nagybérló	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Középbirtokos v. bérlő	2	1	1	2	5	2	—	1	—	2	16
	Kisbirtokos v. bérlő	—	3	6	6	2	2	5	5	6	3	38
	Kisbirtokos- napszámos	—	1	1	—	—	2	2	—	—	—	6
	Gazdasági tisztviselő	4	1	—	1	1	1	1	—	1	—	10
	Egyéb gazdasági segédszemély	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3
	Kisiparos	3	4	6	4	7	2	7	3	2	3	41
	Ipari tisztviselő	—	1	1	1	—	2	—	1	—	—	6

XII. Statisztikai adatok.

	O s z t á l y	I. A)	I B)	II. A)	II. B	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
1. A tanulók száma	Beírt nyilvános tanulók	36	34	35	34	47	51	50	33	32	27	379
	Beírt magántanulók	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
	Osztályozott nyilvános tanulók	33	31	33	33	45	51	46	33	32	27	364
	Osztályozott magántanulók	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
	Osztályozatlan összesen	34	31	34	33	45	51	46	33	32	27	366
2. Tanulók vallása	Róm. kat.	31	30	31	31	43	50	46	31	29	27	349
	Görög kat.	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	4
	Református	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Ag. h. evang.	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3
	Unitárius	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	Izraelita	2	1	2	1	2	—	—	—	—	—	8
3. Tanulók kormegoszlása	1925-ben született	21	14	1	—	—	—	—	—	—	—	36
	1924-ben	13	11	21	13	—	—	—	—	—	—	58
	1923-ban	—	6	8	11	29	1	—	—	—	—	55
	1922-ben	—	—	4	8	12	26	—	—	—	—	50
	1921-ben	—	—	—	1	3	14	22	—	—	—	40
	1920-ban	—	—	—	—	1	9	13	20	—	—	43
	1919-ben	—	—	—	—	—	1	9	8	8	—	26
	1918-ban	—	—	—	—	—	—	2	2	16	12	32
	1917-ben	—	—	—	—	—	—	—	2	7	6	15
	1916-ban	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	7
	1915-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
	1914-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vagy korábbi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Anyanyelv	Magyar anyanyelvű	34	31	34	33	43	51	45	33	32	27	363
	Német	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
	Tót	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
5. Nyelvismeret	Csak magyarul tudott	23	28	32	33	41	48	45	27	28	26	331
	Németül is tudott	11	3	2	—	4	3	1	4	4	1	33
	Angolul is tudott	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Szerbül is tudott	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. A tanulók szülei- nek foglalkozása	Nagybirtokos, nagybérelő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Középbirtokos v. bérlő	2	1	1	2	5	2	—	1	—	2	16
	Kisbirtokos v. bérlő	—	3	6	6	2	2	5	5	6	3	38
	Kisbirtokos- napszámos	—	1	1	—	—	2	2	—	—	—	6
	Gazdasági tisztviselő	4	1	—	1	1	1	1	—	1	—	10
	Egyéb gazdasági segédszemély	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3
	Kisiparos	3	4	6	4	7	2	7	3	2	3	41
	Ipari tisztviselő	—	1	1	1	—	2	—	1	—	—	6

		O s z t á l y								Össze- menni		
		I. A)	I. B)	II. A)	II. B)	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
6. A tanulók szüleinek foglalkozása	Egyéb ipari segédszemély	—	—	—	—	1	2	—	1	—	—	4
	Nagykereskedő	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	5
	Kiskereskedő	—	1	—	2	2	6	2	—	—	1	14
	Egyéb kereskedelmi segédszemély	2	2	4	—	—	1	2	2	2	—	15
	Közlekedési tisztviselő	—	1	—	4	—	5	5	—	3	6	24
	Egyéb közlekedési segédszemély	2	2	2	—	1	—	1	1	2	—	11
	Köztisztviselő	3	4	2	3	10	9	7	3	5	6	52
	Pap, tanár, tanító	3	1	2	1	1	2	6	3	—	—	22
	Másféle értelmiségi	5	—	6	—	2	2	—	—	1	1	17
	Közhivatali altiszt	—	—	—	1	3	1	—	3	—	—	8
	Katonatiszt (csendőrtiszt)	2	—	—	—	1	2	—	2	3	1	11
	Katona-altiszt (csendőrtiszt)	2	4	1	4	1	2	2	1	—	—	17
	Nyugdíjas köztisztviselő	1	2	—	—	3	3	2	1	—	—	12
	Egyéb nyugdíjas tisztviselő	—	1	—	—	—	4	—	—	—	1	6
Nyugdíjas altiszt	—	1	—	—	2	—	—	2	1	2	8	
Tökés, járadékos, háztulajdonos	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2	
Házicsléd	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	
Egyéb és ismeretlen foglalkozású	1	—	—	—	1	1	2	—	1	—	6	
Árvaházi tanulók	3	—	—	3	—	—	2	1	1	—	10	
7. A tanulók szüleinek lakóhelye	Az iskola székhelyén lakik	24	21	24	17	35	37	36	23	22	20	260
	Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.-ben*	6	8	8	14	8	12	6	9	7	5	83
	Más vm.-ben, ill. th. városban:											
	Abaúj-Torna vm.-ben	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Csanád vm.-ben	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Csongrád vm.-ben	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	3
	Heves vm.-ben	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Jász-N.-K.-Szolnok vm.-ben	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	4
	Moson vm.-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Somogy vm.-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Sopron vm.-ben	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
	Zala vm.-ben	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Baja városban	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Budapest városban	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	5
	Miskolc városban	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Pécs városban	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	Elszakított csehszlovák területen	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Elszakított jugoszláv területen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
8. Óramulasztások	Igazolt óramulasztások	735	1447	1916	1330	2573	1997	2163	1436	2272	864	16,733
	Igazolatlan óramulasztások	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	19

* Azon tanulók száma, akik a tanévben, illetőleg annak egy részében bejáróként látogatták az iskolát: Alpár 1, Agasegyháza 3, Beretvástelep 1, Cegléd 2, Fülöpszállás 1, Helvécia 6, Izsák 5, Jakabszállás 2, Kerekegyháza 10, Kiskunfélegyháza 6, Kisnyír 2, Klábertelep 1, Koháryszentlőrinc 2, Lajosmizse 11, Lakitelek 2, Méntelek 1, Monostorfalva 1, Nagykőrös 1, Selymes 1, Szikra 2, Tiszásas 1, összesen 62.

	O s z t á l y	I. A)	I. B)	II. A)	II. B)	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
9. A rendkívüli (árgyak tanuló)	Műének	12	5	9	7	9	6	17	12	10	5	92
	Zene	—	—	1	—	4	3	10	7	9	7	41
	Német társalgási gyakorlatok	7	3	9	6	6	7	—	—	—	—	38
	Fizikai gyakorlatok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	21
	Vívás	—	—	—	—	6	4	1	4	2	1	18
10. A tanulók előmenetele	Jócsrendű	7	3	11	7	8	4	4	4	3	5	56
	Jóiendű	14	11	9	11	13	19	12	8	10	11	118
	Elégségesrendű	8	14	13	12	17	27	22	20	17	11	161
	1 tárgyból elégtelen	1	1	—	3	7	—	3	1	2	—	18
	2 tárgyból elégtelen	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	5
	Több tárgyból elégtelen	1	2	1	—	—	1	3	—	—	—	8
11. Tandíjfizetés.	60 P-t fizet	21	17	19	23	28	37	34	19	22	19	239
	70 P-t „	5	6	7	6	7	7	6	8	7	2	61
	80 P-t „	1	—	1	—	—	—	—	1	2	—	5
	100 P-t „	2	1	2	1	2	—	—	—	—	—	8
	Egész tandíjmentes	—	2	1	1	1	1	—	—	—	2	8
	Fél tandíjmentes helybéli (30 P)	1	4	1	1	5	5	5	4	1	3	30
	„ „ vidéki (35 P)	3	1	2	1	2	1	1	1	—	1	13
	Helybéli magántanuló (120 P)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vidéki „ (140 P)	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	

12. Az iskola felsze-
relése és gyarapodása

Az intézetnek új épületbe történt átköltözködése miatt a könyv- és szer-
tárak selejtezés és rendezés alatt állanak.

13. Az osztályozott nyilvános és magántanulók magaviselete és előmenetele az egyes tárgyakban.

Tantárgyak	I. A)			I. B)			II. A)			II. B)			III.			IV.			V.			VI.			VII.			VIII.			
	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	
	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes	elégletes		
Magaviselet	22	11	—	22	9	—	23	10	—	22	11	—	28	16	1	33	12	1	22	24	—	20	13	—	18	14	—	12	15	—	
Vallás tan	24	7	3	29	2	—	26	7	1	29	3	1	39	6	—	28	17	6	26	13	7	25	5	3	27	4	1	21	6	—	
Magyar nyelv	20	4	10	5	12	12	2	16	9	9	15	11	7	12	15	18	10	24	17	6	13	4	8	14	11	14	15	3	19	7	
Latin nyelv	7	13	10	4	4	6	18	3	12	9	12	9	1	6	8	16	3	7	8	24	6	4	26	20	1	6	14	20	6	5	
Görög nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Francia nyelv	—	—	—	—	—	—	13	10	10	1	10	12	11	11	15	18	1	6	22	22	1	6	12	24	4	7	10	16	5	10	
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	14	13	—	19	30	2	8	17	21	14	9	10	11	13	
Földrajz	16	11	5	2	9	8	14	14	9	11	12	10	—	16	18	11	—	14	14	23	—	—	—	—	11	15	6	—	—	—	
Természettudomány	20	9	5	—	11	15	5	17	12	5	23	8	2	—	—	—	—	12	6	12	1	14	22	10	19	14	—	—	—		
Fizika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	14	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	15	10	
Mennyiségtan	9	11	12	2	6	13	10	2	12	11	10	1	7	9	13	23	—	7	17	27	—	12	18	14	2	9	12	11	1		
Filozófia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	10	17	
Rajz	10	14	7	3	6	16	9	11	15	8	11	14	8	12	18	15	—	18	16	17	—	12	1	1	—	10	—	—	6	—	—
Szépirodalom	21	6	6	—	12	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	
Gyorsírás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Testgyakorlás	18	11	4	—	18	8	3	2	9	16	5	3	18	9	4	2	23	17	4	1	25	18	5	3	15	21	8	2	13	14	
Enek	21	9	3	—	20	8	2	1	17	16	—	fm	15	11	7	fm	—	fm	—	—	—	—	—	fm	—	—	fm	—	—	fm	
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	18	—	
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	—	

14. Az iskola benépesülésének visszatekintő kimutatása.

	I. A)		I. B)		II. A)		II. B)		III.		IV.		V.		VI.		VII.		VIII.		Összesen		Nyitvános és magántanuló összesen
	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	ny.	m.	
1920—21. iskolaév	50	8	—	—	51	6	—	—	48	5	30	1	29	4	21	5	18	2	29	5	276	36	312
1921—22. „	54	1	—	—	51	2	—	—	52	—	40	2	26	3	32	1	19	2	19	2	293	13	306
1922—23. „	50	4	—	—	44	2	—	—	47	1	39	1	29	2	25	1	30	—	22	—	286	11	297
1923—24. „	59	—	—	—	46	1	—	—	43	—	43	1	30	—	28	2	28	1	32	2	309	7	316
1924—25. „	60	2	—	—	53	—	—	—	40	—	40	1	27	—	29	—	27	3	26	3	302	9	311
1925—26. „	52	1	—	—	53	—	—	—	50	2	38	1	25	1	21	—	30	1	28	—	297	6	303
1926—27. „	58	—	—	—	46	1	—	—	43	—	49	1	23	—	25	1	30	1	26	—	300	4	304
1927—28. „	50	—	—	—	49	—	—	—	32	—	37	1	32	—	30	1	24	—	26	1	280	3	283
1928—29. „	49	—	—	—	44	—	—	—	44	—	26	—	34	—	27	—	32	—	24	—	280	—	280
1929—30. „	52	3	—	—	44	—	—	—	34	—	42	—	26	1	34	—	33	1	33	1	298	6	304
1930—31. „	63	—	—	—	47	2	—	—	33	—	36	—	32	—	28	1	44	1	29	1	312	5	317
1931—32. „	65	1	—	—	51	1	—	—	39	1	31	1	26	—	29	—	36	2	41	1	318	7	325
1932—33. „	54	3	—	—	62	1	—	—	37	2	39	2	30	1	23	—	29	1	39	1	313	11	324
1933—34. „	58	—	—	—	49	1	—	—	59	—	35	1	29	—	27	—	22	1	29	—	308	3	311
1934—35. „	35	—	34	—	49	—	—	—	51	1	53	—	31	—	29	—	35	—	21	—	338	1	339
1935—36. „	33	1	31	—	33	1	33	—	45	—	51	—	46	—	33	—	32	—	27	—	364	2	366

XIII. Tájékoztató az 1936—37. iskolaévre.

A jövő iskolaévre vonatkozóan a tanulók felvételének ideje: 1936. évi június hó 26. és 27., továbbá szeptember hó 5. és 7. napjai. A szeptemberi beírásokra azok is jelenjenek meg, akik júniusban már jelentkeztek. Akik már a múlt évben az intézet növendékei voltak, csak az iskolai bizonyítványt hozzák el felvételre. Az I. osztályba íratkozók, általában a más intézetből jövők bemutatják összes eddigi bizonyítványaikat, születési anyakönyvi kivonatukat, keresztlevelüket, továbbá oltási bizonyítványukat.

A magánvizsgálatok, különbözeti- és pótlóvizsgálatok írásbeli része szept. hó 3. és 4. napjain lesz délelőtt 8 órakor, a szóbeli szept. 5-én 8 órakor.

A magántanulók néhány nappal az írásbeli előtt benyújtják a nyelvekkel kapcsolatban végzett olvasmányok s a könyv nélkül megtanult költemények és prózai részek jegyzékét, továbbá az év folyamán készített rajzokat. A vizsgálat anyaga ugyanaz, mint a rendes tanulóknál.

A róm. kat. magántanulók bizonyítványt hoznak arról, hogy a vallás-lant róm. kat. pap vezetése mellett tanulták, s vallási kötelességeiknek az év folyamán eleget tettek.

A javítóvizsgálatok ideje szept. hó 4-én délelőtt 8 órakor. A vizsgálat előtt a Tanulmányi Értesítőt be kell nyújtani.

Az egy kötelező tárgyból elégtelen érdemjegyet kapott tanulók igazgatói engedéllyel tehetnek javítóvizsgálatot. Ezért nem kell folyamodni, hanem aug. 30-ig írásban vagy személyesen jelentkezni kell az igazgatónál.

A két kötelező tárgyból elégtelen érdemjegyet kapott tanulók nem folyamodhatnak javítóvizsgálati engedélyért.

Intézetünk V. osztályába lépő tanulók beszéljék meg szüleikkel, hogy a görög vagy francia nyelvet tanulják-e. A szülők erre vonatkozóan a beírásnál nyilatkoznak.

Szállást adni és fogadni csak az igazgatóság előzetes hozzájárulásával lehet.

Azok a tanulók, akik a Diákszegélyző-Egyesülettől könyveket óhajtanak, kérvényüket szept. 1-ig nyujtsák be a Diákszegélyző vezető tanárához. A folyamodványban jelölik meg az osztályukat és azt is, hogy mely könyveket kérik.

A róm. kat. tanulók bizonyítványt hoznak arról, hogy vallási kötelességeiket a nyári szünetben is teljesítették. Azok a növendékeink, akik a nagyvakációt Kecskeméten töltik, vásár- és ünnepnapokon fél 9 órakor templomunkban hallgatnak szentmisét. Szeptember 8-án 1/29 órakor Veni Sancte.

Iskolánk fegyelmi szabályai tanulóinkra a nagyszünetben is kötelezők.

Igazgató.

A piarista konviktusra vonatkozó tájékoztatás.

Az 1934—35. iskolaévben a piarista rendház régi épületében konviktus nyílt meg. A konviktus keretei fokozatosan bővülnek, s így az 1936—37. iskolaévre új növendékek is nyerhetnek felvételt.

A nevelést piarista tanárok végzik.

A tartásdíj (ellátás, mosás, fűtés, világítás) havonként 60 P.

Fehérneműt ahhoz mértén kell hozni, hogy a mosás három hetenkint van.

Külön nyelv- és zenetanulásra a lehetőség megvan.

A hetenkint való orvosi vizsgálat és kezelés díja évenként 10 P.

Az ágy felszereléséhez szükségesek: paplan (megfelelő számú huzattal), ágylepedők, párnák (megfelelő számú huzattal) és ágytakaró.

Szükséges továbbá 4 db. asztalkendő, egy pár evőeszköz és 2 darab pohár.

Minden ruhadarabra, fehérneműre kérjük a teljes név bejegyzését.

A tartásdíjat előre, minden hónap 5 ig kérjük.

A felvételért való jelentkezés ideje: június 30-ig.

A levelezés címe: Kegyesrendi róm. kat. gimnázium igazgatósága. Kecskemét.

T A R T A L O M.

Nyers Lajos dr.: A kecskeméti piarista gimnázium első tanárai és tanítványai 1715—1730)	3
Az iskola multja	32
Adatok az intézet lefolyt 1935—1936. iskolaévének történetéhez	37
Az iskolaév lefolyása	37
Változások a tanártestületben	37
Címadományozás	37
Hivatalos látogatások	38
Valláserkölcsi nevelés	38
Hazafias nevelés. Ünnepek	41
Fegyelmi állapot	42
A szülői ház és iskolánk. Szülői konferenciák	42
Tanulmányi állapot	44
Tanulmányi kirándulások	45
Rajzkiállítás	47
Egészségi állapot. Testnevelés	47
Pályadolgozatok jutalmazása. Egyéb jutalmak	48
Iskolánk és volt tanítványaink. A Kecskeméti Piarista Diák-egyesület	56
Klapka György honvédtábornok emlékezete	57
Az egységes középiskola, az autonóm kat. középiskolák és az iskolai hatóságok	67
A tanári testület és működési köre	69
A tanárok hitéleti, társadalmi és irodalmi tevékenysége	72
Tananyag	74
Tankönyvek	74
Szertárak és könyvtárak	76
Ifjúsági egyesületek	77
† Barthalos Kálmán V. o. t.	90
A tanulók érdemsorozata	91
Érettségi vizsgálat	109
Statisztikai adatok	110
Tájékoztató az 1936—37. iskolaévre	115
A piarista konviktusra vonatkozó tájékoztatás	116

MEGHÍVÓ

*A Szent István Társulat Elnöksége tisztelettel meghívja
az igazgatóválasztmány 1984. december 11-én, kedden 17 órakor
a Budapesti Központi Papnevelő Intézetben,
(Budapest, V., Eötvös Lóránd u. 7.) tartandó ülésére.*

*A társulati ügyek megtárgyalása előtt
DR. TÖRÖK JÓZSEF a Pázmány Péter Hittudományi Akadémia
tanszékvezető professzora*

„A karthauziak Magyarországon”

címmel tart előadást, melyre tisztelettel meghívja az

ELNÖKSÉG

